

flacăra

anul XXXIV

18

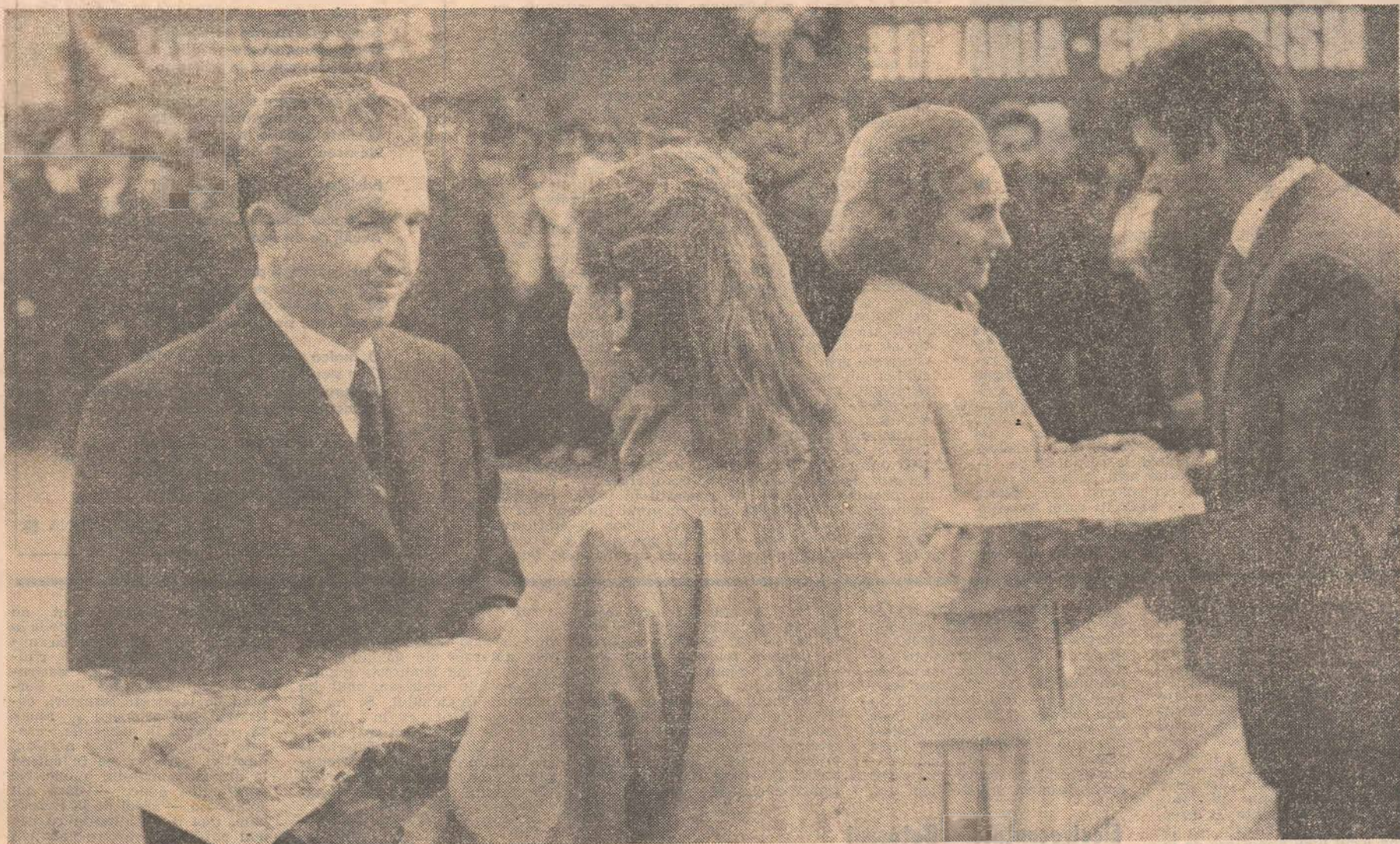
(1559)

VINERI
3 MAI

1985

săptămînal editat de frontul democrației și unității socialiste

*Rîde iară primăvara
Peste cîmpuri, peste plai
Veselia umple țara
C-a venit Întîi de Mai*

**Tovarășul
NICOLAE CEAUȘESCU
și tovarășa
ELENA CEAUȘESCU
la ADUNAREA FESTIVĂ
consacrată zilei de 1 Mai**

Comentariu în pagina 3

ZIUA TINERETULUI

pagina 2

Laudă tinereții, laudă viitorului

Fotografie de ELENA GHERA ■

Am celebrat 2 Mai, ziua tinerilor, așa cum noi, românii, ne celebrăm sărbătorile, marile sărbători înscrise cu roșu în calendare și în suflete. Cu feroare, cu bucurie, cu inimi fierbinți și curate, revărsind din prea-plinul lor dragostea pentru cei în care — azi ca întotdeauna — investim certitudinile zilei prezente și speranțele noastre de viitor. La noi, la români, filele însemnate cu aur în cartea vieții sunt alee cu grijă, noi știm că istoria n-are memorie decît pentru lucrurile esențiale, iar între aceste festive file cea dedicată tinerilor și zilei lor are un preț al ei, o strălucire a ei.

Ziua tinerilor nu-i doar o zi, e o epocă. Este epoca unei societăți care-și înconjoară vîlăstarele cu înaltă grijă, luind, pentru prima oară, pe seama ei acele grele poveri ale actului de instrucțiune, de liber acces la împlinire prin muncă, implicit la răspunderile — dintre cele mai mari — eucerite prin muncă și prin osîndie, prin inteligență și prin valoare. Este Epoca Nicolae Ceaușescu, epoca unei societăți care, înconjurîndu-și tinerele vîlăstare cu ocrotire și prețuire, c face nu din conformarea de circumstanță la nu știu care poruncă de decalog, nu din nu știu ce adevărate

la un principiu inodor și incolor al umanismului, ci dintr-o veche și funciară — azi ridicată la rang de lege, programatic asigurată și efectiv dirijată — dragoste pentru cei ce sînt trup din trupul nostru, purtîndu-ne mai departe idealurile, vîrile, aspirațiile.

Căci avem un tineret — o spunem fără să ezitam la cuvînt — de excepție, apt să facă față în chip strălucit unor împrejurări de excepție — cele ale smulgerii României din blestemata gravitație istorică a întîrzierii, cele ale edificării accelerate a unei noi și impetuoză civilizații — un tineret care, profund integral poporului și idealurilor ce-i guvernează munca și existența, știe că numai prin eforturi excepționale, prin eroism și prin dăruire, prin spirit revoluționar și patriotic, prin angajare neîfărîmîată în slujba noului, poate grăbi împlinirea cu viitorul. „Avem — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — un tineret minunat, care desfășoară o activitate multilaterală, fiind prezent în toate sectoarele, pe toate santieretele, aducîndu-și o contribuție activă la dezvoltarea patriei noastre”. Avem un tineret care, străin de orice alienare, de orice vestejire a sufletului, pe care un anume rău al secolului le produce pe alte meridiane, a învățat, în toți acești ani, să nu trăiască pe spatele nimănui ci, dimpotrivă, să fie fiul propriilor merite, împlinindu-și plener personalitatea și cucerindu-și înalt satisfacțiile existenței prin munca și prin creația dedicate țării, poporului și socialismului. Apropiatul Congres al Uniunii Tineretului Comunist, care va face bilanțul darului de victorii adus de tînăra generație în marea zestre a națiunii, bilanțul aportului tinerilor la instaurarea în viața noastră a bunurilor de progres și civilizație decise de cel de-al XIII-lea forum al comuniștilor, va consemna, astfel, prezența tinerei generații a României socialiste, ca forță de prim rang între forțele națiunii, nu la modul constatativ și documentar, ci din unghiul viu și fertil al unor fapte în plină desfășurare, în plină și amplă deschidere către viitor.

Ne mindrim cu această generație, cu succesele ei, pietre de preț în diadema valorilor naționale, cu gîndurile și cu idealurile care-o animă, cu sănătatea ei fizică și morală, cu robustetea marilor ei inițiative, cu aportul pe care ea îl înscrie la cunoașterea țării noastre și a tipului uman pe care îl construim. Am avut nu o dată ocazia să-l vedem pe tînărul României de azi privit și judecat cu alți ochi, cu ochii omului de aiurea, cu care intră adesea în dialog. Desigur, totul depinde de tînăr, de un tînăr cu un anume chip, cu un anume nume, cu anume însusiri, foarte diferite și foarte omenesti, care e obligat dintr-o dată să accepte condiția dificilă de etalon național. Numele lui e greu de reținut sau greu de pronunțat de omul de departe. Profesia interesează doar în dialogurile pe profesii, în rondurile pe probleme speciale, tehnice, științifice, artistice, de afaceri etc. Dar peste asemenea probleme de interes comun, acest tînăr al nostru, trimis să construiască o rafinărie în Asia sau să-și ia doctoratul la una din marile universități ale Europei, e primit în case, i se deschid uși, e înconjurat cu prietenie și interes. Un motiv al acestei atitudini este că vine de-aici, din România Epocii Ceaușescu, țara unei accelerate ascensiuni economico-sociale, a unei experiențe istorice particulare și foarte dense, a unor inițiative de aură planetară închinată păcii și colaborării între popoare. Un alt motiv este însuși el, acest tînăr, care impune și cucereste prin felul său de a fi, prin modestia și seriozitatea lui, prin întinderea cunoștințelor și lupta inteligenței, prin dragostea pentru țară și prin lărga deschidere spre tot ce aduce nou și înnoitor vîntul veacului, avînd pe chip și în suflet un tatuaj de uși fel anume, care-l face inconfundabil în restul lumii. Iată de ce, inițiativa României de a proclama anul 1985 drept Anul Internațional al Tineretului, desfășurat sub deviza „Participare-Dezvoltare-Pace”, a stîrnit un profund ecou, cu reverberații în toate colțurile planetei. E o inițiativă care, emanînd dintr-un sol în care tînăra generație se afirmă plener în edificarea unor idei ce dau sens existenței poporului ei și visurilor umanității, îndreptățește, cu argumentele faptei,

speranța unei mai drepte considerări a locului și rolului tinerilor în lumea contemporană, spre beneficiul acestei lumi. Iată de ce, ca președinte al Comitetului Consultativ al O.N.U. pentru A.I.T., a fost ales tovarășul Nicu Ceaușescu, prim secretar al C.C. al U.T.C., ministrul român pentru problemele tineretului, reprezentantul unei generații al cărei glas se aude distinct, cu o unică prospețime și cu o unică forță, în concertul vocilor tinere ale lumii, revelînd dimensiunile unui spirit.

Mindri de tinerii noștri, de noua lor calitate umană, de chipul în care, cot la cot cu întregul popor, slujesc Maica Țară și ideile mari ale veacului, transformăm vîrsta lor într-o incandescență emblemă a vîrstei patriei.

ILIE PURCARU ■

Dor de primăvară

O, maica mea, de cînd nu m-au mai nins
Petalele de măr, petala minii tale!
Din cele patru puncte cardinale
Ale ființei mele m-a cuprins

Un dor adînc de-a fi copil în zori
De-a ngenunchea prin carne să mă are
Neistovit și greu un plug de floare
Și să răsără dedesubt cocori.

În fața ta să fiu adus apoi
Incendiat de alb la judecată
Și drept pedeapsă să-mi redai curată
Copilăria într-un nou altoi.

O, maica mea, să fiu pămînt aș vrea
S-aud cum zburdă pe deasupra miei
Ori dacă nu, să mă-nfrățesc cu zii
Semințelor culcat în palma ta.

Cînd primăvara strigă-n zori de zi
Că s-a întors nevătămătă-n țară
O sfîntă bucurie milenară
Ne-ncearcă să vislim înspre copii.

Frîghetori ca niște cuie dulci
Pătrund în suflet ca-n pereți de casă
Și să mai dormi de cîntec nu te lasă —
Acum, pe-un deal e vremea să te culci.

Să-ți amintești acolo de părinți
Și-ntr-o iubire ce abia te-ncape
Să nu mai știi dacă arzînd sub pleoape
E rouă sau sînt lacrimi fierbinți.

O, maica mea, lumina mea tîrzie
Cum steaua ta răspunde la apel
Aș vrea să vind tramvaiele pe-un miel
Să mă întorc la tine-n veșnicie

Un ceas să redevin copil în zori
Și primenit prin carne să mă are
Neistovit și greu un plug de floare
Și să răsără dedesubt cocori.

DAN VERONA ■

au fost obținute în total 74 de brevete de invenții. În 1984 s-a înregistrat un salt spectaculos: 68 de invenții, iar în primul trimestru — subliniem, numai în primul trimestru al acestui an — încă 42 de cereri de brevete au luat drumul O.S.I.M.-ului. Ceea ce m-a frapat, cunoscîndu-i mai bine pe inventatorii de la „Electrocontact”, au fost curiozitatea și pasiunea cu care se opresc asupra oricărei idei noi.

Electrocontact — Botoșani

Nici competența nu așteaptă ca vîrsta s-o măsoare

Firește, treaba nu merge întotdeauna perfect de la început. Ei nu renunță. Au o încăpăținare frumoasă care pină la urmă îi ajută să reușească. Să ne oprim, însă, la cîteva din aceste reușite, la cîteva din produsele „de ultimă oră” cum le numesc ei cu mîndrie. În această categorie intră sesizoarele inductive de proximitate și cu fantă, care urmează să înlocuiască sau să completeze limitatoarele de cursă mecanice. Tot din grupul produselor electronice noi face parte și gama de dispozitive realizate pentru sporirea confortului și siguranței în exploatarea autoturismelor: avertizorul electronic pentru pierderea lichidului de frînă, pentru urmărirea tensiunii bateriei, a funcționării becurilor de stop și de poziție, avertizorul acustic de avarie și regulatorul de tensiune pentru funcționarea alternatorului în lipsa

bateriei. Acesta din urmă este extrem de util — din cîte am înțeles — S.M.A.-urilor, deoarece permite folosirea tractoarelor și pe timpul nopții, chiar fără baterie.

Colectivul de cercetare științifică de la „Electrocontact” a realizat și o mașină de copiat electrostatic „Ziaprint”. Deși productivitatea acestui prim model este mai redusă decît a tipurilor clasice, mașina pre-

torul de aeroioni negativi. „Cu ajutorul acestui aparat se produce în mod artificial elementele naturale ale mediului nepoluat — mă lămură inginerul Corneliu Andrișan, unul din creatorii Genionului. Și tot el mi-a reamintit că în ultima vreme se discută tot mai insistent în lume despre deteriorarea echilibrului factorilor naturali din atmosferă, mai ales cel dintre ionii pozitivi și cei nega-

terapeutic. Cu ajutorul ei au fost obținute succese notabile în tratarea unor afecțiuni ca migrenele, astmul bronșic, rinitele alergice, ulcerul gastro-duodenal, insomniile etc. Pornind de la aceste cercetări, colectivul întreprinderii a reușit să realizeze, în concepție proprie, generatorul de aeroioni negativi, care va sta în curînd la dispoziția marelui public. Ne vom putea aduce — dacă pot spune așa — aerul de la Herculane, una din stațiunile cu cea mai puternică ionizare negativă din lume, în apartamentele noastre.

Dar avantajele folosirii unui astfel de aparat sînt chiar mult mai largi. Tratarea experimentală a semințelor cu aeroioni negativi a condus la sporuri spectaculoase de producție. Legumele și fructele pot fi păstrate în stare proaspătă timp de șase luni, prin această metodă. În zootehnie, folosirea ionilor negativi a dus la creșterea în greutate a animalelor cu aproximativ 13%, reducîndu-se, în același timp, mortalitatea. Ionizînd negativ aerul în încăperile de producție din industria textilă s-a reușit o reducere substanțială a ruperilor de fire, ruperi care se datoresc și încărcării electrostatice ca urmare a diverselor procese tehnologice.

Acesta ar fi, ca să-l numim așa, cel mai recent „buletin de știri” din „Electrocontact”.

Realizările asupra cărora ne-am oprit sînt privite de oamenii întreprinderii ca un fapt obișnuit de producție. Un fapt care nu e fără legătură, desigur, cu altul tot atît de obișnuit la „Electrocontact”: atacarea problemelor pe care le pun nevoile întreprinderii și exigențele noului, „cu uși deschise”.

ALEXANDRU ȘERBAN ■

ADUNAREA FESTIVĂ consacrată zilei de 1 Mai

Marți după-amiază, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, tovarășa Elena Ceaușescu, ceilalți tovarăși din conducerea partidului și statului au participat la adunarea festivă consacrată zilei de 1 Mai, Ziua solidarității internaționale a celor ce muncesc. Și cu acest prilej toți cetățenii patriei noastre și-au exprimat caldă, recunoștință Partidului Comunist Român, continuatorul celor mai înalte tradiții ale luptei revoluționare duse de poporul nostru, forța politică conducătoare a societății. În același timp, ei și-au îndreptat gândurile pline de dragoste, stimă și considerație către conducătorul iubit, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care și-a închinat întreaga viață cauzei nobile a partidului, patriei și poporului, bunăstării întregii națiuni, înfloririi continue a României, în deplină libertate și independență, triumfului idealurilor Socialismului și păcii.

În cadrul adunării festive, finite într-o atmosferă entuziastă în Palatul Sporturilor și Culturii, s-a arătat că cinstită ziua de 1 Mai în acest an are pentru poporul român semnificații deosebite: se împlinesc 40 de ani de la primul 1 Mai liber pe pământul patriei noastre; ne aflăm la puțină vreme de cînd întreaga țară, într-o atmosferă de deplină unitate și înaltă vibrație patriotică, a trăit momentul istoric al reinvestirii tovarășului Nicolae Ceaușescu în funcția supremă de președinte al Republicii Socialiste România, act de importanță fundamentală, întru chipare a profunde recunoștințe față de cel care de peste cinci decenii și-a dedicat întreaga viață măreței lupte pentru libertate socială și națională, pentru progresul și prosperitatea patriei, pentru construirea socialismului și comunismului pe pământul României; anul acesta se împlinesc două decenii de la

alegera tovarășului Nicolae Ceaușescu, la Congresul al IX-lea al partidului, în funcția supremă de secretar general al Partidului Comunist Român — vot care a însemnat un act politic de importanță hotărâtoare pentru desfășurarea procesului revoluționar în țara noastră, pentru înaintarea neabătută a națiunii pe calca progresului; sărbătorind anul acesta ziua de 1 Mai, sub semnul afirmării vocației noastre constructive, al muncii pașnice pentru propășirea patriei, poporul român, împreună cu întreaga omenire progresistă, aniversază împlinirea a 40 de ani de la victoria istorică asupra fascismului.

Trecîndu-se în revistă mărețele îndepliniri ale poporului nostru în construcția socialistă, și cu deosebire în ultimele două decenii, intrate în conștiința întregii națiuni cu numele marelui ctitor al României contemporane, „Epoca Ceaușescu”, la adunarea festivă s-a subliniat că toți cetățenii României dau o înaltă apreciere rolului hotărâtor al tovarășului Nicolae Ceaușescu în stabilirea și îndeplinirea marilor obiective ale operei de edificare a societății socialiste multilaterale dezvoltate și înaintate a României spre comunism, contribuției sale de excepțională valoare la fundamentarea științifică a politicii partidului și statului nostru, la îmbogățirea tezaurului teoriei și practicii revoluționare. Angajat cu profund devotament patriotic în opera de edificare a noii orînduiri pe pământul românesc — s-a remarcat, de asemenea, în cadrul adunării festive din Capitală —, poporul nostru se află în primele rînduri ale luptei pentru afirmarea idealurilor supreme ale popoarelor, pentru promovarea păcii, înțelegerii și colaborării între națiunile lumii, a libertății, independenței și demnității acestora. Vasta și multilaterală activitate internațională a României, strălucitele sale inițiative în vederea soluționării

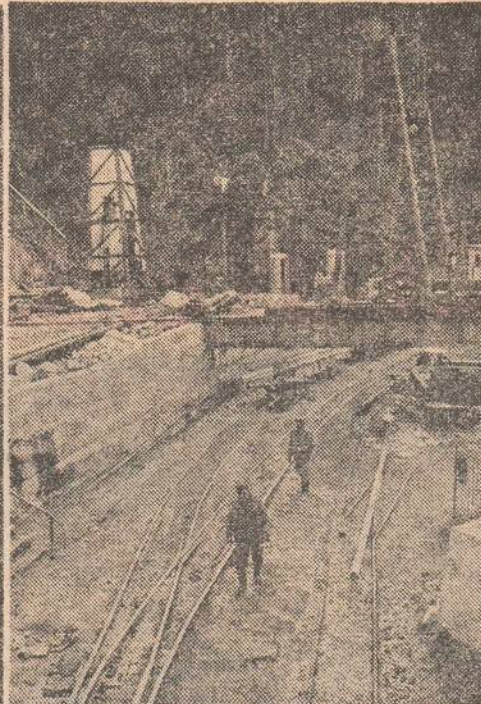
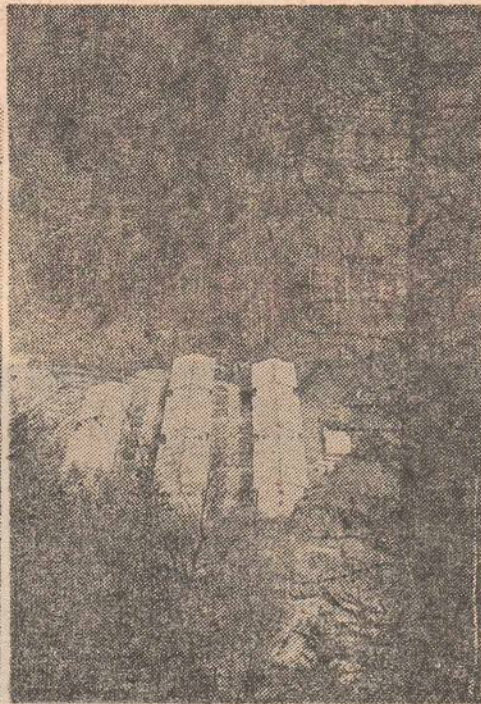
construcției a marilor probleme care frământă lumea contemporană, al căror conștient promotor este tovarășul Nicolae Ceaușescu, au adus țării un uriaș prestigiu internațional, numeroși prieteni pe toate meridianele globului, numele României, al marelui său conducător devenind pretutindeni în lume un simbol al păcii, prieteniei, înțelegerii și colaborării între popoare.

După încheierea adunării festive, tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarășa Elena Ceaușescu, ceilalți tovarăși din conducerea partidului și statului au asistat la un spectacol cultural-artistic dedicat zilei de 1 Mai. Peste 4 500 de artiști din întreaga țară, reuniți în mari orchestre, coruri, corpuri de balet sau formații de dansuri, actori, solisti vocali și instrumentiști, laureați ai Festivalului național „Cîntarea României”, au oferit un spectacol cu un profund mesaj patriotic și revoluționar, aducînd în prim-plan momente de referință legate de sărbătorirea zilei de 1 Mai în România, reflectînd luptele poporului nostru pentru eliberarea socială și națională, conduse de Partidul Comunist Român și încununată de marea victorie de la 23 August 1944, marile prefaceri care au schimbat chipul patriei în anii socialismului, precum și impresionatele realizări ale „Epocii Ceaușescu”.

Cei prezenți la adunarea festivă, la spectacol, mii de cetățeni aflați în Parcul Tineretului au exprimat hotărîrea tuturor oamenilor muncii bucu-reșteni, a tuturor fiilor patriei de a acționa, strîns uniți în jurul partidului, al secretarului său general, pentru realizarea mărețelor sarcini ale actualului plan cincinal, a istoricelor hotărîri ale Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român.

P. NICOARA ■

Uvertura luminii în munții Retezatului

Unul din cele mai mari sisteme de amenajări hidroenergetice ale României acestor ani — sistemul Riu Mare-Retezat, cu o putere instalată de peste 530 MW și cu gongul inaugural prevăzut pentru 1985 — se construiește în Țara Hațegului, întinzându-se pe trei munți — Retezat, Tarcu, Goceanu — și fixându-și drept capitală un sat străvechi, ale cărui poteci au fost de mult ocupate de etnologi, de sociologi, de cercetători ai specificului, un sat-lembră a Hațegului, un sat-baladă, un sat-basm, un sat început de legendă sau de istorie: Clopotiva.

Sat frumos, sat cu nume ca un dangăt albastru reverberat între munți bătrini, sat bătrîn, „cel mai mare și poate cel mai vechi al Hațegului”, spun istoricii, atestat încă din 1360, dar cu rădăcini ce coboară, după toate semnele, pînă la rădăcina milenului și chiar mai jos. Satul vecin, Riu de Mori („Ri di Moare”, îi zic localnicii, sat ce dă astăzi numele comunei în care e înglobat Clopotiva), e scris în hrisoave din 1351. La numai cîțiva kilometri e Grădiștea, cu ruinele augustei Ulpii, la alți cîțiva e Sarmizegetusa lui Decebal, răsărind peste așezări și mai vechi, peste acele enigmatice cetăți din munți, acoperite acum de ruguri și smeușuri, în care s-au săvîrșit, mai înainte de intrarea în istorie a primilor regi daci, acele miracole ale străvechimei noastre, legate de numele celor dintii sacerdoti ai locului, care ne tulbură și astăzi ca un memento. Mai încolo e Streiul, riuul comorilor lui Decebal, iar spre apus, la zece kilometri, sînt Porțile de Fier transilvane, după al căror grumaz de piatră s-au arătat, în primăvara lui 102, legiunile biruitoare la Tapae. Undeva, în dreapta, sub piclele albastre ale munților, ghicești turla Densusului, pe care legendele locului au vrut-o mauzoleu roman și care chiar încastrează în ziduri bolovani din divină Ulpie. Sîntem în plină istorie, în aerul tare al marelui ei, sîntem totuși, în acest peisaj în munți tociți și salbe mărunde de sate bătrîne, într-un loc în care totul pare contras la dimensiuni liliput — poate, ca să degaje demiurgicul.

Clopotiva, sat mare în Hațeg, dar altfel sat micuț, „sat pitulat sub streșina de nord a Retezatului ca un cuib de rîndunică sub streșina ocrotitoare a unei case de țară”, cum scrie unul dintre cronicarii locului. Sat tipic „adunat”, născut din contopirea mai multor cătune (vreunul din ele, desigur, va fi fost un „vicus”, o așezare rurală a coloniștilor, dintre cele care gravitau în jurul Ulpiei), sat cu ulite strîmte, întortocheate, firave ca niște oțărâie pe care le treci dintr-o săritură, vegheate de case scunde de birne, de sălașe și stîne ghemuite sub frunți de codri. Case îmbătrînit și murind romantic, sub umbra timpului. Dar și sub asaltul betonului, nu ciclopean, ci de cea mai recentă extracție, ca și cărămida industrială, ca și cimentul cu priză rapidă, ce și-au împins

teritoriile pînă aici. Peste 150 de case din cele 250 ale Clopotivei sînt, spun statisticile primăriei, construite în ultimele două decenii, cu temelii de beton și pereți de zid. Sat ce se schimbă, ca toate satele românești, dar sat al Hațegului, ținut care conservă, mai mult ca altele, aerul de arhaică provincie romană. Peisajul însuși, cu risipirile sale de stîncării ținînd în plină cîmpie, cu brazii mărunti și rari, suspendați la răscruce de cer, gemeni cu pînii maritimi de pe țărmurile Italiei, îi va fi evocat cîndva ocupantului o Sicilie mutată la Septentrion.

Oamenii locului au rămas oameni vechi, stirpe dacică, într-o lume veche. Clopotul e încă la mare cinste (numele satului, după unii, n-ar veni de la clopot, ci de la clop), ca și haina de miel cu blana întoarsă în afară, ca și morile de apă ce încă macină, ca și sâniile cu tălpici de lemn cu care vara se aduce finul din munte, ca și caii, sutele de cai, care aici n-au pierit, ci, dimpotrivă, răsfățați de toți, sînt încă stăpînii potinelor și ai timpului. E o lume străveche și pură, o lume de graniță, de hotar al istoriei, o umanitate de tranziție între enigmaticul dacic și civilizația romană, un cuib arhaic și parfumat de viață, păstrîndu-și aproape intacte trăsăturile de demult în trăire, în obiceiuri, în port, în limbă. Oamenii vechi, locuri vechi, lume de „sivă stătătoare”, de taină și vrajă; dar în această vrajă a vechimii, care învăluie și atmosferizează totul, s-a insinuat, pare-se, în pragul timpurilor moderne, un sentiment obscur de degradare, resimțit acut de localnici însuși. „Apoi, no, nu mai sîntem ce-am fost odată”, mărturisește unui cercetător al locurilor, în ajunul ultimului război, o oarecare Pogani, român vechi, coborîtor dintr-o spiță răzăsească înobilată de Ioan de Hunlăde. Oamenii, vechii daci, nu mai sînt ce-au fost; după înfrîngerea romană, care s-a răsucit prin ei vreme de veacuri ca un șarpe-sfredel purtat în sîn, a urmat o lungă decadere socială, care a înscenat, după epocă, știrbire, șerbire, aservire, detronare din vechile privilegii, nostalgia unui paradis pierdut. Subjugarea maghiară a populației românești a Hațegului, lasă urme adînci. Campaniile monografice ale lui Dimitrie Gusti descoperă la Clopotiva, în 1936, un sat în care pămîntul („puțin și arid”) e „lucrat primitiv, așa cum au moștenit de la înaintași”, în care „muntele e plin de sălașe și colibele în care ierneză turmele clopotivene”, dar în care „untul nu se găsește decît în puține gospodării, fiindcă nu se știe prepara”; un sat în care „locuințele, majoritatea din birne, nu au decît una, cel mult două camere”; un sat în care „mortalitatea infantilă e de 24,4 la sută”; un sat în care „se va ajunge, la un moment dat, la o adevărată depopulare”. Se adaugă incomunicabilitatea, relief social al unei

umanități fragmentate și risipite. Geograful Ion Conea, bătînd Clopotiva și așezările din jur, observă că „unul și același munte are un nume pentru oamenii din cutare sat și alt nume pentru oamenii din satul vecin; cutare anumită apă, la fel”. Aceste „individualități lingvistice” își au, în credința cercetătorului, o explicație istorico-socială în crunta izolare a satelor și a crîngurilor de oameni, fiecare din ele trăind, în strimtu-i țare, „ca într-un birlog de urși”, fără nici o atingere cu ce-i în jur. „Apoi, no, nu mai sîntem ce-am fost odată”, mărturisește un Pogani, descendent de neam bătrîn și frunzos, care trăiește într-o colibă de birne, care scoate din ogoruri-i sărac mai mult bolovani decît porumb, care are, constatată cercetătorul, conștiința de a fi pierdut iremediabil ceva, un lucru de preț, mai de preț chiar decît războiul roman. Poate, un secret cosmic. Un secret care, pierzîndu-se, a făcut din oameni niște vițoriți ai vieții, pradă unei inextorabile decăderi.

Clopotiva, dimineată de primăvară '85, în casa cu fundație de beton, cu cinci camere și pereți de zid a unui Pogani, Ion Pogani, bărbat între două vîrste, cu ochi grei și obrazul aspru, cu un fel de asprime nobiliară în trăsături. E stăpînul uneia din cele peste 150 de case noi ale Clopotivei și membru al C.A.P.-ului din sat.

— Și merge bine în C.A.P. ? — îl întrebăm.

— Merge, că se fac cartofi. Scoatem cite 18 000 de chile la hectar. Dar și mal bine merge pe șantier.

— Ce șantier ?

— Ne privește cam dintr-o parte. Glumim ?

— Chiar nu știți dv. de șantierul nostru ? Eu acolo muncesc, azi sînt în tura a doua.

Da, aici, la Clopotiva, după cum spuneam la începutul acestor rînduri, bate azi ora uneia dintre cele mai impunătoare construcții industriale din cite s-au ridicat în această

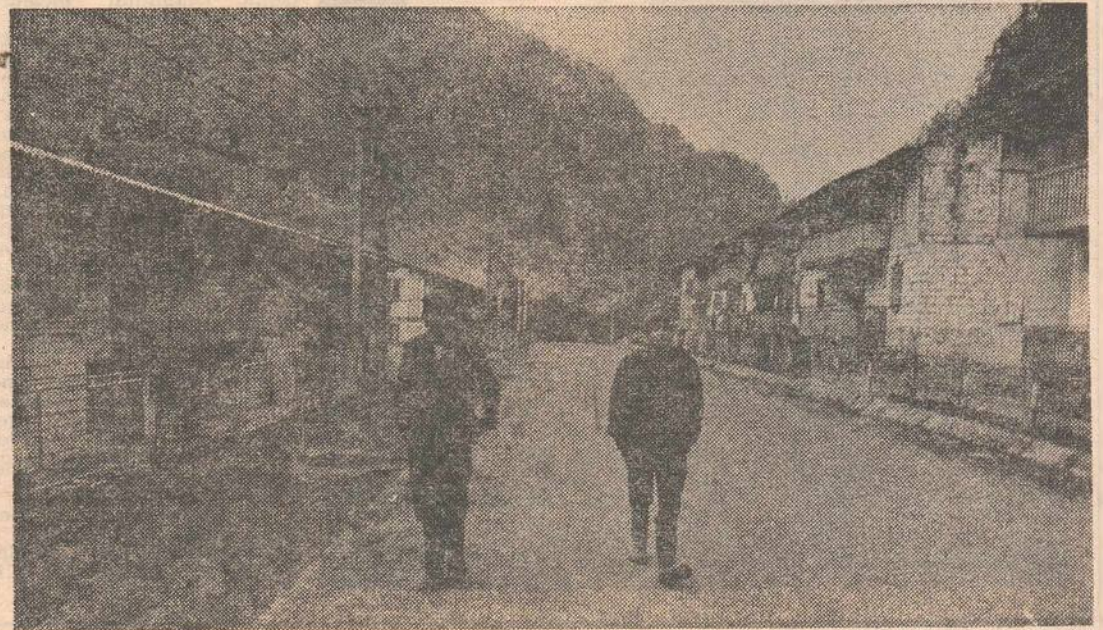
țară. Aici, în inima Hațegului, se înalță o mare centrală hidroelectrică, pusă în mișcare de apele Rîului Mare, care tale în două satul, și ale afluenților lui. Hidrocentrala „Retezat”, centrul unui întreg sistem de amenajări hidroenergetice, va avea o putere de 335 MW, fiind, ca mărime, a doua (după cea a Lotrului) de pe riurile noastre interioare. Apele vor curge către turbine după ce vor poposi, mai întii, într-un uriaș lac alpin (220 de milioane de metri cubi), în unde cărui se va oglîndi un baraj înalt de 174 de metri; un baraj cu o lățime a bazei de peste o jumătate de kilometru și cu un volum de argilă și de anrocamente de trei ori mai mare decît la barajul Lotrului. Un tunel sau o „aducțiune principală” în lungime de 18,4 km (pînă la ceasul de față, cea mai lungă aducțiune din țară și unica ce va „lucra” la presiuni de 15 atmosfere pe centimetru pătrat, neatîns la noi pînă azi), întregit cu o „aducțiune secundară” de 32 km, care va colecta mai multe riuri de munte și va spori cu 40 la sută potențialul lacului de acumulare, vor ferăstrui Clopotiva și Țara Hațegului pe dedesubt, ducînd apele spre centrala ce poartă, pe hărțile constructorilor, numele Retezatului. Din trupul ei vor roi mai multe „hidrocentrale-pui”; una din ele, destinată reutilizării apelor care vor ieși din turbinele „Retezatului”, deci fructificării depline a ultimelor lor potente de energie, se va numi chiar „Clopotiva”.

Aceasta este lucrarea, una dintre cele mai spectaculoase isprăvi hidrotehnice ale țării, una dintre cele mai interesante (spun specialiștii) de pe continent și din lume, înscriindu-se în peisajul Hațegului ca un prodigios monument al noului, ca o performanță de tehnică, de gîndire inginerescă, înscriindu-se, peste toate, ca o sursă de energie dintre cele mai redutabile, dintre cele mai așteptate. Cei 530 de megawați ai „sistemului Retezat” reprezintă

tă mai mult decît întreaga putere termo și hidroelectrică a României anului '88. O politică energetică responsabilă și vizionară, atent concepută și neobosit pusă în operă de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, își dă și aici, cu plînătate, măsura, legitimînd prin roadele ei niște eforturi deloc ușoare.

Ce reprezintă pentru țară amenajarea hidroenergetică Riu Mare-Retezat — e limpede, cifrele de mai sus o spun elocvent, făcînd de prisos comentariul. Ce reprezintă acest gigantic demers constructiv pentru Hațeg, pentru această lume bătrînă, care părea pentru veșnicie zidită în fruntașii ei geografice, istorice și spirituale — e o narațiune epică palpantă, care-și așteaptă cronicarul.

Munții, de cîțiva ani, freamătă. Excavatoare, buldozere, camioane grele, „platforme tehnologice” de dimensiunile unor transatlantice, tot ca ele de încărcate cu uriașe suprastructuri metalice, navighează pe micul „Riu Mare”, pe țărmuri și prin șihlele codrilor. Se construiește pretutindeni, la toate nivelele, pe pămînt, sub pămînt, în văzduh. Castelul de echilibru al apelor e suspendat pe cer, la peste 1 100 de metri. Centrala electrică „Retezat” e o cetate subpămînteană, de proporțiile unui bloc cu 14 etaje și 4 scări, scobită la aproape 800 de metri sub munte, într-o luptă acerbă cu puhoalele din adînc și cu presiunea masivului. Coloniile constructorilor sînt orașe cu blocuri și magazine, cu cinematografe și școli, cu cluburi și terenuri de sport, privind de sus Clopotiva și casele ei de birne. Drumuri largi de beton leagă munții, văile, satele și crîngurile stinghere de case, geografia se schimbă spectaculos, păstrînd însă, ca pe niște trofee, toponimii vechi, înfipte asemenea unor țepușe de aur, prețioase și de nezdrunținat, în cerbicea limbii. Munții aceștia sînt locuți de cînd e lumea, fiecare pisc sau izvor au un nume, de la cele

dacice sau romane pînă la cele aluvionare, nu mai puțin fermecătoare și vechi. Pe la punctul numit ca în vechi „Gura Apelor”, pe șantierul barajului, la o altitudine de aproape 1 000 de metri, într-un gigantic „V” căscat între munți, au trecut, în acești ani, sute și sute de oameni, între care și Ion Pogani, gazda noastră proaspăt ajutor de miner. Fiu-său cel mic învață la școala din colonia „Brazi”, cel mare la școala din sat, nevastă-sa muncește la C.A.P., ca să aducă acasă cartofi și porumb. Ultima oară s-a dus cu porumbul la moara pe apă înconjurată astăzi de colonia „Brazi”, moară ce toacă chiar sub ferestrele direcției șantierului. O moară micuță, încheiată din citeva lătunoaie atit de roase de ape și atit de cutremurate de ele, de apele ce nu îmbătrînesc cum îmbătrînesc lemnul, încit îți ziceai că acusi-acusi o să se răstoarne. O moară-jucărie de lemn, cu o singură piatră, dar care, în plin clocot al șantierului și în plină desfășurare de edificii moderne, încă mai măcina, furind apa Riului Mare de sub nasul turbinelor, deocamdată inerte. Ce-o să se întimplă, s-a întrebat femeia, cu moara asta, cind turbinele vor începe să bată? Morărița, fata morarului, s-a angajat de cîțiva ani la hidrocentrală, s-a făcut distribuitoare de materiale la una din magazinele șantierului. A rămas cu moara doar taică-său.

Zilele și nopțile șantierului se numără de acum invers. Ora premierei energetice se apropie. Ultima fișie de rocă de

frîngind-o ca pe-un bețșor de chibrit, „Surparea”, cum îi zic minerii, a fost înfrîntă cu ajutorul unei galerii „superblindate”, armate cu cîntre și cu șine de cale ferată. Sub prăvăliriile de apă, oamenii au trudit pe brînci. Ca să reziste, trebuiau să se îmbrace nu într-unul, ci în trei costume cauciucate. Se lucrează la fel de intens într-un vacarm de vîiet metalice și de flăcări ale sudurilor, la montarea primului grup energetic al centralei subterane „Retezat”, echipată cu turbine tip Francis ce le rivalizează în dimensiuni pe cele de la Porțile de Fier I. La „Gura Apelor”, în plină pădure montană și într-un aer tare ca un alcool, e însă liniște, o liniște atit de înaltă încit o poți auzi. Pînă aici, apele Riului Mare au detunat și au spumețat printre bolovani ciclopici, cărați prin veac de pe creste. Acum, aici, riul tace, acum, aici, la „Gura Apelor”, gura apelor s-a închis, riul curge pe sub pămînt, prin tunelul care l-a deviat ca să facă loc construcției barajului. Huruitul utilajelor-gigant e absorbit de cerul vast și de pădurea străveche, ca de-un burcete. Se muncește răzbit, se toarnă masiv în corpur barajului. Nu peste mult, noul astru, cu numele Retezatului, din constelația energeticii românești, aprins pe cerul de baladă al Hațegului, va iradia peste țară, punind în lumină o nouă și magnifică ctitorie a Epocii Ceaușescu. Eveniment care, crede Pogani, va străluci mai intens ca altele de același fel, el petrecîndu-se în-

Întrebarea nu-l surprinde. Și-a pus-o și el, și nu o dată. Nu, zice, n-o să plece, destul că o să-i plece copiii, asta-i sigur, amîndoi se visează constructori. El o să rămînă aici, în viața lui de țaran, adăugita cu niște priceperi noi. E o viață de care el, și nu numai el, ci toți ai lui și ai satului, nu s-au rușinat niciodată, neavînd de ce să se rușineze. E o viață care a fost (și mai e, pe pămîntul asta de țară de piatră) aspră, dar tocmai asprimea acestei vieți i-a silit pe ei, pe vechii oameni ai Hațegului, să-i opună niște tipare de apri-gă muncă și de severă civilizație, care s-o constringă să le dea tot ce putea să dea. Nu, ei n-au trăit și nu trăesc nici un simțămînt de sfială față de oamenii noii tehnici, fiind ei înșiși posesorii unor tehnici și măestrîi ce vin din timp și tre mai departe, uimindu-i pe oaspeții locului cu strălucirea lor. Valorificarea apelor munților, de pildă, au făcut-o și cei de ieri. S-au găsit în hotarul Clopotivei urmele unui apeduct care, se pare, alimenta cetatea Ulpiei. Riul Mare a mai fost deviat, cu vreo două milenii înainte de devierea de azi, prin iazuri care, rupîndu-i albia, desprînzînd din ea crengi de apă, au alcătuit un pitoresc și totodată eficace sistem de irigații, cu care urmașii celor învinși de romani au cucerit tot șesul de la poalele muntelui. Au îngrijit, au lărgit, au împins către zări vechiul sistem, din care se înfruptă copios și azi, fără sfaturi ingineresti, fără altfel de utilaje decît casmaua. Dacă n-ar fi fost sistemul acesta de crengi de apă, oamenii, poate, n-ar fi dăinuit. Grămezile de bolovani din capetele tarlalelor C.A.P.-ului, rînduite de-a lungul șoselei ce duce la Hațeg ca un șir de statui neterminate ale naturii, dau veste despre cumplita salbăcie a acestui pămînt. Un pămînt din care sapa omului de azi, ca și săpăliga arhaică, scoate încă, trudînd pentru recoltă, pietre. Memoria vechii construcții, a acelei prime fructificări a apelor, s-a pierdut. Întrebați cine a construit sistemul de irigații, bătrîni din Clopotiva saltă din umeri: „Așa a fost din vece”. Constructorii hidrocentralei captează deci, ca să le transforme în energie, niște izvoare a căror memorie s-a pierdut, reconstituie asadar — într-o formulă modernă — un secret uitat, dar vital pentru oameni. Un secret care însă a fost al lor. Al celor din Hațeg, al celor din Clopotiva.

Deci Ion Pogani o să rămînă aici, în viața lui de țaran, dar privind nu de jos, nu umil, ci de la altitudinea frunții lui, închizînd secrete și meșșuguri străvechi, de o unică strălucire, spre barajul înalt cit munții. Bine, îi zicem, dar nu se gîndește că rădăcinile lui vor fi rupte, că locurile și viața lor vor fi altele, nu cele în care a trăit pînă acum? Viața va fi mai bună, ne răspunde, iar locurile vor cuprinde niște lucruri noi, bune și ele, chiar foarte bune, cum sînt șoselele de beton și lacurile celor 15 „hidrocentrale-pui” ale „Retezatului”, din care, prin lucrări de hidroameliorații, vor izviro seve grase pentru solul cel slab al țîntului. În rest, nici țînta omului, nici înfățișările e, cu simetriile lor, n-or să se tulbure. Capetele istoriei se leagă, cum s-au legat dintotdeauna. Oamenii de acum au adus în această „bijuterie geografică”, cum scriu cărțile despre Hațeg (bijuterie de o frumusețe frustă, parcă lucrată cu ciocanul dacic de spart piatră), o altă civilizație, cea a măsurilor mari, ca și constructorii romani care au tăiat pe aici șoseaua arhaică a originii noastre. În rest, totul o să fie cum a fost. Tunelul „aducțiunii secundare”, de exemplu, străbate pe mai mult kilometri Parcul național al Hațegului, monument al naturii, rezervație de animale rare, pătîz de grijă care nu admite compromisuri a oamenilor de știință. Ca să nu-i tulbure miracolul, constructorii hidrocentralei au imaginat un sistem de lucru strict subteran. Un sistem care le-a dat de furcă, fiindcă puțurile de acces ale galeriilor au trebuit să fie puține, risipite la mari distanțe, în locuri cit mai excentrice rezervației.

Drept care, lucrurile stînd așa cum stau și nefiînd nici un motiv să se creadă că ar putea sta altfel vreedată, Ion Pogani, țaran din Clopotiva, coborîtor din stirpea de răzeși inobilată de Hunțade, s-a decis să rămînă în țară. Țaran-tehnician, om cu știința marii construcții, dar om de-aici, trăitor aici. Aici, în miracolul Hațegului.

ILIE PURCARU ■

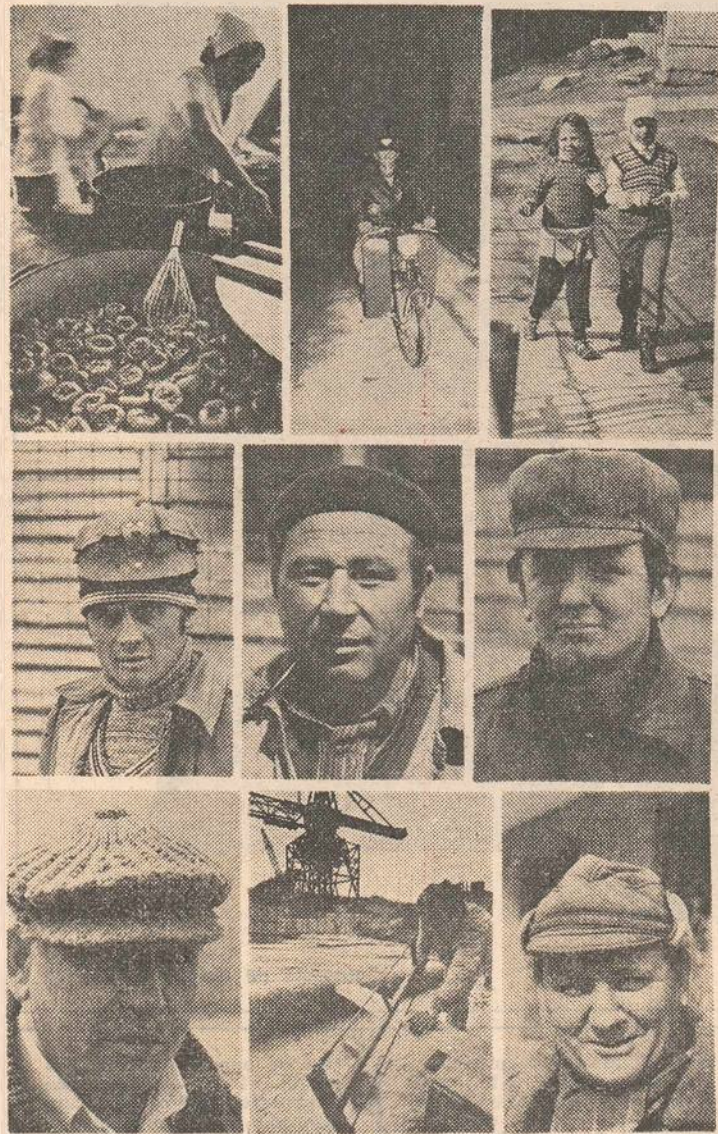
Covasna, un nou bazin minier

Vești după 3 milioane de ani

Era tot primăvară, plouase citeva zile la rînd și atunci s-a întimplat că un deal a luat-o la val, coasta lui plină de iarbă a început să alunece către Valca Crișului și sub presiunea masivă de pămînt la capătul pantei a răsărit dintr-o dată o uriasă floare neagră, stratul de cărbune iosea la lumină, zice inginerul Mircea Mosora, și oamenii îl priveau fascinați de parcă asistau la filmarea cu incetinitorul a clipelor, astfel insesizabile, cind o floare își desprinde petalele una de alta. Acel spor de producție născut n-a cîntărit însă prea mult în îndeplinirea planului, se întelege, ci după ce s-au mai zvîntat drumurile de acces în carieră oamenii au coborît în defilul adîncit între dealurile din preajma comuncelor Valca Crișului și Arcus ca un roi de albine pe o bucată de zahăr. Aici, în noul bazin minier al Covasnei, se extrage lignit, cărbune țînar, de vreo 3 milioane și 500 de mii de ani, în al cărui trup se mai văd ici-colo fibrele vegetale, fișile lungi, lemnoase, galbene-verzui, ale arborilor scufundați în timp ca într-o apă neclîntită. Oamenii de prin partea locului au știut că pe sub pămîntul pe care-l zgîriau cu fierul plugului se găsește cărbune dar n-aveau cum să știe cu precizie nici cit se zăsește și nici de unde și pînă unde se întinde. Foraje la adîncimea de 200 de metri și la distanțe de 800 și apoi de 400 de metri au conturat abia în urmă cu vreo cîțiva ani perimetrul unui zăcămint de vreo 10 kilometri pătrați, din care primele bucăți de lignit au fost scoase în primăvara anului 1932. În timp ce inginerul geolog Kisgyörgy Zoltan îmi spune acestea și ne pierdem privirea pe citeva piese de interes științific descoperite de către mineri, o bucată din trunchiul unui nuc presată ca o scoică sau măseca unui mastodont pe-a cărei latură mai licioasă se vede că animalul a mestecat serios la viața lui, în dreptul ferestrei se lasă dintr-o dată o perdea albă de ninsoare, ninge, incredibil, în prag de lună mai, și geologul lasă de o parte plăcerea călătoriilor prin vîrștele pămîntului și, revenînd, la zi, spune îngîndurat: asta ne mai trebuia acum! După un sfert de oră ninsoarea se oprește dar citeva ore de-acum încolo nici un sofer nu se va încumeta să pornească pe drumurile argiloase, alunecoase, ale carierei. În astfel de împrejurări, oamenii se retrag prin atelierele de întretinere și încep să umble prin măruntaiele motoarelor. Mai cu seamă aici, în cariera de lignit deschisă la cîțiva kilometri de Sfintu Gheorghe, munca oamenilor se împiedică, la tot pasul, de capcanele pe care le întinde apa. Oriunde te duci, zic ei, apa vine după tine. Dacă sapi într-un loc, locul se umple cu apă. Va fi fost aici într-o vreme, spune geologul, o zonă mlăștinoasă, cind bazinul Oltului se scufunda, într-o fierbere de ape și nămol, de turbă, sub impulsul unor puternice mișcări tectonice de pe urma cărora se și explică de ce stratul de cărbune, cu o grosime de la 20 la 40 de metri, apare fragmentat, în fasii, în trepte. În orice caz, la o adîncime de vreo 40 de metri aflutul de apă din pinzele freactice și din fundamental bazinului s-a dublat de un an și jumătate, ajungînd la 8 litri pe secundă, adică la 720 de metri cubi în 24 de ore. Bineînțeles, așa este evacuată cu pompe de mare capacitate și se are în vedere de pe acum construirea unui sistem de drenare prin care ea să fie evacuată, pe albia Crișului, pînă la vărsarea în Olt. Gradul de umiditate al cărbunelui și puterea lui calorică

de 1 050—1 250 kilocalorii la un kilogram fiind însușiri care depind în bună măsură și de beneficiari, la urma urmei, susține Kisgyörgy Zoltan. O fi acesta un lignit de calitate inferioară, dar unii dintre cei ce evită să-l cumpere știu, desigur, dacă sînt oameni de meserie, că în lume există termocentrale ce funcționează cu cărbuni avînd putere calorică pe jumătate cit a celor de aici. Si o anume învățătură s-ar putea desprinde chiar din felul cum proiectează cei ce muncesc în cariera de la Valca Crișului. Multi dintre ei sînt de prin satele din jur și arovizionarea cu cărbuni pentru iarnă și-o fac cel mai țîrziu prin luna august, cind îi depozitează sub soproane, unde au timp berechet să se usuce pînă la venirea iernii. În felul acesta cărbunele nu se exfoliază, nu se fărîmîtează, cum s-ar întimpla dacă ar fi lăsat în bătaia soarelui. Și în felul acesta, se pune întrebarea, n-ar putea să procedeze și alții? Conducerea carierei de la Valca Crișului se gîndește chiar să facă o „retetă” pe care să o ataseze actelor de vinzare a cărbunilor, un fel de prospect ce ar putea fi citit cu folos de către toți cei ce vor să cumpere pentru brutării, pentru tot felul de ateliere ale unor cooperative agricole și chiar pentru centrale termice industriale. În curs de proiectare se află, ni se spune, instalații speciale pentru arderea acestui fel de cărbune, ce vor fi folosite la termocentrale care se va construi în anii urmatori chiar lîngă orasul Sfintu Gheorghe. Atunci cariera va da ceva mai mult de un milion de tone pe an iar descoperăriile vor ajunge să însumeze zeci de milioane de metri cubi de steril. Stratul de cărbune se găsește la adîncimi între 15 și 60 de metri și în căutarea lui stă gata să pornească un urias excavator cu rotor. Vreo 400 de oameni de la o antrepriză de construcții-montafe miniere se grăbesc să termine alcătuirea imensei masinării ce va putea să intre în rodaj chiar în pragul acestei veri și va fi în stare să excaveze vreo 3 000 de metri cubi pe oră. Datorită structurii deosebite a zăcămintului, cărbunele va fi scos, cit va dura cariera, doar cu excavatoare mici, ale căror cupe mișcă odată doar vreo cîțiva metri cubi, dar pentru dezvelirea stratului de lignit se are în vedere încă de pe acum, construirea unui al doilea mare excavator cu rotor. Cariera se află abia la început, asadar, si viața ei se va întinde cu siguranță pe citeva bune zeci de ani, spune directorul Sztamari Arpad. În orice caz, cind va iesi la pensie unul dintre cei mai buni soferi, Ioan Muresan, care a împlinit de curînd 30 de ani, cariera va avea de lucru în plin. Dar locurile vor arăta altfel, desigur. Unde acum este cîmp neted va străluci în adîncul carierei cărbunele iar pe locul de unde acum sînt încărcate basculantele cu steril sau lignit se vor desfășura lanuri de griu sau livezi. Pămînturile de pe aici fiind, se zice, printre cele mai bune din județ. Iar pămînturile acestea vor fi restituite rosturilor lor, agriculturii, reasezate, nivelate și obligatorii fertile. De aceea, în perimetrul carierei sau al haldei pentru steril, stratul de deasupra al pămîntului, stratul roditor, fertil, gros cam de-o jumătate de metru, este desprins cu grijă și adunat în depozite speciale. După ce cărbunele va fi extras, pămîntul va fi reasezat la loc, ascmeni unei usi care a fost deschisă doar cit e nevoie pentru a lua ceva dinăuntru. Apoi, ușa se va închide.

DUMITRU ELIADE ■

Fotografii de PAUL AGARICI ■

pe cei 18,4 km ai „aducțiunii principale” (cu diametrul de 5,5 m) a fost străpunsă la sfîrșitul lui decembrie. Evenimentul s-a petrecut pe tronsonul subpămîntean Netiș-Valea Mare, avîndu-i ca protagoniști pe mineri din brigăzile fraților Ioan și Nicolae Grăbinoiu, ale lui Gh. Marincaș și Ion Roman, și încheind o operație de cea mai înaltă tehnicitate, nu mai puțin o trudă extenuantă. (Chiar sub muntele Netișului, ni se povestește, o răbufnire a apelor subterane, o avalanșă antrenînd pietriș și argilă, caolin și sfărîmături de rocă, a invadat într-o noapte galeria,

tr-un loc ce părea, pînă nu demult, ocultat pentru veșnicie de drumul nouului.

Stăm mai departe de vorbă cu Pogani, ne povestește cum a învățat meserie, momit spre ea de doi meșșteri constructori, chiriășii ai lui. Meșșterii i-au fost chiriășii vreo două luni, pe urmă s-au mutat în colonie, la bloc. Așa-i cu constructorii vin și pleacă. Întrebarea e, zicem noi, ce-o să facă el, Ion Pogani, cind hidrocentrala o să fie gata și constructorii or să plece. O să-i urmeze sau o să rămînă aici, întorcîndu-se la viața lui de țaran?

Tinerețea, încununată de grâu

Scriu gândind la cimpie ca la cel mai fericit loc al vreunei întemeieri. Acolo, în cimpie, unde se desăvârșeste an de an miracolul bobului de grâu am văzut, într-o vară, o scenă de-o frumusețe atît de pură încît cuvîntul însuși tremură de emoție atunci cînd e chemat spre a o descrie: priveam din goana trenului un lan de grâu, încercînd să-i număr maci răzlețiti printre spicele nedîntite, ca niște stalagmite firave, de-un galben încă nedefinit. La marginea aceluia lan, aproape de calca ferată, o fată — nu mai mare de cinci ani — așeza pe creștetul unui băiețel, tovarășul ei de joacă, un fel de coronită alcătuită din cîteva spice de grâu. Am zărit în treacă cum, semn de suprem alint, ca pentru a-i potrivi mai bine coronita, ea l-a mîngîiat ușor pe păr și a atins — cu mîna aceea mică, mai curînd sărutînd decît atingînd — boabele de grâu ca pe niște neprețuite perle. Această imagine mi-a revenit ori de cîte ori am ajuns pe un șantier al tineretului din agricultură, acolo unde munca nu are spectaculozitatea ridicării unui baraj de hidrocentrală sau a croirii unui nou fluviu. Aici se fac, în termeni exacti și lipsiți de poezie, îmbunătățiri funciare, adică lucrări de irigații, de creștere a roșniciei sale. Un asemenea loc este și Șantierul național al tineretului Cimpia Caracal, deschis acum aproape un an, la 5 iunie '84, șantier pe care acum, în pragul lui mai, l-am aflat bine așezat în rosturile sale, depășind orice ezitări de început, fapt certificat de cele opt mii de hectare pe care lucrările au fost deja finalizate, de cei 15 km de canal atacați, de angajamentul, perfect realizabil, ca pînă la sfîrșitul acestui an să fie terminate lucrările pe 20 000 de hectare din totalul de 40 000 care revin, în această etapă, șantierului.

Comandantul șantierului, Nelu Gecăla, este unul dintre oamenii care și-au scos de multă vreme din minte și din vorbire sintagma „nu se poate”. La fel ca el privesc lucrurile și acționează în consecință inginerul Ștefan Gherghina, șeful brigăzii complexe, șeful de sector Ștefan Dane sau maestrul Gheorghe Neagu, cei care coordonează activitatea brigadierilor. Se știe, șantierul e o lume, cu legi

cumva diferite de cele ale vieții obișnuite, poate mai aspre, dar în mod sigur mai ferme. El, șantierul, cere multă disciplină, cere așeză chiar și multă responsabilitate. Cu toate acestea, dulgherul Mihai Pușcă, detașat de la C.P.L. Vilcea, vrea să-și revîngese stăutul aici. Ii place munca asta, e ceva nou pentru el ceea ce iese din mîinile sale nu mai pleacă prin alte locuri, nu mai pierde urma produsului la care a trudit. Totul rămîne aici, chiar dacă nu la vedere, ci dedesubt, la rădăcina grîului care va fi însămintat pe locurile astea atunci cînd șantierul va deveni o amintire. Veniți toamăi de la peste o sută de kilometri, de la Giteca, montorii Mihail Bunea, Ștefan Giga și Nicolae Radu au rămas cu vechile și frumoasele îndeletniciri și griji țărănești. Cum prind un moment liber, se așază și lucrează la plasele lor de pescuit, gîndind la vremea cînd vor putea să le folosească, privind în lungul apei, cu parul încurcat de vînt, fericiți în libertatea de-a se ști împăcați cu ei, depășind acasă, în sat, istorii de pe vremea cînd erau brigadiieri. Harnici, veseli, așa cum le stă bine adolescenților — Marinică Ciocan, Aihan Chengi, Gabriel Birca și colegii lor de la Liceul de construcții din Constanța sînt la prima întîlnire cu șantierul. Se simt — observăm asta în felul lor de-a vorbi și chiar de-a merge — mai bărbăți, se simt — îmi sugerează termenul Stănel Măceșanu, șeful cu utilajele — făptuitori. Colega Elena Ghera vrea să facă o fotografie de familie unor tineri și frumoși ingineri stagiați — soții Ionescu. El — Traian — refuză cu îndrăjire invitația ei — Anaflorina —, de-a fi pozați alături. Ea, soția, cu nume ca o adiere de dimineață prin pădurile mici și rare de cimpie, e încudată și are ochii umezi. Atunci ei o mîngîie pe păr și simt în mîngîierea aceasta atingerea boabelor de grâu din care, pentru a o împăca, îi va face, la vară, o cunună. Peste vreme, întregul șantier se va învăli în grâu, iar tinerii săi brigadiieri vor merge mai departe, să vadă și să înarijească de toate rosturile țării în care-și trăiesc — romantice și eroice — vîrsta.

DAN MUCENIC

Fotografii de ELENA GHERA

Să ne fie permis să ne întoarcem la apifitoterapie, spre a consemna cîteva izbinzi de ultimă oră și, totodată, unele poticneli legate de activitatea laboratorului condus, în cadrul Institutului de virusologie „Ștefan S. Nicolau” din Capitală (gazdă bună), de Tamara Păunescu. Ce-a făcut Tamara Păunescu, se știe, am mai scris, așa că nu vom insista. Ar merita însă să adăugăm că, avînd ideea (în premieră mondială, fără nici o exagerare) de a realiza medicamente prin asocierea extractelor vegetale cu produse apicole, Tamara Păunescu a obținut recent cel de al 37-lea brevet de invenție, intitulat „Comprimat medicamentos destinat afecțiunilor hepatice și aterosclerozei” (+ ing. Marin Mosteanu). În timp, căci preocupările cercetătoarei depășesc lungimea a două decenii, remediile apifitoterapice și-au dovedit eficiența, scotînd din suferință și din necaz mulți bolnavi. Ele au survolat etapa artizanală, de început, intrînd (din 1978) în laboratoare și în clinici, dobîndind aprecieri favorabile în țară și, deopotrivă, în străinătate, produsele Tamarei Păunescu primind (între altele)

Medalia de bronz a Congresului internațional Apimondia de la Budapesta (25—31 august 1983) și stîrnind un deosebit interes, prin noutate, la Simpozionul de apiterapie de la Split, anul trecut (20—22 septembrie). Dealtfel, o serie de personalități de primă

tate remarcabile și, pe parcurs, acestea s-au confirmat. Sînt rezultate care, fără îndoială, merită să fie luate în seamă de vreme ce, de exemplu, acolo unde antibioticele sau vaccinoterapia nespecifică n-au dat roade, în procesele inflamatorii cronice indeobște, am

toarei!) interes și sprijin. Inconveniente, cite mai sînt, provin din alte direcții. Pe de-o parte, deși laboratorul de la Institutul de virusologie funcționează în virtutea unui contract ferm (semnat încă din 1978), acesta din urmă e adesea ignorat, personalul de cer-

care se pune, în prezent, în modul cel mai acut este cea a materiei prime, pe care Centrala de medicamente, cosmetice, lacuri și coloranți întîrzie s-o pună la dispoziția laboratorului în discuție, creînd un lanț întreg de neajunsuri. E vorba, repetăm, despre produse indigene, fagure cu păstură, miere, propolis etc., dar și despre unele plante (care ar urma să fie achiziționate de la Plafar, Gratiola, Verbascum etc.) care trebuie recoltate acum, orice aminare putînd pune în pericol, dacă nu cumva chiar sub semnul întrebării, continuarea activității colectivei de apifitoterapie.

Acesta și e, spre a nu ne mai lungi, rostul articolului de față, el constituindu-se într-un nou apel, călduros, către forurile în drept, către Centrala de medicamente în primul rînd, spre a găsi soluții să sprijine efectiv, nu doar prin declarații de bunăvoință, o muncă pe cit de asiduă (contractul de cercetare pe 1984 a fost integral realizat, înregistrîndu-se și unele economii), pe atît de folositoare, pusă în slujba sănătății publice. Nu ne îndoiim că apelul nostru va fi auzit.

VIDIU IOANIȚOIA

Din nou despre apifitoterapie

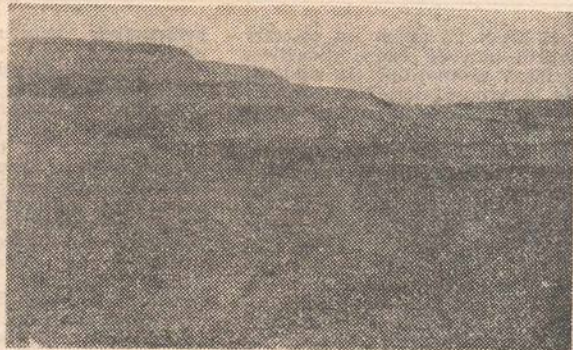
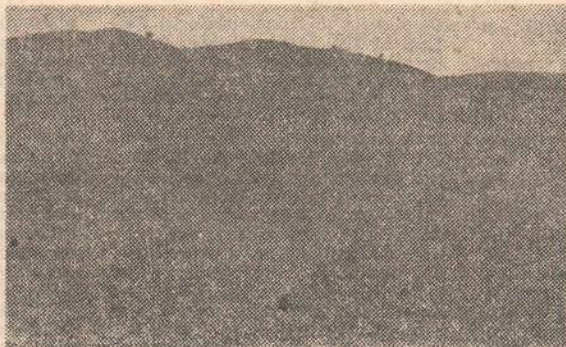
Se poate mai bine, se poate mai repede

mărime ale medicinei românești, profesori, șefi de clinici etc., s-au pronunțat fără rețineri pentru cit mai rapidă valorificare a preparatelor în discuție, nu doar mai ieftine decît altele (materia primă e, în totalitate, indigenă și, teoretic, lesne de procurat), ci și mai eficace. Zilele trecute, de pildă, profesorul Valerian Popescu ne-a declarat: „Ne surprinde și pe noi faptul că produsele apifitoterapice, cu care lucrăm de vreo 10 ani, încă n-au pătruns în proporția așteptată în farmacia, la dispoziția publicului larg! În ceea ce ne privește, am întrevăzut rezul-

rezolvat cu apifitoterapie. Dealtfel, am susținut produsele respective în toate rapoartele științifice pe care le-am întocmit”. Ceva, ceva, concret, s-a și făcut, în sensul că primele produse din gama apifitoterapică, Apifitol, Ciploment (un biostimulator folosit, în paralel cu Apifitolul, în hepatite, viroze, anemii etc., sub formă de comprimate sau tablete turnate), Fobigel (în actinomicoze) și Anemosistan (spray) s-au realizat sau sînt pe cale de a se realiza, în fază avansată, la „Biofarm”, unde a existat și există (chiar împotriva opiniilor inventa-

toarei) interes și sprijin. Inconveniente, cite mai sînt, provin din alte direcții. Pe de-o parte, deși laboratorul de la Institutul de virusologie funcționează în virtutea unui contract ferm (semnat încă din 1978), acesta din urmă e adesea ignorat, personalul de cer-

↑ așa arătau ieri,

↓ așa arată azi,

DEALURILE POSEȘTIULUI

L-am cunoscut acolo între „brazdele“ de pomi fructiferi și sub umbra frunzelor abia ghicite. Este un bărbat înalt care se recomandă scurt: Diaconu. În acte mai este trecut și Dumitru și s-a născut cu 56 de ani în urmă în Posești. Nu poți să-i ghicești vîrsta iar părul alb pare mai degrabă o cochetație. Povestește ca un bun-nic, pe îndelete... Tata a fost, la Posești, rotar. Muncea din zi în noapte și din noapte în zi ca să-și găsească gospodăria. Alina și-a dorit: să mă vadă om la casa mea, se înțelege, în Posești, și cu carte. După ce am terminat școala de mașini m-am reîntors acasă. Puteam să-mi rostuiască viața printr-un alt colț de pe hartă dar m-am reîntors acasă așa cum și-a dorit părintele meu. Pămîntul era bun dar nu era gospodărit cum trebuie. Mîna de lucru era însă oamenii fugeau pe unde puteau ca să-și cîștige o bucată de piine. Cunoșteam exact situația. Cel mai bun lucru era să facem pomicultură. Așa cum scrie la carte. Despre o tradiție, în zonă, se putea vorbi. Dar, toate culturile erau făcute după ureche. Pruni, numai pruni prin curțile oamenilor. Am început să fac un studiu exact al lucrurilor. Asta se întîmpla prin '59. Do-ream, cel mai mult, să opresc oamenii, să le dau o îndelungă idee de a face pomicultură a fost acceptată. Dar numai în parte. Spun asta fiindcă ne-au fost repartizate cele mai proaste terenuri. Pămînt acid și sterp. Dar noi ne-am mulțumit și cu acesta. Începutul a fost făcut. Exact ca la o casă. Din temelii. S-a început cu defrișările și cu consolidările pămîntului. Apoi s-au făcut terasele iar prin '60-'61 s-au plantat primii pomi. Adevărata dezvoltare și finanțările au început în '65. Prin politica înțeleaptă a partidului, personal a tovarășului Nicolae Ceaușescu, s-a dat posibilitatea folosirii cum trebuie a pămînturilor subcarpatine. Spus altfel, în zona de dealuri, s-a trecut la o exploatare rațională a pămîntului prin plantarea a exact ceea ce trebuia pămînturilor noastre: pomi fructiferi și fin. Pe aceste probleme ne-am și axat. Dacă la început, cînd nu aveam pomi, valoarea producției (asta însemnînd doar valoarea finului care se recolta), ajungea, cu foarte mari eforturi, la vreo 400 000 lei în prezent ajungem la 16 milioane. În condițiile în care producem și fructe și fin. Producem în livezile noastre, în momentul de față, mai mult fin decît în anii în care a fost preluat, de către noi, pămîntul. În ani s-au făcut spalleri pentru întreaga noastră plantație și s-au construit drumuri. De asemenea s-a construit, și cu asta ne lăudăm, un spațiu de depozitare, așa cum scrie la carte, pentru 140 de vagoane de fructe. Și fiindcă tot sîntem la capitolul cifrelor mai trebuie să spun că, în mo-

mentul de față, într-un an bun, aici, de pe livezile Poseștiului se produc cam 4 mii de tone de fructe dintre care peste 600 tone merg la export. N-aș fi crezut niciodată că vom obține o producție de 84 de kilograme de fructe pe pom. Dar am avut parcele unde s-au realizat și 160 și chiar 200 de kilograme pe pom. Spre asta tindem. Pe livezi cu plantații supraintensive și cu specii foarte bune... S-a ajuns la aceste rezultate plecînd de la un principiu destul de simplu. Trebuie să dai unui pom și apoi să-i ceri producție. Ce să-i dai? În primul rînd apă și apoi gunoi. Apa am adus-o din munte. Nici nu se pomenea de criza energetică cînd ne-am gîndit noi să aducem apă la pomi, fără să consumăm nici un fel de energie. Așa, ca o grijă a tîrînului de a produce mult cu cheltuielă puțină. Astfel, prin cîdere liberă, prin captările făcute în munte, am reușit să aducem apă la pomi, să facem chiar și un lac și să alimentăm și un saivan de oi. Fiindcă, și asta a fost o altă idee, livada noastră are și 2 000 de oi. Producem, cum am mai spus, peste 400 de tone de fin. Dar, finul produs printre pomi nu-l vindem. El se consumă tot în livada noastră. Dăm pentru un kilogram de fructe un kilogram de bălegar. Dar să știți că nu ne oprim aici. Avem și foarte multe sarcini de cercetare. În primul rînd este vorba de prun. Cu toate că zona noastră era recunoscută în cultura prunului — prunul a cam fost neglijat în ultima perioadă. De asemenea studiem posibilitatea de a valorifica fructele în tot felul de tipuri de solarii, se înțelege, fără nici un fel de consum de energie. Și, mai dorim să readucem în actualitate alunul. S-a ajuns la un tip de alun foarte mari, pline de miez, și bune, cu coajă subțire care pot fi sparte între degete. Credem că este o reușită și, în scurtă vreme, se va putea vorbi și despre alune așa cum se vorbește despre alte fructe. Ce-mi mai doresc? Să continuăm cu îndesirea livezilor, și cu realtoirea unor soiuri care nu mai corespund pieții. Totodată trebuie să avem grijă de sănătatea livezilor noastre, de longevitatea pomilor și, se înțelege, de protejarea munților noștri care reprezintă scheletul de plecare a întregii noastre activități... Dacă sînt fericit? Da! Am reușit să pun umărul și să realizez aici, la Posești, la curbura Carpaților, un loc bine marcat pe hartă, iar fructele noastre să fie cunoscute în multe țări ale globului. M-am căsătorit cu Lucreția, învățătoare în Posești și am doi copii. Acum îmi cresc nepoții și sper ca ei să moștenească și să se bucure de zestrea pe care, cu greu, în ani, am reușit să le-o facem aici în Poseștiul-Prahovei...

SORIN POSTOLACHE ■

Universitatea montană la început de nou drum

După cum ne informează dr. Radu Rey, în ziua de 25 aprilie a.c. a avut loc la Vatra Dornei prima sesiune anuală de lucru a „Universității montane“, instituție ce și-a cîștigat un binemeritat prestigiu prin realul ajutor care-l constituie pentru cei ce-și desfășoară activitatea în zona de munte. Organizată sub îndrumarea Comitetului județean de partid Suceava și sub egida Comitetului județean de cultură și educație socialistă și Comisiei județene de răspîndire a cunoștințelor culturale-științifice și tehnice, sesiunea a adunat specialiști din diferite domenii, factori de răspundere de la nivelul orașelor și comunelor, gospodari cu

multă experiență, lectorii și cursanții, universității. A fost prezentat proiectul Programului de dezvoltare economico-socială a zonei de munte a județului Suceava, proiectul programului de activitate a Universității montane pentru 1985-1986, s-au stabilit secțiunile și cursurile pe domenii, a fost prezentat proiectul regulamentului de funcționare a universității. Tot cu acest prilej s-au constituit consiliul științific și brigada științifică, cu scopul de a se deplasa în localitățile de munte, în vederea unei mai bune îndrumări a agricultorilor. Programul de învățămînt al „Universității montane“ cuprinde cursuri din domeniul științei și

tehnicii în specific montan, al istoriei și culturii, un accent deosebit acordîndu-se problemelor care vizează înlăturarea noii revoluții agrare, în condițiile proprii zonelor de munte, sporirea productivității muncii, calității produselor, a eficienței muncii.

„Universitatea montană“ își propune sprijinirea producătorilor agricoli în vederea valorificării cât mai depline a resurselor gospodăriilor, în scopul îndeplinirii și depășirii prevederilor „Programului unic de creșterea producției agricole“. Este așteptată, totodată, reuniunea celor mai valoroși oameni de știință și cultură, cu sprijinul cărora să se acumuleze gândire științifică specializată, destinată dezvoltării regiunilor de munte, rezultatele urmînd să fie puse la dispoziția tuturor instituțiilor interesate, în vederea valorificării lor.

LIANA MOLNAR ■

E drept că avem un colectiv foarte bun de cadre didactice, fruntea promoțiilor de studenți de la vremea lor, dar calitatea de ansamblu a Facultății noastre de automatică din Institutul politehnic București — ne spune decanul acesteia, profesorul universitar dr. ing. Ion Dumitrache — este dată și de faptul că avem norocul să lucrăm cu niște copii excepționali. Îi rog pe distinsul interlocutor — era să scriu finăru interlocutor, atî este de puternică impresia de finețe pe care ți-o dă acest om încăruntat parcă numai de peruchier pentru o filmare, dar care, în realitate, este profesor universitar deja din 1981, adică de la vârsta de 41 de ani — îl rog să-mi explice de ce îi numește excepționali pe acești copii, studenții facultății bucureștene de automatică. Și aflu, metodic, mai multe explicații. Mai întâi pe aceea că domeniul fiind fascinant, pasiunea tinerilor pentru o ramură de vîrf a tehnicii moderne îi îndeamnă la o muncă de pregătire pe măsură. Dar nu numai atît. La facultatea de care vorbim, niciodată concurența la admitere nu este mare, în comparație cu atitea alte facultăți. Aici, rareori se înscriu doi candidați pentru un loc. Nu aglomerarea de la concurs prilejuiește selectarea unor absolvenți de liceu foarte tari la matematică și fizică. Trierea cea mare se face înainte de admitere: aici nici nu vin să concureze decît virfurile.

Studentii de la automecanică, aflu că „sînt puși la greu” din anul întâi. „Îi punem să învețe. Facultatea e grea. Cînd termină, sînt astfel pregătiți încît n-au complexe în fața nici unei probleme, oricît ar fi de dificilă”.

Viiții absolvenți ai Facultății de automatică beneficiază și ei de deschiderea învățămîntului nostru universitar spre cercetare și producția directă. Tovarășul decan ne spune că săptămîna trecută a fost consultat de directorul Întreprinderii „Electromagnetica”, Victor Popescu, căruia i-a fost profesor, și care dorește să transmită facultății teme de cercetare care interesează întreprinderea pentru activitatea ei viitoare, teme care să constituie subiectele unor lucrări de diplomă pentru absolvenți. Întreprinderea este interesată să-i încadreze la absolvire pe aceștia, să-i la practice, cu teme cu tot, oferindu-le posibilitatea să-și continue cercetarea, s-o aplice. Același lucru, ni se spune, îl solicită și directorul Liviu Berghesanu, de la Întreprinderea „Automatica”. „Aceasta, zice tovarășul profesor Ion Dumitrache, este orientarea cea mai eficientă pe care ar trebui s-o extindem în relația dintre facultate și întreprindere, în general, pentru realizarea conceptului de integrare a învățămîntului cu cercetarea și producția. Mai ales că noi putem oferi întreprinderilor soluții noi, le putem furniza cercetări care să le permită să tină pasul cu dezvoltarea în întreaga lume a respectivului domeniu. Învățămîntul, mă gîndesc la cel universitar, poate să trebuie să prefigureze direcții noi de cercetare, direcții de perspectivă. Să nu ne îrosim efortul și capacitatea intelectuală în lucruri mărunte pe care întreprinderile le pot face singure, creînd și falsa impresie că nu le-ar putea face decît cu o infuzie de idei și cu o cercetare din afară. Noi avem capacitatea și toate condițiile să abordăm teme de

perspectivă pentru știință și pentru producție.”

Deocamdată facultatea practică niște întîlniri ale biroului consiliului profesoral cu birourile executive de conducere din întreprinderile cu care colaborează mai des. Specialiștii din industrie spun ce doresc, ce preocupări au, profesorii selectează acele teme care se potrivesc mai bine specificului facultății și din aceste discuții au rezultat, de pildă, temele de cercetare și contractele facultății. Aceste contracte au termene de finalizare diferite, unele încheindu-se în anul acesta, altele în cel viitor, iar unele chiar în 1987.

O probă admirabilă a spiritului dominant de creație și de cercetare care domnește în facultate este și faptul că, așa cum ne spune tovarășul decan, catedra de calculatoare a con-

facultății; microcalculatorul FELIX-M-216, introdus deja în fabricație de serie și „ultimul nostru copil”, cum spune dr. ing. Trandafir Moisa, FELIX-PC. Proiectarea efectivă a acestuia a început spre sfîrșitul anului 1983, iar în vara lui 1984 era deja gata proiectul logic. Cu sprijinul Întreprinderii de calculatoare de la Pipera, pînă în octombrie anul trecut, s-a realizat primul exemplar operațional (model de laborator). Dintre aplicațiile sale, aplicația la care autorii lucrează deja, în colaborare cu alte colective, notăm: un aparat pentru culegere și prelucrare a datelor termografice care să faciliteze depistarea, diagnosticarea certă și tratarea eficientă a cancerelor mamare, pe baza unei metode elaborate la Institutul de oncologie București, de dr. Ioan Mogoș, cu care colaborează și conf. dr.

sistemul convențional de lucru și cu programe adecvate virstei sale chiar de la 6 ani, adică din clasa întâi. Din capul locului trebuie spus că rolul profesorului nu se diminuează. Calculatorul nu va fi concurentul profesorului, al învățătorului, nu este un pericol pentru statutul acestora. El, calculatorul, va fi doar un nou — și eficient! — instrument de lucru. Muncitor de înaltă calificare sau inginer mîine, copilul de azi nu va mai putea trăi în afara acestei tehnici. El nu va putea ocoli calculatorul care va domina mediul său ambiant din anii 1990. Așa încît, familiarizarea în școli cu acest element determinant al vieții pentru care se pregătește el va feri pe copilul de azi de handicapul oricărui complexe viitoare în fața calculatorului și, în general, a tehnicii avansate care va fi emblema struc-

fi unul din primele obiecte la care învățătorul și profesorul vor simți în calculator un aliat; nu numai matematica, deci. Dar dezvoltarea psihologică generală a copilului va dobîndi un ritm alert, creșterea întregii sale capacități intelectuale fiind servită de familiarizarea cu calculatorul, fiind ajutat. O remarcabilă suptele în gîndire, sporirea capacității de adaptabilitate generală a copilului vor fi paralele cu dezvoltarea vitezei sale în stabilirea de conexiuni logice. Între elevul de pînă acum și acela ce va beneficia de impulsul dat dezvoltării sale prin „colegialitatea” cu calculatorul va fi avantajat, de departe, cel de al doilea. El va fi superior în orice împrejurare care îi va solicita capacitatea de percepție, de analiză și de a face conexiunile cerute pentru luarea unei decizii. Apoi, mai trebuie spus răsplat și înțeles la vremea încă un lucru. Competitivitatea pentru care luptăm în toate sferile existenței se leagă hotărît de asimilarea calculatorului ca mijloc în această luptă. Dacă alții o fac, dacă, așa cum se va întîmpla încă din anul școlar viitor în Franța și U.R.S.S., calculatorul se introduce în școli, nici noi n-avem nici un motiv să întîrziem să o facem.

— Avem ce ne trebuie? Producem noi calculatoare bune pentru așa ceva?

— Tocmai asta este. „Avem deja tot ce ne trebuie. Dacă alte clipe ale istoriei ne-au găsit dezavantajați în comparația tehnologică dintre noi și alții, acum nu mai este așa și este, tocmai de aceea, inadmisibil să întîrziem, să nu fim pasul în această revoluționare necesară care, iată, începe. N-am avea nici o scuză în fața urmașilor noștri dacă i-am întîrzia la acest start. Microprocesoarele, calculatoarele, roboții au început să pătrundă chiar în agricultură și vor ocupa, în scurt timp, un loc enorm în toate domeniile. Agricultorul care va utiliza robotica este azi copil de școală. Nu mai avem timp de reflectat pînă crește el. Va fi sau nu beneficiarul acestei revoluționări școlare pentru care pledăm — depinde de noi. Repet, avem tot ce este necesar. Numai în facultatea noastră s-au proiectat deja cîteva tipuri de calculatoare apte să servească acest scop. Microcalculatorul aMIC (autori: interlocutorul nostru împreună cu asistenții universitari Francisc Iacob și Cornel Constantinescu, n.n.) se produce în serie din acest an la Întreprinderea de memorii electronice Timisoara. Este pe punctul de a se introduce în fabricație de serie la Întreprinderea de calculatoare electronice București un alt produs al nostru cu performanțe superioare: HC-80. Ambele pot fi utilizate în școli.

— Luînd în calcul tot ceea ce reprezintă pregătirea necesară (a cadrelor didactice, producția de calculatoare, ș.a.) în ce an școlar apreciați ca rezonabilă posibilitatea introducerii calculatoarelor în școlile noastre?

— Experimental chiar din septembrie 1985, urmînd ca generalizarea să se extindă pe 2-3 ani. Sprijin efectiv pot da întreprinderile care patronază școlile și consiliile populare locale. Într-un gimnaziu sau liceu ar fi suficient un asemenea laborator de calculatoare sau de informatică.

DORIN GHERGHINESCU
Fotografie de ELENA GHERA

Colegul meu, FELIX...

ceput și a realizat ceea ce se numește o familie de microcalculatoare. Cea mai recentă realizare este calculatorul FELIX-PC, caracterizat, de pildă, prin compatibilitate totală, la nivel de programe, cu calculatorul IBM-PC. Autorii noului produs românesc: prof. univ. dr. ing. Adrian Petrescu, și șefii de lucrări doctori ingineri Trandafir Moisa, Nicolae Teșuș și Irina Athanasiu, aceștia din urmă fiind absolvenți ai facultății în care ne aflăm, colegi, acum, cu șeful colectivului, care le-a fost profesor. Sub zodia științei, înainte de a se crea și de a exista o familie de calculatoare, s-a creat aici o familie de cercetători.

O facultate de frunte și o deschidere spre ziua de miine

Cei pe care i-am numit mai sus autori înseamnă doar colectivul de la catedră, ne spune tovarășul Trandafir Moisa. Pentru introducerea în fabricație a produsului, colaborează cu catedra, și colaborează excelent, inginerii Constantin Alupului și Gabriel Drăghicescu de la Întreprinderea de calculatoare electronice din Pipera. (Ei au participat chiar la unele faze ale proiectării). Noul calculator este rezultatul unor experiențe de un deceniu ale acestor oameni în realizarea echipamentelor de calcul bazate pe microprocesoare. În urmă cu 4-5 ani, amintitul colectiv al catedrei a început cercetări și experimentări pentru realizarea unor noi sisteme bazate pe microprocesoare. Au rezultat echipamente de laborator pentru autodotarea

ing. Paul Cristea de la catedra de electrotehnică a politehnicii; aparat pentru analiza și prelucrarea automată a electrocardiogramelor, aplicație care se realizează în colaborare cu amintitul conferențiar Paul Cristea și cu doctorul Traian Damsa de la Institutul de medicină internă „Nicolae N. Lupu” și o aplicație, inițiată de decanul facultății, pentru realizarea unor extensii hardware și software pentru FELIX-PC care să permită utilizarea acestuia drept consolă-operator în sistemele de automatizare complexă. Această aplicație urmează să fie realizată împreună cu alte colective din facultate, de la Întreprinderea de proiectări pentru automatizări și Întreprinderea Automecanică.

Avem tot ce ne trebuie

Cu profesorul Adrian Petrescu discuția a pornit de la părerea sa expres formulată că — avînd în vedere stadiul cercetării și al realizărilor industriale românești în tehnica de calcul — este posibilă și absolut necesară introducerea grăbnică a calculatoarelor în școli.

— Ce argumente aveți?

— Mai întâi că transpunerea în viață a Directivei Congresului al XIII-lea al partidului nostru privind ridicarea nivelului general al întregului învățămînt impune utilizarea intensivă în școlile de toate gradele a tehnicii de calcul, în speță a calculatoarelor.

— Începînd de la ce clasă?

— Experimentele arată că un copil este apt de familiarizarea cu tastatura calculatorului, cu

turală în lumea maturității sale.

— Alt argument?

— Este dat de certitudinea că întregul proces de învățămînt se va putea desfășura la un nivel superior în școlile în care copiii vor crește în familiaritate cu calculatoarele, utilizîndu-le, asimilîndu-le.

— Ați spus că întregul învățămînt va beneficia de efectele „colegialității” elevilor cu calculatoarele...

— Da. Profesorul va putea ilustra convingător și rapid, prin exemple numerice sau prin simulare, o serie de rezultate teoretice care, altminteri, pentru înțelegere, ar necesita multe ore de lucru cu elevii: calcule laborioase, operații de rutină.

— Vă gîndiți doar la orele de matematică.

— Nu numai. Unele obiecte vor beneficia direct, la predare, de calculator, ca instrument de lucru propriu-zis, el ușurînd calcule, dar și scurțînd durata pentru înțelegerea unor fenomene, prin comparații, prin studierea unei probleme în diferite variante, implicînd condiții tot atît de diferite, astfel încît școlarii să priceapă manifestarea fenomenului într-o gamă foarte extinsă de variante posibile ori parcurs de evoluția acestuia (fenomene fizice, biologice, chimice și chiar economice). Apoi, însăși formularea unei probleme pentru a putea fi rezolvată pe calculator impune înțelegerea perfectă de către copil a fenomenelor vizate și rigurozitate, rigurozitate în gîndire, în vorbire și scrierea bazate pe funcționarea corectă a regulilor limbii. La noi, limba română va

Un nou născut în familia de motoare

„Milu”

Proiectant și constructor de motoare cu ardere internă, beneficiînd în cadrul Institutului Național de Motoare Termice de un atelier propriu, bucurîndu-se deopotrivă de sprijinul larg al Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie — inventatorul Petre Milu este creatorul unei familii de motoare originale, prețuite și cunoscute pentru performanțele lor de excepție în țară și dincolo de hotarele ei. Între acestea, motorul axial model funcțional, brevetat pînă acum în Anglia, R.F.G., Franța, Suedia, Elveția, Austria și în curs de brevetare în S.U.A. și U.R.S.S.

Este vorba de un motor dublu axial, în doi timpi, cu 4 cilindri, fără arbore cotit, transformarea mișcării de translație în mișcare de rotație realizîndu-se printr-un sistem original. Capacitatea cilindrică este de 250 centimetri

cubi, puterea de 24 HP, iar greutatea specifică de 0,7 kilograme pe cal-putere. Ne putem face o idee în legătură cu performanțele motorului „Milu”, de îndată ce îl comparăm cu un motor clasic evoluat, de pildă cu un motor obișnuit de Trabant. Acesta din urmă, la o capacitate de 600 centimetri cubi, dezvoltă o putere de 24 HP, în vreme ce agregatul „Milu”, la o putere egală, are o capacitate și o greutate de aproape trei ori mai reduse. Sau, ceea ce înseamnă, evident, economie de materiale și volum. Mai notăm apoi că înfățișarea lui (fuziformă) îl recomandă pentru a fi utilizat în aviație și transporturi rutiere.

Motorul axial, în fazele lui de model experimental și funcțional, a fost prezentat pe larg în paginile revistei noastre și poate tocmai de aceea cititorii noștri se vor întreba de ce, pînă în prezent, nu a intrat în dotarea unor autovehicule, locomobile, avioane, sau de ce nu pune în mișcare diverse piese mecanice industriale. Răspunsul comportă mai multe precizări. Un motor nu se naște de la o lună la alta, ci este nevoit, chiar în faza de execuție, să străbată mai multe etape, în calitate de motor ex-

perimental, de model funcțional, de prototip și serie zero. Fiecare fază însumează un imens travaliu de testări și verificări amănunțite, de controlare minuțioasă a ansamblului și fiecărei piese în parte. În al doilea rînd, modul în care lucrează Petre Milu este cel al exigenței absolute. Scrupulos, riguros, meticolos pînă la pedanterie (într-un atelier care strălucește ca o farmacie), inventatorul își are ca principiu de lucru veșnica nemulțumire față de sine însuși. Cea mai banală piesă nu este introdusă în corpul motorului decît după testări îndelungate și repetate. Și asta deoarece în domeniul construcțiilor de motoare (la fel ca în industria de medicamente) vicile ascunse nu pot apare decît după experimentări în timp. Orice grabă la un moment dat poate anula o imensă muncă de cercetare prealabilă, afectînd grav prestigiul firmei producătoare.

În sfîrșit, mai putem nota că motorul axial se află într-o fază foarte înaintată, s-au primit deja comenzi ferme din partea mai multor compartimente ale industriei naționale, astfel că producerea lui în serie se anunță

ca un eveniment al următorilor ani.

Dar Petre Milu nu s-a mulțumit doar cu proiectarea, executarea și experimentarea motorului axial. Era normal să fie așa. Inventatorul de profesie, la fel ca artistul, se alimentează dintr-un filon nesecat de idei. În ultima vreme, cu alte cuvinte, familia de motoare „Milu” s-a îmbogățit cu un nou vîlstar. L-am rugat pe creator să ni-l prezinte în cîteva cuvinte (doar în cîteva, deoarece, la ora actuală, orice amănunte pot deconspira secretul de concepție și execuție):

— Este vorba — ne-a declarat interlocutorul nostru — de un motor clasic, boxer, în doi timpi, aflat pe standul de încercări. El se constituie într-o piesă de concepție proprie, unică pe plan mondial, avînd în vedere faptul că este supraalimentat printr-un dispozitiv original, că beneficiază de un sistem gazodinamic de asemenea original, spălarea cilindrilor de gazele arse realizîndu-se cu un jet de aer printr-un nou sistem de injecție. Avantaje: putere ridicată, greutate și gabarit reduse, simplitate constructivă, fiabilitate ridicată, consum de combustibil scăzut în

comparație cu motoarele clasice existente, deoarece el este capabil de a suprima pierderile de amestec proaspăt prin mijlocirea gazelor de evacuare. E un motor la care țin foarte mult, el încorporează mai multe idei pe care le-am întors pe toate fețele în decursul anilor. L-am lucrat ca și pînă acum ajutat de mai tinerii mei colaboratori, bucurîndu-mă în continuare de ajutorul larg și generos al conducerii Institutului Național de Motoare Termice, de încurajarea și solicitarea Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie. Sper că va ieși un lucru bun...

Petre Milu „speră”, reticent și puțin dispus ca întotdeauna să vorbească despre propriile sale merite. Dar modestia, în cazul creatorilor autentici, se definește ca un atribut caracterologic de esență. Noi, în schimb, sîntem mai optimiști, deoarece am avut prilejul să ascultăm și părerile unor experți în materie. Împreună cu aceștia sîntem siguri că și noul agregat va reprezenta cu cîinste, în țară și peste hotare, industria construcțiilor de motoare din România.

LIVIU TIMBUS

Flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Poezii ■ Interviuri ■ Note ■ Cronici ■ Eseuri ■ Poezii ■ Interviuri ■ Note

Ilustrăm acest număr
cu lucrări de
VASILE GRIGORE ■

„Arta va lumina întotdeauna“

Convorbire
cu pictorul
Vasile Grigore

— Vă întâlnesc, Vasile Grigore, la puțin timp după ce excepționala dumneavoastră expoziție pe care ați avut-o la Dales s-a închis. Stați acum în atelier, înconjurat de tablourile care i-au bucurat pe vizitatori două săptămâni. Cum se simte un pictor după ce închide o expoziție?

— Reconfirmat spiritual, cu noi îndemnuri de muncă, de reluare și continuitate a viziunii artistice, cu o experiență, să zic, umană, extraordinar de bogată și variată și pe care o voi băștra în adîncul sufletului ca făcînd parte din acel aluat cu care am să construiesc noi tablouri. În același timp, mă simt foarte obosit trupește pentru că expoziția asta n-a fost o încercare sau o căutare de moment, ci cu ea am umblat în memorie luni și luni de zile. Știu dinainte de a o ridica pe simeze aproape fiecare panou. Această şansă a mea de a-mi crea o stare vizionară îmi este tot atît de firească și la șevalet.

— Din cite înțeleg, sinteți bucuros și deloc descumpănit deoarece știți cu claritate ce veți face în continuare.

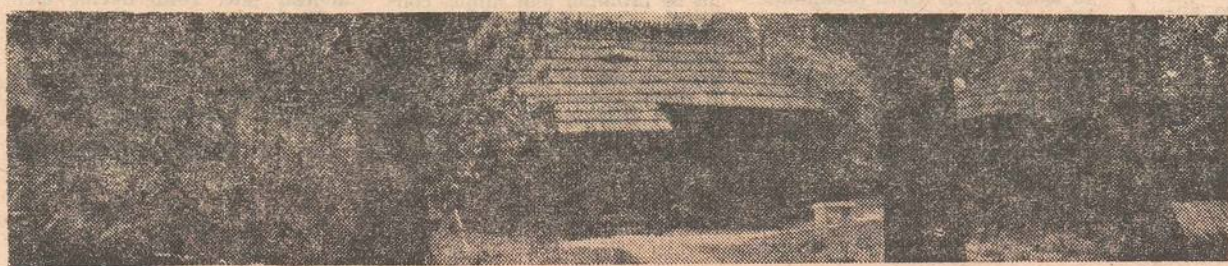
— N-aș vrea să fiu bănuț de o prea pură sinceritate și lipsă de modestie, dar ceea ce fac-e-o realitate a ființei mele, a stării mele de artist, ce poate fi verificată de oricui neîncrezător. Știu ce am de făcut, cu acele inerente momente de miraj și neînțelegere a totalității fenomenului de creație, încă de cînd am terminat institutul. Aveam o neliniște care mă îndemna să merg prin muzee, să citesc mult și să-mi venerez înaintașii. Așa am rămas și azi. Fără continua legătură cu ei n-aș putea construi la rîndul meu și adăuga ceva. Mi-am luat întotdeauna fărîile, atît în viziunile cit și energiile lăuntrice, de a crea armonii cromatice sau un sistem linear, de la marii clasici pe care i-am comparat între ei încercînd să-i înțeleg în adîncul semnificației operei lor și a influențelor avute în timp de ea.

— Alți dascăli ați mai avut?

— Am învățat mult de la natura, de la infinitul imaginar al

(Continuare în pag. 15)

GEORGE ARION ■

Desene pe asfalt

Satul fără nume

Cu ce se începe Istoria unui oraș?
Cu un sat.

...A fost așadar, cu temele pierdute în străvechime, un sat de cîmpie, răsfrînt în apa totdeauna puțină, a Dimboviței. Apoi, din coasta satului s-a înălțat orașul numit Bucureștii. Satului Dintii i s-a zis Muzeu.

Voda Mavrogheni i-ar fi trecut pragul cu caleasca lui trasă de cerbi albi. Noi i-l trecem cu inima goală.

Străvezime.

Stratificare de amintiri. Lemn mort și înclăiat în roșuri durabile. Iarba crescînd din șindrițe.

Aer pur, al primăverii dureros așteptate, al așezărilor tîhnite din care viața n-a curs...

Străvezime.

Florile de măr încă le mai clatină vîntul pe cite-o creangă firavă. Turnuri zvelte, acoperișuri deprinse cu singurătatea, sint fala acestui sat blind.

E aici, sub pașii ce-l calcă. E în jur, e în lăuntru că-măsuț cu lacrimă, al cuvîntului.

E aici, deci e bine.

Deci n-avem a ne teme de viitor. Aceste cumpene de

fîntină, fără fîntină, sub ele și aceste mori ce macină doar vîntul, cu mari roți, vor fi tot astfel și în intîia zi a mileniului ce vine.

Vom intra cu acest sat în anul Două Mil, așa cum năstrușnicul grec se lăsa tras de rădvanul lui fantast. Celest echipaj, satul nostru de lemn și de frunză arsă și de griu ars!

Și acel an obsedant, zărîndu-ne cu trupurile și sufletele lipite de alcătuirile satului ne va primi cu semne de încurajare: E bine!

Ne va primi, adică îl va primi pe cei ce se vor strădui să nu se steargă prea repede din timp.

Străvezime.

Ce concentrat de amar și dulce, de spaimă și dăinuire. În acest sat fără nume! Ce bucurie castă! Ce logodnă fragedă cu destinul cosmic al oamenilor, cit echilbru în desemnul pururi mișcat al icoanelor lui luminiscente!

El e aici. Și e bine.

Sintem în el și îi sintem preajma și e bine.

El e monumentul ciudat al unor Faceri, al unor Nunți, al unor Stingeri și e al nostru și sintem ai lui.

Îl pot face în fiecare an, fie și doar pentru citeva ceasuri, ograda mea, casa mea, cu gestul cu care aș putea să-mi deschid craniul spre a urmări pe ferigile creierului, cu degetele, pîlpișurile unor chipuri iubite, euritmice copilăriei, speranțele, dorul. Dar nu e nevoie să deschid sîpetul. E de-ajuns să vin aici în satul fără nume ce poartă, pe rînd toate numele noastre spre a mă socoti fericit, fericit...

GEORGE TOMOZEI ■

Programul Cenaclului Flacăra

Continuîndu-și turneul în județul Hunedoara, Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar, organizat de C.C. al U.T.C. și Revista Flacăra, condus de poetul Adrian Păunescu, răspunzînd invitației prietenilor săi, va fi prezent în localitățile:

3 mai — Vulcan, orele 17, stadion

4 mai — Riul Mare — Retezat, Șantierul hidroenergetic, orele 13, în aer liber

4 mai — Hașeg, orele 18, stadion

Începînd din data de 5 mai, Cenaclul Flacăra va susține o microstagiune de spectacole în județul Bihor, astfel:

5 mai — Cetatea Biharea a lui Menumort, orele 11,30 (la monument)

6 mai — Orașul Dr. Petru Groza

7 mai — Marghita

8 mai — Beluș

9 mai — Aiceșd

10 mai — Salonta

11 mai — Oradea

Cu excepția manifestării din ziua de 5 mai toate spectacolele din județul Bihor vor avea loc pe stadioane și vor începe la orele 17. În caz de timp nefavorabil, vor avea loc în săli.

Fragmente critice

Întoarcerea la epic

1.

După Mircea Nedelciu, debutul cel mai pregnant în proza din ultimul deceniu mi se pare acela al lui Cristian Teodorescu (**Maestrul de lumini**, C. R., 1985). Autorul, absolvent al Facultății de limbă și literatură română din București, a frecventat cenaclul „Junimea” condus de Ov. S. Crohmălniceanu și a publicat un fragment de proză în volumul **Desant**. Cartea de acum arată un scriitor cu urechea fină, trecut prin experiența textualistă și întors la epic. Este calea pe care o vor urma, probabil, și ceilalți prozatori tineri. Cristian Teodorescu este din acest punct de vedere un spirit în avangardă. Peste tot romanul redescoperă romanescul și, în genere, proza recuperează, cu mijloace noi, ceea ce pierduse: povestirea și, prin ea, tipologia.

Maestrul de lumini este, după precizarea autorului, o carte de **proză scurtă**. Asta vrea să spună: fragmente de jurnal, discursuri epice care nu ajung niciodată până la capăt, scene din viața cotidiană, încercări de analiză psihologică și ieșiri, discret ironice, din situațiile complicate în care intră indivizii comuni. Cristian Teodorescu evită, de regulă, parabola, nu împinge faptele spre simbol, nu transformă narațiunea în tema narațiunii care se scrie singură și, în genere, se ține aproape de real și folosește cu prudență meditația epică. El dă pregnantă umanului, ca prozator tradițional, dar depășește optica prozatorului vechi, introducând sugestia unei existențe fragmentare și a unei narațiuni ca fragment dintr-o epică în stare a se reproduce la infinit. Cartea începe cu propoziția: „Se pare că există nenumărate feluri de a povesti o întâmplare”. Punct de vedere relativizant, în spiritul (și în practica) prozei moderne. Proza tradiționalistă nu cunoaște și nu acceptă decât un singur mod de a povesti: acela în care este scrisă povestirea. Prozatorul de azi nu mai crede în această iluzie și, în genere, narațiunea lui lasă impresia că se scrie chiar în momentul povestirii. **Fapt divers**, primul fragment din **Maestrul de lumini**, înfățișează tocmai posibilitatea de a întocmi o narațiune. Autorul folosește modul optativ și arată ce-ar face dacă ar fi nevoit să descrie o întâmplare pe care, probabil, a cunoscut-o: „apoi ar fi început o digresiune”, „ai fi trecut de partea epică a întâmplării”. Scrie și își comentează șansele de a transcrie în proză un fapt divers. Distanța de proza obiectivă este, aici, mare. Astfel de însemnări în interiorul povestirii sînt inteligente, ingenioase, totuși talentul prozatorului se vede mai limpede în notarea directă a situațiilor simple de viață. O profesoară se duce să-și vadă bărbatul la închisoare și, coborînd din tren, dă peste alte femei solidare în suferință. Scena este admirabil fixată într-o pagină sobră (**Trenul de 12**). Ce se întâmplă mai departe în povestire nu mai este interesant din punct de vedere artistic. Primele narațiuni din carte nu sînt, în genere, elocvente. Un economist detașat la Deva duce o existență provizorie, confuză și pîndeste pensionarea medicală a unei kolege pentru a reveni definitiv în Capitală (**Unde mergem sîmbătă?**). Un alcoolic, fost căpitan de administrație, a suferit o mare înfrîngere interioară și încearcă acum să comunice cu un băiat isteț și neîncrezător venit de la țară dar nu reușește. O doamnă de modă veche, cu mult simț practic, îl primește noaptea în casa ei și cei doi discută fără patetism despre singurătate (**Mărturiile și invențiile unui fost căpitan de administrație**). O dramă cehoviană notată fără lirism și în afara unghiului sarcastic. Căpitanul alcoolic povestește mereu o întâmplare veche din viața lui și nimeni nu-l crede. Autorul schimbă persoana naratorului (el devine tu sau eu se transformă în tu), modificare pe care a examinat-o Butor într-un eseu mai vechi. Pregnant este în narațiune dialogul (îndeosebi acela cu adolescentul proaspăt orășenizat), fin, extraordinar de fin este simțul acustic. Numai N. Velea mai înregistrează cu atîta fidelitate (vreau să spun: ingeniozitate) aproximațiile și hazul limbajului oral. Cristian Teodorescu readuce, de altfel, în proza actuală tipul individului „sucit”, „ciudat”, cu mari disponibilități verbale, care a dominat proza de început a lui Fănuș Neagu, D. R. Popescu, N. Velea... Saizu (**Acasă la Saizu, Crapii de prăsilă**) este un personaj narator căruia îi place enorm să povestească în stilul indirect liber folosit în proza anterioară de I. L. Caragiale și Marin Preda. El a suferit un accident de muncă și povestește acum, ce i s-a întâmplat, divagînd mereu, pierzînd și regăsînd cu îndeminare firul central. „Păi cum m-am vindecat, mă frate! Incepu să se infurie. Ce fac eu cu mină asta? Vă bateți joc? Eu lucrez în București de 18 ani, mai știu și eu cîte ceva. De ce m-ați mai ținut aici? Sau să-mi fi zis din capul locului, mă nene, nu te bucura, că nu te mai faci bine! da nu, te vindeci, Saizule! și mă trimiteți acasă cu mina boantă!” Prozatorul schimbă la mijloc narațiunii unghiul de percepție și, prin urmare, stilul de a nara. Avertizează cititorul că personajul său Saizu va rămîne același, dar că un nou narator își asumă sarcina de a duce mai departe povestirea faptelor.

EUGEN SIMION ■

PLASTICA

Temele unui pictor

Temele, în sine, nu sînt nici importante, nici neimportante, nici generoase, nici restrictive, astfel că discuțiile în jurul însemnătății temei zborului, bunăoară, în opera unui pictor, oricîte păsări, din oricîte specii vor fi planînd aici, păcătuiesc prin inadecvare. Se comentează mult opțiunile tematice în creația lui Constantin Blendea — și caracterul obsesiv al ideilor de plutire și de înălțare — în dauna unor chestiuni de fond. O problemă de fond a picturii lui Constantin Blendea (și retrospectiva recentă de la Dalles ne-a dat toate motivele s-o considerăm ca atare) e sesizată de C. R. Constantinescu: nevoia, cu multe momente de patetism, a unei expresii sintetice. Dintr-un tablou de Constantin Blendea nu se poate elimina nimic, într-un tablou de Constantin Blendea nu se poate adăuga nimic. Ca să ne imaginăm ce fel de lucrare e aceea care impune o asemenea drastică și, totodată, interesantă cugetare să ne gândim la construcția unui cub de cristal. Într-un cub de cristal întrebarea și răspunsul au un maximum de claritate și de concizie.

Numărul artiștilor cu ambiția expresivității în sintetic e considerabil, din care cauză realizările lui Constantin Blendea, atît de studiate și cu frumuseți tăcute, obținînd adesea din rigoare ceva foarte apropiat de severitate, nu se impun de la o primă privire. În prim plan interesului public, din pricina oarecum explicabile, stau tipuri de pictură unde sinteza e destul de aproximativă, iar raporturile cu persoana care vine să le cunoască cu totul amiabile. Sinteticul, odată dobîndit, nu e în nici un chip confortabil. O grăbită opinie în expozițiile lui Constantin Blendea e aceea a picturii cu funcții decorative, opinie cenzurată foarte curînd odată cu deslușirea unui subtil suport spiritual. E probabil că operele cele mai bune ale lui Constantin Blendea sînt tocmai acelea în care „tema” nu iese în evidență. Nu are prea mare însemnătate, dacă pe pînză e închipuit un stol de păsări (sau poate de fluturi, sau poate de alte vietăți) ori un grup de obiecte, fructe, plante, în mijlocul unei mese. Adevăratul subiect (motiv) al unei picturi e modul în care e tratat subiectul aparent (care e unul „de patrimoniu”). Astfel, prin originalitatea privirii, prin felul unic în care izbutește să facă expresive o compoziție epurată la maximum de narațiune și o cromatică mai degrabă reținută, Constantin Blendea conferă unor teme comune maiestrate și importanță. Se simte în pictură educația de muralist. Îndrăznesc să observ că întreaga creație picturală a lui Constantin Blendea pare a rezulta din fragmentarea unei decorații de mari dimensiuni. Dacă secvențele se susțin, cum se spune, și în afara ansamblului, e pentru că într-o compoziție alcătuită cu știință și măiestrie detaliul conține intensiv toate ideile compoziționale ale întregului. Tema cheie a picturii lui Constantin Blendea e chiar devenirea propriei picturi, continua naștere în te-

riorului a citorva, abia, indicații de motiv: două-trei ulcele pe un plan, o barcă plutînd, ca rod al ogîndirii ei în ape și în văzduh, un stol de zburătoare fără identitate sigură. „Pentru tot ceea ce privitorului i se pare un punct unde se încheie un drum — remarcă Dan Grigorescu — pentru Blendea înseamnă doar un nou început”. Un artist capabil să se înnoiască prin lucrări inspirat rezolvate, prin tablouri finite e un artist realizat.

TUDOR OCTAVIAN ■

PROZA

Locul unde nu se întâmplă mai nimic

Puține lucruri noi găsim în ultimul roman al lui Paul Georgescu, față de precedentul. **Mai mult ca perfectul** (Eminescu, 1984), primul volum dintr-un proiectat ciclu, nu schimbă fundamental schema epică din **Siesta** și, aș zice, nici chiar formula romanescă, repetată, aici, pînă în cele mai mici amănunte, ceea ce e un fel eufemistic de a spune că autopastisa începe să dea tîrcoale. Sigur, românul se citește cu aceeași mare plăcere ca și celelalte, inventivitatea lexicală, ingeniozitatea stilistică și complicitatea culturală fiind și acum nesfîrșite, dar variația e minimă în raport cu disponibilitățile romancierului și o anumită monotonie a improvizației începe să se simtă binîșor. Nici umorul nu mai e la fel de debordant ca în **Siesta**; exersat pînă la rutină, spiritul ironic pare vîlăguit și, probabil din inerție, nu ocolește nici facilitatea. Dacă n-aș fi avut în minte modelul precedentelor romane (**Vara baroc** și **Siesta**), cu siguranță că foarte puține lucruri aș fi avut să-i reproșez lui Paul Georgescu. Așa însă, impresia de coborîre a ștachetei este inevitabilă și, din prăuire pentru proza acestui scriitor, nu pot să nu observ o repetiție simptomată, vizibilă chiar la nivel stilistic.

Acțiunea romanului (care nu e decât un reflex al vorbirii necontenite, al sporovăielii) se petrece într-o localitate apropiată de Platonesti (din **Vara baroc**) și se numește, sugestiv, Huzurei. Protagonistul de vază e fostul judecător Miron Periețeanu, în jurul căruia forfotește, lubric și amiabil, mai juna profesoară Emilia. Huzureiul, cu toți protagoniștii săi, trăiește o criză esențială pe care unul din personaje o denunță ca lipsă a acțiunii, lîncezeală și fosgăială existențială. Din planul spiritului, sugestia trece treptat în cel artistic. Fizicul Luca deplînge mereu, ca și Emilia, lipsa epicului, stagnarea, amorțea: „— Nu avem iepică. E o epocă fără conflicte mari, care nu generează iepică. (...) N-avem iepic, zice, doar chestii mocnite care trenează și nu se întâmplă mai nimic, conflictul dramatic își dă duhul, obișnuința testează tot, nu mai rămîne nimic. Și cu obișnuința asta, cu uzura, cum naiba le-o fi zicînd, chiar nu se poate face nimic”. Într-un tîrg ca Huzurei, care și-a transformat porea în renume, acțiunea se urnește

greu, ceea ce vrea să spună că istoria e somnolentă și nu se manifestă decât sporadic și instinctiv. Aici, pînă și epicul huzurește. Reflecția vizează, simultan, o debarasare de acțiune a metaromanului (**Mai mult ca perfectul** fiind el însuși un metaroman) decât cu autoreflexectarea și o lîncezire a istoriei, proiectată în logoree: „A vocatul ridică din umeri zicînd: cui ie frică de lup nu intră-n pădure și s-o încercăm și p-asta că n-o fi foc, și poliftica-i tîrfă dar ne strecurăm, ne strecurăm...” Actul istoric (respectiv, acțiunea) se consumă în virtualitate, în expresia lui retorică. Cele două crime care au loc totuși la Huzurei (moartea lui Tache Generosu și a concubinei acestuia) și pe care cineva din roman le echivalează cu epicul sînt o parodie a actului istoric, dar și o instigare a realității amorțite („veacul încă nu și-a arătat colții”, zice Matei), după cum, în plan românesc, ele nu semnifică altceva decât o amplificare a disertației. Totul sfîrșește în discurs în romanul lui Paul Georgescu și nu e greșit să spunem că proza aceasta, jovială, spumoasă, capricioasă, farfărită, isteasă, seamănă, în chip figurat, cu fiica sastisită a domnului Emil, directorul societății internaționale, din roman, care preferă să vorbească singură, în loc să se dea jos de pe sofa. Monologul Mariane, înfățișat pe citeva pagini bune, este o capodoperă a stilului și, probabil, el reprezintă o reușită antologică a prozatorului. În lenea tinerii

fete se regăsește și sedentarismul epic al acestui roman de formulă dramaturgică, în care naratorul nu apare mai mult decât de două-trei ori, și atunci pentru a-l ironiza chiar pe narator! Taclaua e o formă de aminare și de ridiculare a epicului.

Parodia, de care romanul se folosește din plin, se manifestă și la nivelul politic și spiritual. Matei, Luca, Ioan și Marcu sînt protagoniștii unui apostolat derizoriu, cărora li se potrivește mai degrabă postura clovnească decât aceea hieratică. Dacă mai adăugăm că autorul pune în gura personajelor nenumărate aluzii culturale (paste, culturi ori reproduceri pur și simplu), avem în acest roman un savuros aliaj artistic care sprostesc plăcerea lecturii: „— În grădina. — Ling'o tulpină?”; „Pe culmile disperării”; „Groaznică sinucidere de la movila Nasului”; „Intînsă, leneșă, pe canapea, domnișoara miorlăi” etc. Totul devine aici o farsă retorică: vorbirea șicanează epicul, lenea șicanează istoria. În această hipertrofie a narațiunii stă tot farmecul romanului, scris cu schepsis și cu desăvîrșit rafinament.

RADU G. ȚEPOSU ■

CAP LIMPEDE

● **Vrancea literară.** Cenaclul din Focșani al Uniunii scriitorilor iese în public cu o frumoasă carte de vizită: culegerea „Vrancea literară”, îngrijită de poetul Florin Muscalu, președintele cenaclului, și editată de Comitetul județean de cultură și educație socialistă. Nu e o simplă adunare de texte, ca, din păcate, atîtea culegeri amorfe și plate, ci, practic, o „revistă”, gîndită și structurată ca atare, cu rubrici interesante și rigoare a asezării în pagină. Cunoscuți autori de versuri și proze, ca Florin Muscalu, Liviu Ioan Stoiciu, Dumitru Pricop, Ion Panait, Ion Grigore Bogdan, Virgil Huzum, Ion Brandabur, Corneliu Fotea, Emil Giur-

gea, Traian Olteanu, Simion Hirnea, sînt prezentați cu piese de referință, precedate de fișe bibliografice și extrase din opiniile critice dedicate cărților lor; lîngă ei, la rubrica „Antologia cenaclului”, se afirmă prezente lirice tinere, autoritar dominate de Viorel Munteanu, notabil prin vitalism, prin percepția plurisensorială a stărilor de sentiment și de spirit ale adolescenței. O anchetă intitulată „Literatura română și Premiul Nobel”, la care răspund Ioan Dumitru Denciu, D. Micu, V. Huzum și I. D. Bălan, pledează pentru „edificarea unei noi ordini culturale” (I. D. Denciu) și pentru impunerea adevărului că, „prin cel puțin 2-3 cărți pe an,

literatura română e competitivă cu orice altă literatură” (D. Micu). O „revistă” care, așa cum scrie în cuvîntul introductiv („Sub heraldica mioritică”) președinta comitetului județean de cultură și educație socialistă, Georgeta Carcacia, afirmă „continuitatea de spirit și de inimă a acestui timp al creației” pe care Vrancea de azi îl mărturisește cu plînătate. (I. Purcaru)

● **Gala tinerilor actori.** Uniunea Tineretului Comunist — Biroul de Turism pentru Tineret, în colaborare cu Consiliul Culturii și Educației Socialiste și Asociația Oamenilor din Instituțiile Teatrale și Musicale, organizează

la Costinești, în perioada 17-20 iulie a.c., cea de-a III-a ediție a Gălei tinerilor actori. Ca și la edițiile anterioare, la manifestare pot participa cu recitaluri individuale sau de grup (cel mult 3 persoane), care să aibă o durată de 30 minute, actori din teatre în vîrstă de pînă la 35 de ani, și cu spectacole integrale studentii Institutului de artă teatrală și cinematografică București și Institutul de teatru Tg. Mureș. În vederea participării la Gala tinerilor actori, participanții vor consulta precizările organizatorilor și vor depune, pînă oel mai tîrziu la 20 mai a.c., la agențiile județene ale B.T.T. următoarele:

- fișa de înscriere,
  - textul repertoriului de concurs dactilografiat în 2 exemplare;
  - o fotografie (diapozitiv) alb/negru.
- Uniunea Tineretului Comunist — Biroul de Turism pentru Tineret, unele ziare și reviste de cultură vor acorda premii și diplome.
- A apărut, de curînd, la Editura „Facla” prima traducere integrală în limba română **ÎNCERCĂRE DE ISTORIE POLITICĂ ȘI NATURALĂ A BANATULUI TIMIȘOAREI**, lucrare de prestigiu a eruditului italian Francesco Grisellini, carte de referință întru evidențierea continuității și etnogenezei poporului

român. Acest călător venețian (sec. 18), o adevărată enciclopedie ambulată, a călătorit în Banat o perioadă destul de lungă, doi ani și jumătate (1774-1777), perioadă consemnată în această carte. Prefața, traducerea și notele aparțin lui Costin Feneșan.

● La Muzeul Satului duminica este o

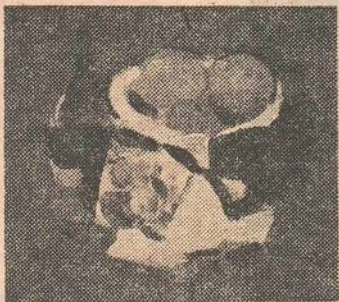

sărbătoare... În acest cadru o sezătoare literară devine firească. Este sentimentul cu care s-au întîlnit la o adunare băntăeană: Zeno Vancea, Doru Popovici, Efta Botoca, Silviu Stănculescu, Alecu Croitoru, Mircea Albulescu, Constantin Lucaci și mulți alții. Oameni de cultură născuți pe meleaguri băntăene. (Paul Agarici)

Cărțile lunii precedente

IOAN RUDUCA: „Vinătoare cu soim” (Cartea Românească) de Ștefan Augustin Doinaș e un volum de versuri care se impune prin eleganța liniilor stilistice, dar și prin schimbarea de tonalitate care apropie, pe alocuri, cadențele doinașiene de prozismul sever, de tonalitatea solomonică a volumului **Hanibal** de Eugen Jebeleanu. Cartea este unitară prin fina intelectualitate a motivelor și a inspirației, deși ciclurile sale cuprind parafraze la stilurile celebre, imnuri, glose pe teme culturale dintre cele mai diverse. Unitatea gândirii poetice doinașiene e dată și aici de muzicalitatea ideilor. Un argument în plus pentru valoarea indiscutabilă a acestei apariții editoriale. ● „Găsim în a doua carte a lui Alexandru Vlad, **Drumul spre Potul Sud** (Cartea Românească), aceleași calități pe care le-am aflat și în volumul de debut: finețe a frazării și a observației morale, tensiunea epică remarcabilă, anti-convenționalism în maniera deja bine cunoscută a prozei tinere de azi. Ceea ce-l individualizează pe Alexandru Vlad în generația sa nu e doar refuzul ficțiunii în favoarea unei transcrieri autentice (high fidelity) a biograficului anodin, ci mai ales răbdarea tipic ardelenescă a așezării frazelor într-un ansamblu cu verticalitate morală. Cu totul substanțiale sînt inserțiile aforistice ale discursului narativ, insule de cristalinitate intelectuală care pot anunța în Alexandru Vlad și un bun eseuist” ● „Ioan Groșan este un prozator tînar, debutant, care va reuși să impace și gustul indiscutabil al celor ce-i admiră pe clasici, și mult disputatul gust al iubitorilor de moderni. Dacă prin clasicism în proză vom înțelege știința povestirilor, cu fraza lungă de acțiune a măștrilor prozei rușești, frază plecată în căutarea tonului deja găsit, iar prin cuvîntul modernism subintindem ideile textualismului actual, cu fraza sa scurtă sau medie de acțiune și cu razele plecînd din același centru al unei conștiințe ironice, vom avea o primă aproximare a stilului Groșan din volumul său **Caravana cinematografică** (Editura Cartea Românească). Apărînd cumințe și tradițional, acest stil ascunde straturi freactice de ironism

și de livresc. **Marea amărăciune**, cea mai lungă dintre cele patru povestiri ale cărții, este o capodoperă. Puține sînt prozele literare de azi care știu să dizolve ambiguitatea seausului în transparența frazei (a scenei epice) așa cum o fac cele ale lui Groșan, care reușesc să rămînă unitare, făcînd slalom prin muzeul stilurilor de ceară: Cioran, Călinescu, Breban, Borges, Kafka, Cehov, și finalmente, Groșan. ● „Excelență este inițiativa Editurii Minerva de a publica o antologie de **Poezie veche românească**, inițiativă susținută cu brio de tînarul critic și istoric literar Mircea Scarlat, autor între altele al unei **Istorii a poeziei românești**, din care au apărut pînă acum primele două volume. Antologia de față, cea mai completă din cite avem, cu poezia noastră prevăcresciană, este însoțită de un aparat științific lămuritor, întocmit de Mircea Scarlat, și cuprinde poezii în limbile latină, greacă, italiană și polonă, traduceri și adaptări în română și poezii originale, de la Varlaam la poematele epice din vremea lui Alexandru Moruzi. Remarcabilă este postfața, o dezvoltare a citorva idei din volumul întii al **Istoriei** sale. Mircea Scarlat îmbină cu subtilă elasticitate criteriul estetic cu acela al importanței pur culturale, punînd accentele fără erori. În cazul de față importanța istorico-literară a poeziei noastre vechi e văzută prin grila unei metodologii per-

sonale, una care valorifică poeticitatea într-o schemă fără schematism a schimbărilor de mentalitate culturală. Evoluția în timp a criteriilor poetice și mișcările convențiilor poetice sînt urmărite dintr-un unghi istorico-literar care nu pierde din vedere nici sensibilitatea lirică modernă, nici peisajul real al ideii de poezie în vechimea noastră literară. ● „In fine, un roman interesant este **Zenobia** (Cartea Românească) de Gellu Naum, amestec insolit de confesiune și procedee behavioriste. Relatarea are o notă pronunțată de onestitate și de acuitate, multe sevențe avînd tensiunea blecheriană a **Insemnărilor din irealitatea imediată**”.

CORNEL MORARU: „Romanul lui Petru Cimpoeșu, **Firese** (Cartea Românească), merită pe deplin titlul atît de incitant. Conține investigația sub formă de jurnal și analiză a impactului unei tinere stagiare cu noul ei loc de muncă și viață, pe un șantier. În a doua parte a cărții, acumularea de firese duce la absurd. Autorul, deși un necunoscut, se află în fața unui succes notabil” ● „Culegerea lui Dumitru Velea, intitulată promițător **Banchetul** (Cartea Românească), cuprinde eseuri filosofice, bizuindu-se mai mult pe lecturi decît pe idei și intuiții proprii. Autorul însuși o consideră o lucrare preliminară, tinzînd spre sinteze viitoare”.

C. STĂNESCU: „Terasele cu oleandri nici măcar nu există”, scrie **Cleopatra Lorințiu** într-un admirabil poem din noua sa carte de versuri **Terasa cu oleandri** (Editura Dacia): stenograma lirică a unui spirit neliniștit și nostalgic, „îmbolnăvit de asprimea zilei” și traversat de o „imperială melancolie”. „Terasa cu oleandri” — un spațiu liric al memoriei ferice, paradisul pierdut sau „visul cu Noua Caledonie” (insula exilatorilor); tot aștea metafore și simboluri ale spațiului securizant fesus de o Penelopa modernă împotriva singurătății, disperării și frigului interior. ● „Un minciunos în plus, romanul lui **Ilie Tănăsache** (Editura Eminescu), este o carte frumoasă și profundă — scrisă într-o bine stăpînită tehnică narativă cinematografică și care amintește pe alocuri de stilul lui Hemingway din **Pentru cine bat clopotele** — despre iubire și ură, despre curaj și lașitate. Într-un peisaj prozastic dominat de „textualism” și descripția neutralistă a derizoriului cotidian, autorul are „curajul” de a ne înfățișa prin intermediul unei împrejurări neobișnuite și captivante eteiva ipostaze umane memorabile raportabile, fiecare în felul său, la eroismul cu care omul știe și poate să-și infrunte destinul. O mină de oameni zăvorîți într-o grotă: o închisoare a destinului cum este și burta chitului pentru biblicul Iona. Ce fapte memorabile, experiențe de viață, ce iubiri și credințe sau minciuni și iluzii deșarte vor arunca ei în fața șapmei și a morții? Iată întrebările simple și tulburătoare pe care le pune un valoros roman de actualitate. ● „In **Ab urbe condita**, eseuri despre valoarea omului și unimanismul valorilor (Editura Facla), **Radu Enescu** îmbină într-un chip rar întîlnit azi erudiția, o vastă și temeinică informație din filozofie și arte cu o mare mobilitate spirituală în abordarea unor foarte actuale probleme ale condiției umane. În spatele fiecărei ipoteze originale, seducătoare, incitante a acestui eseuist cum pușini avem azi stă, s-ar putea spune, o întregă bibliotecă”.

ALEX. ȘTEFĂNESCU: „Dintre ultimele apariții, recomand iubitorilor de literatură trei cărți de proză (este prea frumos afară ca să mai citească și critică). Cărțile de poezie sînt **Apărarea lui Socrate**, de Horia Bădescu, remarcabilă prin subtilitate și rafinament, **Poezie deschisă** de Nicolae Turtureanu, cu o postfață de Liviu Leonte, volum care ne oferă o imagine edificatoare asupra unui poet talentat, dar discret și **Terasa cu oleandri** de Cleopatra Lorințiu, cuprinzînd versuri scrise cu nerv, cu priceperea și plăcerea de a transforma proza vieții de zi cu zi în poezie. Cărțile menționate au apărut la Editura Eminescu, Editura Junimea și, respectiv, Editura Dacia. ● „La proză am în ve-

dere următoarele apariții: **Aldina Kenereș, Rochia de crin**, Editura Albatros, în al cărei sumar figurează povestirile (?) **Terminus, Micuța și Rochia** — toate compunînd un spectacol de inteligență; **Petru Cimpoeșu, Firese**, Editura Cartea Românească — un roman sobru, realist, în care ne putem recunoaște ca într-o oglindă (ceea ce ne poate face să ridem, dar și să plîngem)”.

CORNEL UNGUREANU: „In primul rînd, să semnalăm extraordinara operă **George Bariț și contemporanii săi, VII (Minerva)**” ● „O sinteză temeinică este **Modernismul românesc**,

II, (Minerva) de Dumitru Micu iar eseurile dramatice ale lui **I. D. Sirbu din Bieții comediantii** (Scrisul românesc) merită atenția și dragostea noastră”. ● „Volumele de poezii **Sub semnul capricornului** (Eminescu) și **Lacrima arlechinului** (Cartea Românească) de Al. Miran și, respectiv, **Dumitru Pricop**, excelente intru totul, ar reprezenta poezia în această secție”.

ALTE APARIȚII EDITORIALE: Volumele de publicistică semnate de Dumitru Constantin și Neagu Udriou, intitulată **Mondo umano?** și, respectiv, **Miine, în secolul următor**; **Antene galactice**. Miniaturi lirice de George Peagu (toate la Editura Albatros); volumul de versuri al lui Petru Ilieșu, **Întrebare despre întoarcerea acasă** și două romane de Dumitru M. Ion (**Scribul și inchipuirea**) și **Mihai Tunaru (Șarpele împăcării noastre)**, apărute la Cartea Românească; povestiri de Oana Cătina (**Povești în doi**) și versuri de Bazil Gruia (**Miraculoșii alter-ego**) și Virgil Bulat (**Nocturnalii**), la Editura Dacia, două volume de versuri și un roman la Editura Eminescu: **Sud, pînă la capăt** de Nicolae Dan Frunteală, **Ecran** de Margareta Stierian și **Rudele** de Grid Modorcea; Eugen Lumezianu, **Musa-firi pe viață**. Teatru și Paul Balahur, **O ploaie de aripi**. Versuri (ambele la Editura Junimea); un volum de eseuri socio-dramaturgice la Editura Meridian; **Teatrul și societatea contemporană** de Ileana Berlogea; contribuții de istorie literară sînt volumele lui Nae Antonescu, **Revisie literare con-**

duse de Liviu Rebreanu, și Dumitru Bălăeș, **Radu Ionescu, un fiu al fantaziei**, ca și, de altfel, cel de mărturie al lui Ioan Massoff, **Între viață și teatru** (toate la Editura Minerva); în fine, trei cărți inspirate din lupta antifascistă, apărute la Editura Militară: romanul lui Ion Aramă, **Am fost cu toții soldați**, cel al Petru Vintilă și Petru Vintilă jr., **A doua zi după război**, și culegerea de povestiri și însemnări **Ieșirea din ceață**.

RADU G. ȚEPOSU

Cronica literară

Aspecte ale teatrului

Teoria și practica textului și estetica receptării fenomenului dramatic contemporan sînt direcțiile de abordare urmate de Maria Vodă Căpușan, autoarea studiului **Despre Caragiale** (1982), în noua sa carte **Teatru și actualitate** („Cartea românească”, 1984).

Punctul de plecare e o „Ficțiune” de Borges, **Căutările lui Averroes**, tentînd să explice de ce filozoful arab nu înțelegea în comentariile sale la poezia lui Aristotel ce este teatrul față de literatură, dramaticul față de epic. Indiferent de ce e adevărat din ficțiunea lui Borges sprijinită pe relații fragmentare din Renan, Lane și Miguel Asin Palacios, fapt este că teatrul și literatura sînt două moduri diferite de creație ce urmează a fi studiate fiecare în specificul lor.

Impactul cu textul dramatic, lectura lui, distinge două registre de așezare în pagină: unul al așa ziselor didascalii (indicații) ale autorului și altul al dialogului personajelor. Nu numai reprezentarea, cum vor unii teoreticieni, ca Roland Barthes, stă la baza teatralității imaginarii dramatice, ci textul însuși. Teatrul lucrează cu cărțile pe masă. Autorul dă la început lista personajelor cu care ne întîlnim în piesă și nici un erou nu poate interveni în plus. Universul piesei e închis, Godot e doar așteptat în piesa lui Beckett și publicul și-l poate doar inchipui, pe cînd, într-un roman, autorul poate să-l facă să apară fie și pe ultima pagină a cărții, „menținînd un suspans pe tot parcursul ei”. Este exact, nu mai că exemplul dat, Godeau al lui Balzac, nu e dintr-un roman, ci tot dintr-o piesă, **Mercadet ou le faiseur**, reprezentată în 1851.

În cel de al doilea capitol al cărții sale, Maria Vodă Căpușan vorbește de ceea ce francezii (vezi rezumatul final) numesc „la mise en image”. Pe românește ar fi „întruparea” care, ne spune autoarea în rezumatul francez, „est par excellence une mise en signe”, am zice, deși nu e foarte bine, o „însemnare”. Se aduce exemplul piesei lui Lucian Blaga, **Mesterul Manole**, inspirată de mitul românesc al construcției. Valoarea autoreferențială: a zidi devine simbol al creației teatrale, cu ceremonie comunitară. Se configurează aici deosebita dintre poezia teatrului care nu e doar chestiune de limbaj ca în poezia literară, ci „capacitate a prezențelor concrete, a corpurilor umane și a obiectelor de a se transcende în semn în paradoxul receptării”. De acord cu exegeza piesei, poate cea mai bună din cite s-au întreprins pînă acum, cu toate că scopul n-a fost decît de a-i pune în evidență poezia, dar credem că adagiul horatian **ut pictura poesis** nu înseamnă „precum pictura este poezia”, ci doar că poezia trebuie judecată ca și pictura, de departe sau de aproape, din umbră sau din lumină, după o singură lectură sau după zece.

Relațiile dintre spusă și faptă, componente ale acului teatral, formează problema celui de al treilea capitol al cărții. În general teatrul se întemeiază pe coexistența elementelor sale într-un joc complex al compensațiilor și rupturilor. Doar **happeningul** (= întîmplarea) tinde să impună supremația evenimentului asupra limbajului în teatru, puțînd fi socotit cazul-limită al genului.

Conceptul de cronotop introdus de Bahtin permite înțelegerea teatrului ca o structură formată din straturi concentrice. Simburele îl constituie timpul și locul emanării, supuse unei duble servituiți, dictate de realitatea fizică a ființei vorbitoare, avînd destinul liniar și ritmul său propriu și impuse la fel dialogului. În **Tot ce avem mai sfînt**, inspirîndu-se din **Miorița**, Ion Druță ar fi realizat un prezent al prezenței care se poate deschide spre eternitate, făcînd să coincidă prezentul cu cel de pe scenă și cel din sală într-o comuniune necesară. Rămîne să citim și să vedem piesa necunoscutului pentru moment de noi Ion Druță.

Mai convingătoare e deocamdată analiza piesei-monolog a lui Marin Sorescu, **Iona**, în capitolul intitulat „Glasul omenesc” (cuvîntul spus nu rămîne fără rezonanță, intră în consonanță cu lumea și cu celălalt, partener sau spectator, impunînd un sens existenței umane). În prima parte a numelui cu care eroul se strigă (particula Io) ar fi o sugestie de „stăpîn al lumii”, o afirmare voievodală de sine, îndată censurată de prozaicul na!, fiindcă adevărul căutat nu se află în transcendent, ci în immanent, nu poate fi găsit spîncînd succesiv obstacolele exterioare, ci numai prin autoinjungișiere.

Și piesa lui Mircea Eliade, **Ifigenia**, prilejuieste un important capitol: despre rolul tăcerilor în teatru. Autorul uezază de o partitură sonoră rafinată. Există un conflict între cuvînt-tăcere-zgomot-muzică, pe lingă cel desfășurat la nivelul personajelor, conflict ce figurează simbolic opoziția omului față de un destin încarnat de forțele ostile ale furtunii. Altfel se întîmplă în **Furtuna** lui Shakespeare unde firii ca forța elementară nu se opune o muzică omenescă, unde armonia și teluricul coexistă în lume și în făpturile ce o populează. „Rînd pe rînd natura se dezlănțuie în furtună și se decantează într-o divină muzică a sferelor...”

În sfîrșit piesa lui Dumitru Radu Popescu **Domnul Montaigne bea apă minerală** folosește demonstrația că scena revelă prin dialog rolul esențial al limbajului omenesc: acela de a întreba și a răspunde („Cuvîntul Adevăr”). Printr-o intertextualitate subtilă, foarte fidel textului lui Montaigne, Dumitru Radu Popescu realizează, exploataînd caracteristica limbajului uman de a pune întrebări și a răspunde, performanța de a preface eseurile lui Montaigne în text dramatic. Desigur, se operează o selecție și se trece cu abilitate de la întrebarea prezentă la răspunsul existent de secole printr-o strategie a actualizării unor adevăruri valabile întotdeauna.

După ce a expus în acest fel poezia teatrului, Maria Vodă Căpușan se ocupă și de ceea ce s-ar putea numi poezia spectatorului. Într-adevăr, participarea acestuia, mai ales în teatrul modern, nu este indiferentă. Anumite semne sonore sau vizuale marchează consimțirea sau dezaordul său la actul teatral. Departe de a fi un simplu receptor pasiv care receptează un mesaj constituit în întregime, spectatorul este capabil, mă servesc de cuvintele autoarei, de a umple golurile sau de a realiza sugestiile spectacolului, în calitate de adevărat partener ce-și asumă pînă la capăt actul teatral. E vorba, prin urmare, de o poezică necesară de care mai nou vorbește Anne Ubersfeld în **L'Ecole du spectateur** (Paris, 1981).

AL PIRU

Bornele Transilvaniei, bornele țării întregi

Cu privire la operațiile din ziua de 25 octombrie 1944 se aducea la cunoștință întregului popor român, într-un limbaj sobru, dar plin de semnificații, vestea — de o profundă și istorică rezonanță — pentru întreaga națiune — a eliberării întregului teritoriu al țării: „In Transilvania de nord-vest, trupele române [...] au ocupat orașele Carei și Satu Mare, după care au depășit frontiera româno-maghiară, dezbind astfel întreaga Transilvanie [...] Ajunse azi pe frontiera din 1940, diviziile noastre sint gata de un nou efort și noi jertfe alături de marii noștri aliați, pină la înfringerea totală a forțelor germano-maghiare”.

Drumul de la 23 August 1944 la 25 octombrie 1944, departe de a fi ușor, a fost un drum de glorie și jertfe, un drum de legendă străbătut de armata română, sprijinită de întregul popor pentru completa eliberare a teritoriului țării, în numele libertății și independenței Patriei.

În pofida unor deosebiri de vederi, divergente și contradictorii, ce se vor manifesta implacabil între forțele politice din România curind după 23 August 1944, cu privire la dezvoltarea internă ulterioară a societății, pe întreg parcursul războiului anti-hitlerist s-a menținut o evidentă convergență de opinii și acțiune cu privire la participarea sustinută a țării la războiul antihitlerist, la lupta alături de Națiunile Unite pină la victoria finală.

În mobilizarea și organizarea energiilor umane și a resurselor materiale ale întregii națiuni pentru sprijinirea frontului s-a reliefat rolul esențial al comunistilor români. Sub atit de cunoscuta lozincă „Totul pentru front, totul pentru victorie” Partidul Comunist Român, toate forțele politice revoluționare și democratice au acționat pentru a uni și a asigura o maximă eficiență marilor energii, pe care lupta pentru eliberarea țării de nord-vest a țării, pentru libertatea și independența patriei le declanșaseră întregului nostru popor.

În acest cadru, un loc deosebit, în unele privințe esențial, revenea atit pe front, cit și în spatele frontului, tineretului român. Luptind pentru eliberarea patriei, pentru completa zdrobire a fascismului lupta pentru viitorul țării, pentru propriul său viitor. Un rol decisiv în mobilizarea și organizarea energiilor tineretului le-a avut, în acele zile și luni istorice, Uniunea Tineretului Comunist, secretarul ei general, tovarășul Nicolae Ceaușescu. În articolul „Tineretul este viitorul poporului” pe care secretarul general al U.T.C. îl publica în „Scinteia” din 21 septembrie 1944 se sublinia că „Tineretul trebuie să depună toată energia sa pentru a contribui la grăbirea victoriei forțelor armatelor române, Armatei Roșii și armatelor aliate” și că tinerii comunisti români vor lupta „alături de clasa muncitoare și de întregul popor român pină la completa nimicire a Germaniei hitleriste...” „Noi vrem — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — ca alături de clasa muncitoare și de poporul român, tineretul să contribuie la clădirea unei Româniî adevărat libere, democratice și independente”. Citeva zile mai târziu, la începutul lunii octombrie 1944, luind cuvintul la înfruntarea studenților democrați, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia și cu acel prilej faptul că: „23 August a deschis drumul studențimii pentru a putea participa, cu energia ei tinerească, la lupta pentru eliberarea națională de sub jugul cotoptorilor germani. Tineretul român trebuie să participe, cu toată forța sa, în războiul just, pe care îl ducem astăzi, pentru eliberarea Ardealului de nord”.

Atacată de forțe supertoare inamice, forțe care încercau să pătrundă pe Valea Arieșului, o zonă a Munților Apuseni devine, în septembrie 1944, temporar, teatru de operații militare. Batalionul 5 vinători de munte — denumit și batalionul de moși „Avram Iancu” — se angajează într-o violentă luptă cu inamicul, pulverizindu-l. La realizarea victoriei un rol important este jucat de populația

civilă, bătrini și copii, femei și bărbați, care asigură — așa cum făcea moțul Toma Pleșa mergind pe cărări de munte numai de el știute — succesul unor acțiuni de învăluire sau participă nemijlocit la luptă. În altă parte, în regiunea Tăureni — Zăul de Cimpie, un sătean, în vîrstă de 62 de ani, împreună cu fiul său, contribuie la scoaterea, fără nici o pierdere, dintr-o încercuire, a unui batalion de grăniceri români. Printr-un ordin de zi „Pentru inițiativă, dragoste de țară, spirit de sacrificiu și servicii aduse unității române”, acest sătean, Ioan Deac, va fi citat pe națiune.

Angajate în operațiile militare cele mai dure, armata noastră intrunește, de asemenea, aprecieri dintre cele mai elogiase din partea comandamentelor sovietice, în a căror subordine se aflau. Va rămîne înscrisă de-a-pururi în istoria noastră epopeea luptelor pentru cucerirea cotelor de la Dealul Singeorgiului, de la Oarba de Mureș, care simbolizează marile sacrificii, dar și hotărîrea nestrănutată a armatei noastre de a elibera întregul spațiu românesc de sub ocupația hitleristo-horthystă. Doar o singură divizie — Divizia 9 infanterie — a avut în aceste lupte peste 500 de morți și peste 3700 de răniți dintre soldații, ofițerii și subofițerii săi. Iată un mic fragment referitor la aceste înclăștări cu dușmanul, relatat în limbajul colorat, dar sugestiv, al unui autor de memorii de război, colonelul Mindru Costachi: „Aici, pe Dealul Singeorgiului, lângă Oarba de Mureș, s-au înfruntat, ca în basmele de groază cu smei hidoși și cu feți frumoși, ferocitatea hitleristă care și păzea disperată părți din comora furată României și eroismul legendar al feciorilor patriei noastre, porniți în salvarea Transilvaniei, una din Coșinzenele poporului român. Legați de idealul comun singerau acum, aici, laolaltă, feciorii Moldovei de jos, din „21” infanterie, alături de dobrogenii din „9” infanterie și de oltenii din „11” infanterie”. Iată și un alt fragment — ce își găsește aici locul de a fi reprodus — dintr-un ordin de zi, de la sfîrșitul lui septembrie 1944, de o profundă încărcătură emoțională, adresată de comandantul Diviziei a 9-a infanterie, generalul Costin Ionașcu, ostașilor de sub comanda sa: „Am fost lângă voi și v-am văzut cum ați trecut prin foc ucigător Mureșul, cum v-ați agățat de coasta dealului printr-o drăcească pinză de foc, cum ați căzut fără murmur la împlinirea ordinelor și a datoriei și cum șiruri întregi ați revenit, trecind prin fața mea spre spitale, cu trupurile sfîrtecate [...] În aceea înclăștare a morții ați luptat cu un inamic viclean și bine înțărît și nu v-ați sfîiț să dați luptă fățișă; ați luptat cu focul inamicului, cu greutatea terenului și ale vremii; ați luptat și ați învins cele mai mari piedici puse în calea voastră [...] Sacrificiile voastre vor cîntări greu în afirmarea drepturilor Neamului nostru”.

La 26 septembrie 1944, celebra cotă 495 a Dealului Singeorgiu fusese cucerită, continuîndu-se apoi luptele pentru lărgirea „capului de pod” peste Mureș. Pe 27 septembrie, la prînz, subunități ale corpului de munte din Armata 4 română eliberează orașul Tîrgu Mureș. În aceeași zi, Divizia 3 Munte română, împreună cu Divizia „Tudor Vladimirescu” și Divizia 337 infanterie sovietică ajungeau cu unele din unitățile lor în apropiere de Oradea.

La 9 octombrie 1944 este declanșată operația Cluj — cu Armata a 4-a română și Armata 27 sovietică — ce se va înscrie ca parte integrantă în operația Debrețin pregătită de Frontul 2 Ucrainean. La 11 octombrie este eliberat Clujul, iar la 12 octombrie Oradea.

În fața luptelor dirse și eroice ale trupelor române ce conturau implacabil apropiatul moment al eliberării întregii părți de nord-vest a Transilvaniei, răpite prin Dictatul de la Viena, în fața ofensivei româno-sovietice, unitățile militare inamice, administrația horthystă și cei care veniseră în Nordul Ardealului, după august 1940, cu scopuri de exploatare și căpătuială au intrat în derută. Concludînd în această privință

este raportul unui observator german care a întreprins o vizită în nordul Transilvaniei, între 21—23 septembrie 1944, și care transmitea la Berlin: „Pătura conducătoare ungară a părăsit deja orașele, fugind [...] Îmi explic această comportare numai prin faptul că în sine pătura conducătoare [ungară] nu are nici un fel de raporturi interne cu țara, cu populația și cu problema sudului (sic!) Transilvaniei. Ea a venit după arbitrajul de la Viena din 30.8.1940 în țară pentru a domina și acum a părăsit locul faptei, fără a fi avut alt merit deosebit decît că a aparținut păturii conducătoare și a participat la putere. Prin urmare, nu trebuie să fie de mirare că chiar ofițerii [horthysti] de toate gradele, după cum mi s-a confirmat din mai multe părți, în fața amenințării inamicului nu au avut decît gîndul de a-și pune, cit mai repede posibil, la adăpost bunurile, familia și pe ei înșiși”.

Cînd, în sfîrșit, la 25 octombrie 1944 — zi care a devenit apoi ziua Forțelor Armate ale Republicii noastre — întreg teritoriul patriei era eliberat, unități militare din compunerea Armatei I, acționînd în cadrul „operației Debrețin” depășiseră, de peste două săptămîni, granițele țării și începură să marcheze, prin eroismul și jertfele lor, contribuția directă a României la eliberarea Ungariei.

În perioada septembrie — octombrie 1944 în fața ofensivelor trupelor Națiunilor Unite armatele hitleriste au suferit importante reculuri și pe celelalte fronturi pe care erau angajate, luptele apropiindu-se, în unele cazuri chiar angajîndu-se, pe teritoriul Reichului hitlerist. Așa stăteau lucrurile pe frontul baltic și pe alte porțiuni ale frontului germano-sovietic, unde Armata Roșie continua să administreze puternice lovituri trupelor hitleriste. În același timp, în vest, la 3 septembrie 1944 fusese eliberat orașul Bruxelles. La 11 septembrie, aliații ating granița germană și, în pofida eșecului acțiunii codificate „Market Garden” (debarcarea desantului aerian aliat la Arnheim și Nîmwegen), aliații continuă ofensiva. La 21 octombrie, trupele americane ocupă orașul german Aachen.

În Balcani — unde, ca urmare a evenimentelor din România, încă la 25/26 august 1944 fusese luată în considerare de comandamentul german retragerea din insulele grecești — Hitler aprobă, la 14 septembrie, evacuarea din insulele Mării Egee, iar la 3 octombrie este ordonată evacuarea Greciei și a altor teritorii din sud-vestul peninsulei.

În aceeași perioadă, puternice confruntări militare au loc în Pacific. La 19 octombrie 1944, se declanșează ofensiva americană sub comanda generalului Mac Arthur pentru alungarea japonezilor din Filipine. La 20 octombrie, Armata 6 americană, susținută de Flota a 7-a, debarcă la Leyte. În consecință, între 23—26 octombrie 1944 are loc bătălia pentru golful Leyte, una din cele mai importante confruntări navale din oel de-al doilea război mondial, cu mari pierderi de ambele părți. Aici au fost angajați pentru primă dată în istorie aviatorii japonezi sinucigași, Kamikadze. Dar, în Pacific, ca și în Europa, cercul de foc se stringea treptat, și tot mai mult în jurul celor care declanșaseră războiul.

Dacă nu mai credeau — cel puțin, nu toți — în victorie, liderii Germaniei naziste mai sperau încă, la această dată în evitarea înfrîngerii. Oricite lovituri primise, monstrul nazist mai dispunea încă de resurse. După cum vom releva în viitorul episod, Hitler mai spera că va putea evita dezastrul, prin mobilizarea generală, inclusiv a adolescenților, prin armele sale secrete și formațiuni secrete (cum a fost celebra excadrilă secretă K.G. 200), prin acțiuni secrete, agenți diversioniști și chiar pregătirea unor atentate la viața unor conducători ai coaliției anti-hitleriste (acțiunea codificată Zeppelin) și, mai ales, prin eventualele divergențe în rîndul marilor puteri ale coaliției antihitleriste. Ori, după cum demonstrează întîlnirea de la Moscova, din 9—17 octombrie 1944 dintre W. Churchill și I.V. Stalin — întîlnire codificată de britanici sub denumirea „Tolstoi” —, astfel de speranțe nutrite de Hitler erau complet nefondate.

(Va urma)

Dr. IOAN CHIPER ■

Memor

Pentru a zdrobi o mare nedreptate a istoriei

Semnatarul acestor rînduri a participat la toate luptele din Dobrogea, Transilvania, Ungaria și Cehoslovacia, începînd de la 23 August 1944 și pină la 12 mai 1945. Eram tînăr locotenent, medic șef al Regimentului 36 Infanterie din Diviziunea a 9-a Infanterie, abia ieșit de pe băncile facultății. Obținînd doctoratul în medicină, am fost repartizat la Regimentul 36, unde am schimbat medicul acestei unități, maiorul dr. Ștefan Odobleja, mutat la o altă unitate. (Pe atunci nimeni nu știa că acest modest medic militar era descoperitorul ciberneticii generale). Cu întreaga divizie, am plecat imediat pe front, intrînd în lupte

lioane și comandanții de panii.

Postul de comandă al diviziei era instalat, în beciurile grup de case din satul Cîncol de Mureș.

Postul de comandă al R. Inf., din linia întâi — ca dus, tot timpul, greul lupte — era instalat în capul de dincoace de Mureș, la 800 m de linia întâi a frontului. Lîngă grupul de case din Oarba de Mureș. Săpat în pămînt și protejat cu acoperiș gros de circa 0,5 m sistem bordel, din birne și ciment. Postul de prim ajutor, nitar regimentar era la cîte zeci de metri de asemenea

9 Mai 1945 — 9

DREPTU LA BUCURIE VICTORIE

tele de pe Mureș. Teatrul de operațiuni unde avea să acționeze Divizia a 9-a Infanterie, era zona micului sat Oarba de Mureș, Cipău, dealul Singeorgiu și Iernut. Teatrul se prezenta în pantă ușoară, de la Mureș spre nord circa 500 m, pentru a se ridica apoi brusc, în pantă abruptă, peste 1000 m, spre creasta cu celebrele cote, rămase istorice, 409, 495, și 435. Zona, în acel anotimp, era acoperită cu porumbiște la est și avea pe flancuri cîte o pădure, cu evident avantaj pentru inamic. Trupele germano-horthyste erau amplasate pe creste, de-a lungul celor 6 km. cu fortificarea tuturor cotelor și mameloanelor prin ample lucrări genistice, făcînd din cele patru cote adevărate cetăți inexpugnabile, dotate cu cele mai moderne arme automate din acea vreme. Așadar, singeroasele lupte de pe dealul Singeorgiu ce vor dura, pentru Divizia a 9-a, 8 zile și 8 nopți s-au desfășurat pe un front de 6 km. lungime, în linia I de atac.

Trecerea peste Mureș, s-a făcut pe podul de vase, în cursul nopții de 21—22 septembrie 1944. Toate regimentele de infanterie ale diviziei au ocupat pozițiile de luptă, în cursul aceleiași nopți, la adăpostul întinericului. Comandanții dădeau ordine în șoapte. Trupele noastre s-au îngropat în teren, săpîndu-și fiecare gropile individuale de adăpostire, tranșee, șanțuri de apărare, consolidîndu-și genistic baza de plecare la atac. Transmisioniștii și-au întins firele telefonice, o imensă rețea, de la comandantul diviziei și regimentului la bata-

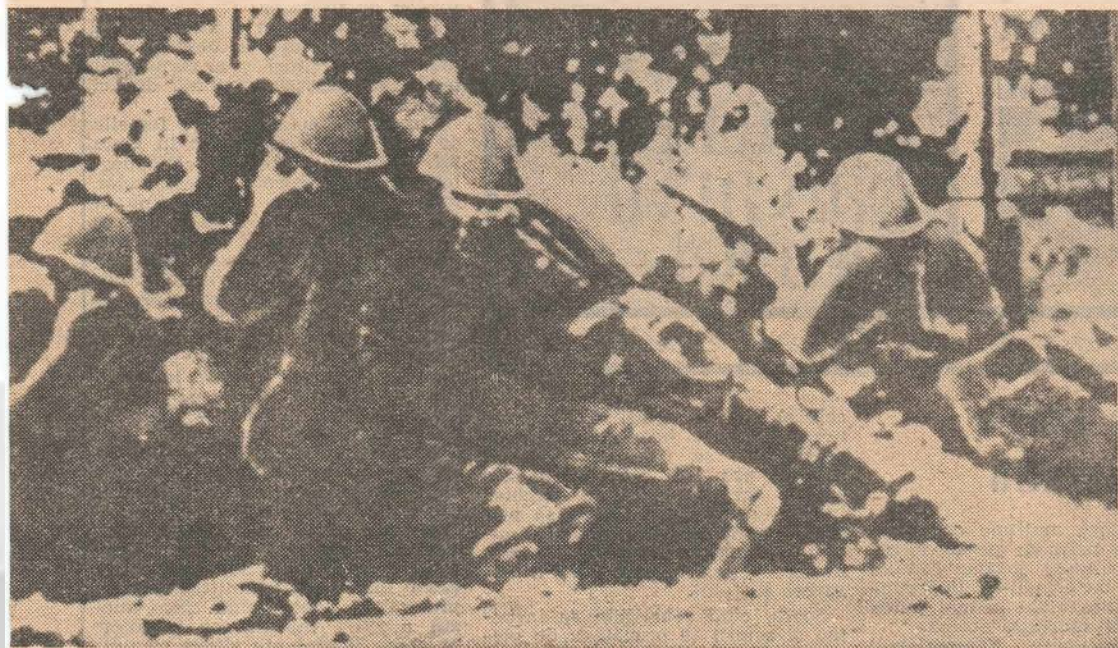
pat în pămînt, adăpostit de mic rambleu cu porumb, năperit, sub cerul liber.

● 22 sept. 1944 — prînz de luptă. La orele 8 fix, neașteptat și violentă gătire de artilerie de 45 m executată de două regimente artilerie grea, cinci divizii artilerie cîmp, șase comaruncătoare brandturi de 40 mm și multe alte guri de foc de calibru mai mic. Regimul 36 Inf. ieșe primul la atac, lăntuit pe pantele dealului Singeorgiu și debușează cotele 463 și 495. Pină la cîntă, erau numai 1400 m pantele erau rezezi, în sens boltit, cu teren frămîntat și ghiuri moarte, în formă de fiteatru. Reacția de foc a micului a fost extraordinar de incredibilă. De la început soldat cu pierderi grele și noi.

Fiecare cotă, fiecare mameloană erau un fel de redută ce trebuia luată cu asalt. Noi adevărat de jos în sus, inamicul era de sus în jos.

O avalanșă de răniți a put să curgă la postul de ajutor sanitar. În timp ce eram pansam și evacuat mi-am dat seama, că din cauza de doctor, obținută cu 2 luni urmă, aproape că nu aveam o contingență cu spectrul din jurul meu. Evacuarea loviturii era parțial profitabilă pină la Mureș, de un rai (un fel de dimb) care nu se înălțime 1,5 m și mergea paralel cu linia frontului, apoi făcea o curbă, pe podul de vase, peste carniții erau transportați la nitar I al ambulanței diviziei instalat la Cipău, ca de a

a veteranilor

fie evacuați la esalonul II al ambulanței divizionare, în satul Cucerdea. Transportarea era extrem de dificilă, deoarece nici un fel de mijloace de transport, auto sau hipo, nu au putut fi trecute dincoace de Mureș, unde se dădeau luptele, fiind imediat reperate de focul inamic.

A doua zi, la 23 sept. 1944 atacul se reia la 4 dimineața, prin surprindere; iar la ora 8 un furibund asalt de artilerie, de 1 oră și 30 minute, dezlănțuie un alt atac de infanterie, care, în iureș năvalnic, cucerește pădurea România Mare, aflată pe flancul de est al dealului Singeorgiu și investeste în semicerc cota 495. A treia zi, la 24 sept. 1944, se introduce în luptă, și Regimentul 34 Inf. din Divizia a 9-a și alte subunități.

Canonada artileriei durează 2,45 ore. Vitejii ostași români se aruncă cu piepturile lor în foc, plumb și fier. Trompeții sună atac după atac. La orele 16,30 valea Mureșului, dealurile și văzduhul răsună de un fantastic ura victorios. Inamicul este scos din poziția I, prima linie a dispozitivului de apărare, dar rezistă cu disperare în dispozitivul II iar, la ora 17,30 pe o ceață deasă, contraatacă cu noi forțe și revine pe poziția I. La postul de prim ajutor sanitar, tragedia lua proporții din oră în oră. Afluxul de răniți era enorm; suferințele lor dramatice, indescriptibile. Operațiile de triere, urgențe chirurgicale rapide, hemostaze și imobilizări de fracturi, sedare cu morfină, pansarea și evacuarea a sute de răniți presupunea o muncă extenuantă, la limita puterilor, dar cine putea să-și permită un minut de repaus? Și totul se făcea, sub focul inamic. La un moment dat, un proiectil cade lângă postul de prim ajutor, explozia mă astupă cu pământ, rănește câțiva sanitari, dar, miracol, am scăpat numai cu un șoc nervos. Seara se lasă. Ai noștri ating limita cotelor 495 și 435 și recuceresc definitiv cota 364.

La 27 sept. 1944 se reiau atacurile pentru cucerirea cotei 435, pierdută la 26 septembrie 1944. Pe o ploaie torențială și un teren desfundat, ofensiva din această zi recucerește cota 435 și dă peste cap, întregul dispozitiv din poziția I de apărare inamic, dar cu prețul altor imense pierderi. La 28 sept. 1944 nu se renunță la ofensivă, o ploaie rece și deasă de toamnă continuă, interminabilă, umplind cu apă tranșeele, gropile individuale, șanțurile de apărare. Toată lumea stătea în apă până la genunchi. Evacuarea apelor din gropile de apărare era iluzorie. Dar, pe luptătorul din linia I, viața nu-l mai interesează; el știe că merge la moarte. El are un singur și sublim ideal: țara și poporul său, pentru care face supremul sacrificiu. La 28 sept. 1944, intră în sector și Divizia 21 Inf., cu Regimentul 11 Dorobanți. Medicul acestui regiment era colegul meu de facultate, tânărul locotenent dr. Arsenescu Gheorghe, caz unic în istoria războaielor românilor. Peste câteva luni, în luptele din Ungaria, el va fi decorat cu cel mai mare ordin militar „Mihai Viteazul”, singurul medic din istoria românilor și din toate timpurile, care primește această decorație pentru fapte de arme. (Astăzi, profesorul dr. Gh. Arsenescu este șeful catedrei de

fiziologie la Institutul de Medicină din Tg. Mureș).

Se reiau atacurile cu proaspetele unități intrate în lupte. Odiosul dictat de la Viena trebuia zdrobit, cu orice preț. Sosesc în sprijin și alte unități. Se anunță și ajutorul aviației. Un nou atac, în cooperare, cu noile unități și arme intrate în luptă.

Către seară, 20-30 de cai, prinși în vadul Mureșului, sint măcelăriți de artileria inamică. La 29 sept. 1944, atacul final începe la ora 11, după o pregătire de artilerie de 3 ore. Pe cote, pe creastă, pe pantă și dealuri, același înspăimântător foc, fum și singe. Trăgeau 250 de guri de foc de diverse calibre și mii de proiectile umpleau văzduhul cu un zgomot asurzitor, ca mii de tunete și trăznete deslănțuite într-o furtună de apocalips. Nu se vedea, nu se auzea om cu om. Rachețele luminoase, trasoare și parasute luminoase policrome, brăzdau cerul, semnalizând direcțiile și timpii de atac, luminând cumplitul amfiteatru. În sunetele trompetelor, în urale sublime, în ultim efort supraomnesc, vitejii noștri ostași și ofițeri se aruncă în luptă decisivă. Prin atacuri frontale, prin abile manevre de învăluire, prin cooperarea tuturor armelor, inclusiv aviația, odată cu venirea serii, și, inamicul este infrânt. Începe retragerea, în cursul aceleiași nopți.

La 30 sept. 1944 orele 23, Divizia 9 Inf. sau mai exact, fosta Divizia a 9-a, restul efectivelor, puțini, extrem de puțini supraviețuitori, ciți au mai rămas, este trecută, în rezerva Armatei a 4-a și cantonată pentru refacere și reorganizare, în satul Bobohalma.

Era, abia, începutul. Trecuseră numai 8 zile și avea să mai urmeze, încă 260, dar, niciodată, până la Budapesta, Praga și Viena, în nici o zi, n-a fost atît de greu.

Se estimează în grelele lupte de pe Mureș, peste 10.000 de pierderi. Cifra exactă, urmînd a se preciza, după studierea arhivelor și a altor izvoare, de către istoriografi și cercetătorii de specialitate.

Oarba de Mureș trebuie, să intre în istorie, ea nu este cu nimic, mai prejos, decît Mărășeștii. Ce au fost Mărășeștii, pentru Moldova, este Oarba de Mureș, pentru Transilvania. Dacă la Mărășești, s-a spus: „Pe aici, nu se trece”, la Oarba de Mureș, s-a spus: „Pe aici, se trece”, pentru a zdrobi, o mare nedreptate a istoriei — dictatul de la Viena.

Col. (r) Dr. ION GENTESCU ■

Schije dintr-un jurnal de front

Nu-i dai 50 de ani, deși a trecut bine de granița a șapte decenii. Cînd începe prin a spune că „istoria independenței noastre este un sentiment la purtător, iar purtătorii lui sintem cu toții”, ești tentat să crezi că acesta Gheorghe Badea — colonel în rezervă, membru fondator al glorioasei divizii „Tudor Vladimirescu” și comunist din 1946 — este un iubitor și rostitor de aforisme al căror efect a

fost exersat în fața multor ascultători. Nu e deloc așa. Amintirile sale de război, amintiri ale unui artilerist care „n-a pierdut nici măcar un singur atac” sint pline de fapte de viață intens trăite, cu tot suflul său de incurabil sentimental.

„Divizia a primit botezul focului la Vaslui, în 29 august '44. Atunci au murit primii dintre cei zece mii care alcătuiau

regimentele de panduri. Peste puține zile eram primiți cu flori în Capitală și porneam spre Ploiești-Comarnic. La intrarea în București ne-am oprit în fața unui depozit plin cu răzi de pesmeți și cu sticle de băuturi fine. Le-am încărcat în camioane și, de-a lungul drumului, le-am oferit, pînă la una, celor ce ne întîmpinau cu o bucurie greu de descris. N-am întîlnit cine știe ce rezistență, pînă ce am ajuns la Sfîntu-Gheorghe, la 6 septembrie. În dimineața zilei următoare, însă, după numai trei ore de luptă, inamicul era infrînt. Am simțit, în toată această perioadă, că totul pentru front n-a fost o simplă lozincă. Am fost ajutați în permanentă, oamenii cărînd adesea cu spatele alimentele de care știau că avem nevoie”.

„Cel mai greu a fost la Oradea. Trei zile și trei nopți a durat hărțuiala. Încercam atacuri din toate părțile. Erau zile cu plou cumplite, apa se menținea ca o peliculă de cîțiva centimetri pe cîmpul care nu o mai puteai înghiți. Într-un sat, la Păusa, localnicii ne-au adus, noaptea, plăpumi, perne, tot soiul de asternuturi pentru a ne apăra, în tranșee, de potopul ce nu părea că se va sfîrși vreodată. La 12 octombrie Oradea a căzut, dar am lăsat în fața porților ei multe victime, între care comandantul regimentului 2 Infanterie, colonelul Buzoianu. Tot acolo a fost rănit și comandantul diviziei, Nicolae Cambrea, înlocuit la comandă de Mircea Haupt. În luptele care au urmat, nemții ne strigau prin microfoane că mergem la pîiere, cel care ne comanda fiind sas. Dar bravul nostru comandant s-a achitat ca un adevărat viteaz, ca un adevărat român de sarcina plină de răspunderea ce i-a fost încredințată”.

„Pe teritoriul Ungariei am fost în permanentă stopați de cuiburi de arme automate, iar două-trei asemenea cuiburi, bine amplasate, puteau ține în loc un batalion. La Debrețin ne înjumătățisem. Aici ni s-a adăugat un detașament de 200 de tineri, pregătiți în spatele frontului. Din nefericire, mulți au căzut chiar de la primul atac, un atac violent, pentru a cărui duritate nu erau pregătiți. Între ei — și fratele meu, Eugen...”.

Îți mai aduci aminte Pierre?

Scrisoarea deschisă a unui supraviețuitor din lagărul de la Mauthausen

Ce s-a întîmplat oare? Soarele de mai a dat buzna în blocul nr. 13 (baraca în care supraviețuim peste 300 de oameni, de „bandiți periculoși”, după cum sintem categorisiți de către Germania hitleristă).

Privesc buimăcit și nu înțeleg nimic. Trebuia — așa ca de obicei — să fim treziți la ora 3 dimineața, atunci cînd beznele nopții nu se risipesc încă, iar apoi să ieșim la munca silnică...

— Pierre, tu înțelegi ceva? — Nu. Nu pricep ce se întîmplă. Hai să ieșim afară.

Porțile lagărului se deschid și eliberatorii pătrund în incinta Cîmpului de exterminare de unde nu se putea ieși decît prin coșurile crematoriului.

Tanchiștii sar din cupole și ne privesc cu stupeoare.

Cum? Este posibil așa ceva?

Da. A fost posibil. Oamenii sortiți unei morți implacabile, cei care au avut nesperata șansă de a supraviețui iadului nazist, sintem în delir.

(Nu-i cazul să mai evoc atmosfera acelor clipe... S-a scris destul. Uciagași — nu toți — au fost capturați și și-au primit pedeapsa.)

Înainte de a fi repatriați, deținuții au făcut, în ziua de 7 mai 1945, un jurămint, din care redau acest text:

Lumea omului liber

„Prizonierii, pe care, ieri încă, mina bestială a călăilor fasciști îi amenințau cu moartea, mulțumesc din adîncul inimilor națiunilor aliate victorioase și eliberatoare. Noi salutăm toate popoarele care și-au recucerit libertatea. După trecerea atîtor ani petrecuți în lagăr, înțelegem cel mai bine valoarea fraternității dintre popoare. Credincioși acestui ideal, noi jurăm să rămînem solidari și uniți pentru a continua lupta împotriva imperialismului și a fanatismului național.

Pacea și libertatea sint grațiile fericirii popoarelor și a

„În Cehoslovacia, pe terenuri grele, frămîntate, s-au dat iarăși lupte aprige. Acolo, lîngă un orașel de mărimea Mizulului nostru, mi-am petrecut noaptea Anului Nou 1945. Era zăpadă multă și nîngea neîncetat. Eram față în față cu dușmanii, foarte aproape unii de alții, încît nu puteai aprinde o țigară de teamă că ai fi fost văzut. Presimțeam sfîrșitul tuturor nenorocirilor și dezastrelor, dar luptele erau încă în toi și nu îndrăzneau să ne bucurăm. A fost, cred, cea mai stranie noapte a vieții mele...”

„La 25 martie '45 eram în sectorul Levița Jarnovița, unde inamicul ne aștepta, nemiscat pe poziții, de aproape o lună. Am pregătit artileria, cu tunurile roată lîngă roată, de la cel mai mic, de 45, pînă la cele de 150-200. În dimineața zilei respective am început atacul. S-a tras încontinuu circa 50 de minute, încît nu se mai vedea lumina soarelui. Stăteam, după luptă, pe malul unei ape. Un camarad îmi spunea că nici o moarte n-ar fi mai tristă decît aceea care ar veni, stupid, chiar atunci, cînd victoria era atît de aproape. Ne-am despărțit, mergînd fiecare la ale sale, pentru ca, peste nici o jumătate de ceas, să aud că un glont rătăcit l-a lovit mortal. Am trăit aceeași stare de groază și dezgust ca atunci, cînd, la Oradea, a căzut soldatul Ion Vlădan, o mindețe de tînar, pe care, pentru a nu-l lăsa nemilor, l-am purtat cu noi cîteva ceasuri, învelit într-o prelată, și l-am îngropat lîngă zidul bisericii din Leș”.

„Așa a fost să fie... Bunicul meu a murit, pe cîmpurile Bulgariei, în Războiul de la '77. Tatăl soției mele a căzut în primul război mondial. Fratele meu — în Ungaria... Mă gîndesc întruna la ei, îngrijind, zi de zi, cimitirul eroilor de la Călugărenii Prahovei. M-am întors în satul unde am venit pe lume, în al cărui pămînt s-au așezat toți ai mei și nu încetez a multumi bunei noastre țărîne că a știut să ne cheme în apărarea ei pentru a ne dăruî, apoi, marea ei liniște, de pămînt liber”.

DAN MUCENIC ■

construcției unei lumi pe noi baze de dreptate socială și națională. Aceasta este calea unică către o colaborare pașnică între națiuni și popoare”.

Clepsidra și-a oprit cernerea nisipului. E seară. Aprilie 1945. Mă aflu singur, cu gîndurile mele în locul de apel. Dinspre poartă se apropie un grup de „SS”-iști. Însotest o femeie. Ride și fumează. Alături un ciine lup. Îmi scot mîta din cap și iau poziție de drepti. Deodată, grupul se oprește. Doamna mă fixează. Ciinele se îndreaptă spre mine amenințător. Femeia își stinge țigara în palma mea.

Îți mai aduci aminte Pierre? Tu, Pierre Jayer, tovarășul meu francez din Aubenas? Prietenul meu de suferință?

Din Rossanerlände, din Viena

Mama m-a născut, Tata mi-a dat puterea, Soția — plăcerea, Germania — suferința.

Pe acel perete, pe care eu l-aș asemui cu „Zidul plîngerii”, erau încrustate în aproape toate idiomurile lumii, gînduri amare. Din toate se degaja o ură necrutătoare împotriva Germaniei naziste. Inchisorile, Gestapoul au fost doar anticameră a infernului de la Mauthausen. Pe frontispiciul lagărului, au așiat — ca o batjocură — următoarea inscripție: „Arbeit macht Frei”, cînd spre libertate îți ieșea spiritul prin coșul crematoriului.

Acum, Mauthausen-ul este un muzeu. Foștii supraviețuitori și familiile lor vin să-și plece capul în amintirea tovarășilor uciși.

Ne angajăm să mergem neabătuti pe acest drum; credincioși mesajului lăsat nouă de cei ce au pierit, de cei ce au fost asasinați în lagărele de exterminare. Să respectăm jurămintul pe care l-am făcut în luna mai a anului 1945: „Plus jamais ça”. Să nu mai fie niciodată cu puțință un alt Mauthausen”.

Cum am putea vreodată să uităm acest jurămint?!

ALEXANDRU ANTONIU ■
Nr. 184024

Digresiuni

Corida

2.

Îmi amintesc, iarăși, că pe la cincisprezece ani mă îndrăgostisem de o fată din satul vecin, cu un an mai mare decât mine, care urma școala de menaj la S. În vacanța de Crăciun, pe zăpadă, această iubire impuberă a luat foc. Străbăteam kilometri prin troiene fără să-mi pese de lupii care urlau în marginea pădurii. Zilele de vacanță au trecut însă repede și, catastrofă!, a trebuit să ne întoarcem fiecare în orașul unde învățam. Cum tatăl ei avea sanie, l-a convins să mă ducă și pe mine la gară unde, după ce am rămas singuri, am trăit disperarea caldă a despărțirii într-o sală de așteptare pustie și friguroasă. Orel treceau amenințător și ceea ce era fatal să se întâmple s-a întâmplat. Trenul pentru S. a sosit în stație. Atunci R. a luat o hotărâre eroică: „Mai rămân. Plec cu următorul tren”. Am primit oarecum incurcat această decizie. Mă bucuram, firește, că mai stăteam împreună, dar, pe de altă parte, mă întrebam ce trebuia să fac în clipa când va veni trenul meu. Frumos, cavalereste era să refuz și eu să plec. Și ezitam; fie pentru că dragostea n-ajunsesse tocmai pînă în virful urechilor, fie pentru că egoismul a fost, vai, prima mea însușire care s-a maturizat. Am încercat, neconvingător, s-o conving că nu trebuia să se sacrifice etc. etc., însă am fost fericit că n-a vrut să mă asculte. Am rămas să ascultăm viscolul de-afară și șuierul înghețat al locomotivelor. Când, în sfîrșit, a venit trenul meu, nu mai știu cine, probabil tot eu am avut ideea să mergem pînă la stația următoare, la F., care era mai mare și avea o sală de așteptare încălzită. Ne-am urcat în tren și după vreun sfert de oră am coborît. Era spre seară. Peste acoperișuri coborau cețurile vinete ale unei nopți geroase. Prin fața noastră treceau vagoane încărcate cu tunuri și tancuri, cu soldați zgribuliți de frig, care se strîngeau în mantăi și suflau în palmele înghețate. Se îndreptau spre front. Dar războiul era pentru noi ceva foarte departe și abstract. Aproape, imediată și concretă era amenințarea că, oricît am fi stat prin gări, pînă la urmă tot trebuia să ne despărțim. Glumind, cred, ea mi-a spus: „Dacă trenul meu nu vine la timp, voi merge cu tine”. Numai că trenul ei a venit la timp. Și de-atunci n-am mai văzut-o niciodată.

De ce-mi reamintesc, oare, această poveste banală, pretrecută demult, dincolo de istorie și chiar dincolo de viața mea parcă? Nu cumva din aceeași pricină pentru care în arena unde m-am imaginat la o coridă nu mă pot hotărî ce să cred? După un vechi obicei, cîntăresc pînă mă pomenesesc cu talgerele goale. Știu, știu, există multe șanse să și se ridă în nas dacă pronunți azi cuvîntul „inimă”. Într-un secol care a discutat atît despre rațiune pentru a camufla, probabil, iraționalul, e oarecum penibil să te arăți indispus de o pată de sînge. Așa că ar trebui să invoc alte motive pentru reticențele mele. De pildă, că taurul nu poate opta și că din această cauză lupta nu este egală într-o coridă. Ceea ce face ca pe nisipul cald al arenei să triumfe, poate, o eroare. Dar imediat îmi spun că în această luptă toreadorul n-are de demonstrat decît un singur lucru: onoarea coridei e de a lua mereu de la capăt increderea în inteligență și de a se folosi de toate prilejurile pentru a arăta că, în ciuda dovezilor contrarii, inteligența e superioară forței animalice. Și apoi mă gîndesc că n-a exagerat cine a zis că există nopți în care doar muribunzii și îndrăgostiții nu dorm. Poate, numai cei care înțeleg asta ar trebui să se ducă la luptele cu tauri. Fiindcă numai cine înțelege asta știe cit de aproape sînt iubirea și moartea.

M-am întrebat adesea dacă iubirea are nevoie de glorie și niciodată n-am putut să-mi răspund mulțumitor. Închizînd ochii, iau totul de la început. Toreadorul și taurul se pîndesc unul pe altul și se măsoară din priviri. În vremea asta, în tribune o femeie tremură de două ori și foarte contradictoriu. Îl vrea viu pe bărbatul îmbrăcat ca un prinț medieval, dar ce cumplit s-ar simți dacă mulțimea l-ar huidui reproșîndu-i grăuntele de frică. De fapt, ce dorește? Să plece cu el. Și apoi? Dar nu, pentru dragoste nu există „apoi”. Există numai „acum”. Deci, dorește să plece cu el. Ce poate întrece fericirea de a fi împreună? O iubire adevărată te poate face să uiți chiar și o înfrîngere. Și totuși dacă bărbatul învinge, ce șansă! A trăi și a iubi e același lucru, spunea Cicero, dar viața n-are același preț în orice condiții. Picadorii au observat, dealtfel, și ei cit de aproape a fost toreadorul de moarte. Și va putea uita el ochiul îndurerat, intrînd în moarte, al taurului? Expresia aceea ar fi putut fi a lui și, pentru puțină vreme, omul cu muleta a simțit că mîna îi cade în gol. Pentru puțină vreme, fiindcă imediat după victorie arena e în delir. Toreadorul se îndreaptă spre tribună și acolo, în văzul tuturor, depune pe parapet pelerina și trofeele luptei. Atunci, odată cu ceilalți, femeia care a tremurat pentru el descoperă, în centrul unui vacarm luminos, că iubirea e unica rațiune a gloriei; și înțelege cit de mult poate fi iubit un bărbat care are și onoare. Prin el, aplauzele îi cad ei la picioare. Ca la turnirurile medievale, iubirea și gloria triumfă în același timp.

Justificarea coridei poate sta în faptul că victoria n-a fost obținută asupra animalului tirînd din arenă, mort, ci asupra animalului din omul învingător. Fără să-l fi citit pe Kierkegaard, un toreador ar fi în măsură să spună și el: în lumea trupului regula este că poți muri de mîna altuia, pe cînd în cea a spiritului nu poți pieri decît prin tine însuși și nimeni în afară de tine nu te poate anula. Cu alte cuvinte, toreadorul acceptă că de orice înfrîngere e vinovat numai el, ceea ce reprezintă încă un punct de onoare al coridei; unde, în afară de nisipul arenei, învingătorii au curajul să nu împartă înfrîngerea cu nimeni? aici, numai victoriile aparțin tuturor.

Dar nu pot să nu mă întreb și cită dreptate are pasiunea să sărbătorească o moarte. În chiar triumful coridei se strecoară astfel o îndoială. De ce fericirea, ca să existe, trebuie să facă victime? Locul taurului poate fi luat orînd de altcineva. Și, la drept vorbind, a fost luat. Arena coridelor a rămas probabil unicul loc în care scenariul se mai joacă în forma lui pură, inițială. În rest, vorba unui scriitor pe care-l iubesc, lumea e minunată și atroce. Iar noi, în mod normal, ar trebui să fim numai de partea miracolului. În mod normal...

OCTAVIAN PALER

12. Predilecția pentru teatru

De sărbători, mulțime de colindători s-au perindat pe la ferestrele căsuței unde locuia familia Reboreanu, bucurîndu-se împreună de tot ceea ce viața le mai putea da în împrejurările acelea.

Spre primăvară, Reboreanu îl s-au oferit în Maieru cîteva locuitori dintre cele mai arătoase. S-au mutat în centrul satului, la „colectorul” Petre Iliesu, un soi de agent fiscal, oameni bine înstăriți și dezghețați. Aici se puteau mișca mai în larg în cele două încăperi puse la dispoziție de proprietar, treburile gospodărești parcă luară altă întorsătură, mai bună. Fapt care prilejui dăscăliței participarea la pregătirea noului spectacol teatral.

Dacă merită să fie ceva subliniat referitor la copilul de abia patru ani și jumătate apoi desigur este participarea lui la aproape toate repetițiile teatrale ale mamei sale.

De asemenea trebuie subliniată marea pasiune a lui Liviu Reboreanu pentru teatru, pentru spectacol în general. Nu pătania cu cîinele grofoaiei a jucat un rol în formarea omului de teatru de mai târziu, ci influența exercitată de repetițiile și spectacolele în care mama lui detinea totdeauna principala rol. Dragostea pentru teatru s-a preschimbât într-o pasiune majoră, din care au rezultat creații artistice, cronici și proiecte scenice de reală valoare, chiar dacă nu le egalează pe cele de natură epică.

Predilecția lui Liviu pentru teatru s-a născut din fragedă-i copilărie, la Maieru, cînd furisat în sala de clasă unde părintii săi și echipa de actori amatori pregăteau reprezentațiile ce urmau să fie montate, băiețelul urmărea cu respirația oprită evoluția celor de pe scenă, dovedind o răbdare și un interes neobisnuit pentru vîrsta lui de atunci. Nu era simpla curiozitate stîrnită de jocul și mișcările de pe scenă, ci o profundă rezonanță în străfundurile spiritului pe

care să i se trezească. Mititelul răminea tîntuit în colțul unde de predilecție se retrăgea spre a-si camufla prezența. Stătea cu buzele strînse dar cu ochii larg deschiși, însetași să cuprindă totul, să pricopească, surd la alte zgomote, cu vînte ori mișcări ale celor din sală. Scena — iată focarul care îl absorbea cu totul.

Seara, cînd repetițiile se încheiau și actorii se pregăteau de plecare pe la casele lor lărîmuind bucuroși și entuziasmați de felul cum progresau, băiețelul se apropia sfîșos de mama și, apucîndu-i mîna, o lipsea de obrazul lui și de buze, pradă unui evident extaz.

Uneori repetițiile se prelungeau pînă seara tîrziu. Părinții se supărau pe copil că n-a rămas acasă cu ceilalți doi frățiori, lăsați în grija slujnicei, mai cu seamă cînd și tremura, răzbit de frig, neglijent îmbrăcat.

Tata remarcase că în general fiorii încercați de băiat nu erau totuși provocați numai de răcoarea din sală ori de pe drum, ci erau o înfrîngere datorată spectacolului urmărit cu încordare. Iar cînd pregătirile erau în faza finisării și actorii îmbrăcau costumele anume confecționate, tensiunea nervoasă a copilului atîngea un soi de delir.

În seara premierei, cînd sala școlii gemea de lumea adunată, înghesuită prin bănci, masată pe lingă pereții, Liviu trepida în prada emoției provocatoare de trac. Iar cînd mama culegea ropote de aplauze și valuri de ovatii, băiatul jubila, fericit și mîndru, stringîndu-l pe tata de mîna, convulsionat.

Pasiunea pentru teatru a crescut odată cu copilul, iar cînd Liviu a ajuns să poată citi, să scrie, să parcurgă tomuri de piese, să vadă spectacole montate pe scenele Budapestei și Vienei, opere, balete, să alcătuiască cronici dramatice și să creeze piese proprii, jucate pe scenele din București, să ajungă director general al teatrelor naționale, să organizeze el însuși turnee, să lupte pentru repertorii selecte, să traducă piesele altor confrăți, străini a simțit cea mai deplină satisfacție, uneori

probabil depășind limitele triumfulor de prozator.

Dar tot în teatru a avut și cele mai mari decepții, a îndurat cele mai grele lovituri și-a zdruncinat nervii cu procese intentate de cei nemulțumiți.

Tot în teatru a cunoscut femeile ce aveau să joace un rol în viața lui, începînd cu balerina budapestană, cunoscută pe cînd era cadet, încheind cu soția Fanny. Tot în teatru și-a făcut o sinceră prietenă din științeteoarea Elvira Popescu și a întîlnit-o pe aceea care a fost intruchiparea visurilor lui, pe actrița Puia Ionescu, „femeia care mă va perpetua...”.

Din aceeași lume i-a venit și sfîrșitul, cînd, lăsat grav bolnav, s-a cramponat să rămînă în funcția de director general al teatrelor și să facă drumul la Pucioasa pentru a-și asigura postul.

Acum, măiereni, fără deosebire, își scoteau respectuoși pălăriile cînd se întîlneau cu „ungurescul”, prin sat ori la club.

Despre clubul măierean a scris și Liviu, evocînd începuturile în satul de pe malul Someșului. Reținea întocmai amintirea serilor prelungite, uneori pînă către miezul nopții, însoțindu-și părintele la club. Băiatul era situat pe postul de „șirant moral” în fata mamei, supărată din pricina escapadelor nocturne și a atîtor ore pierdute la club. Uneori, copilul adormea în brațele părintelui, încordat în urmărirea partidei și deseori era trezit de pumnii furioși trîntiți în masă de cei care pierdeau la joc.

Din fragedă copilărie Liviu descoperise lumea jucătorilor, a celor care riscuau. Se lăsa odată prins în mrejele aventurii, poate din cochetărie cu riscul, însă după pătanie n-a mai pus mîna pe cărțile de joc. Jucau copiii, jucau elevii, jucau cadeții. Ofițerii înnebuneau la joc, își pierdeau capul, se îmbătau de fiorii pasiunii.

Liviu pășise printre ei și a trecut mai departe, spre lumea creației de talentul său. Depășise criza victorios, cucerîndu-și locul în fruntea literaților români.

Dacă pasiunea fumatuului și cea a teatrului nu l-au părăsit decît în ajunul morții, nu mai puțin i-a durat pasiunea scrisului.

Oare de unde izvoră acest dar al creației?

Să nu-l descoperim numai decît în lumea școlii. Se născuse în el.

Străbunii erau analfabeți. Părinții iubeau slovele scrise și tipărite. Ei însiși așternuseră pe hirtie gînduri și încercări. Unchiul Moldovan și Diugan pot fi învocați printre cărturarii ce l-au precedat pe Liviu. Frații și surorii au vibrat vrăjiți de lumea scrisului. Însă numai Liviu a creat opere vrednice să se îmbrățișeze cu eternitatea. Le-a dăltuit într-un bronz mai durabil decît statuile și monumentele.

AURELIAN TITU DUMITRESCU

Profil

Împlinirea talentului

Era în iarna anului 1952. Scrisesem primul act al unei opere, după basmul „Fata Apelor”, al regretatei poete Veronică Porumbacu. Prima audiere informativă fusese incredințată unui tînar dirijor al Operei Române, iar acesta, cu calm și bun gust, a știut să minuiască foarte bine un mînușcă de soliști de mare valoare, ca Mihail Stirbey, Mircea Buciu, Ioana Nicola, Zenaida Pally, Iulia Buciuceanu și încă mulți alții; așa l-am cunoscut, atunci, pe Mihai Brediceanu.

Auzisem, pînă atunci, că fiul ilustrului Tiberiu Brediceanu este un înzestrat pianist și dirijor și că-si afirmase de timpuriu și talentul compozitional, fiind chiar o mențiune în 1945, în cadrul Premiului de Compoziție „George Enescu”. „Suita pentru orchestră mică” (1945), schițele sale simfonice (1958) și baletul „Mesterul Manole” (1967) au constituit — dintr-un număr nu prea mare, dar îndestulător de opuri — cele mai importante lucrări ale sale din — hai să-i zicem — prima sa perioadă de creație. Inclinațiile sale dirijorale l-au condus, însă, pe drumul interpretării muzicii, făcînd astfel ca bagheta sa să se bucure de strălucire atît la Opera Română din București, cit și, mai apoi, la Filarmonica „George Enescu”, unde neuitatul George Georgescu, în 1958 director al acestei instituții, l-a cooptat în cadrul dirijorilor permanenți! De atunci, drumul compozitional al lui Mihai Brediceanu s-a situat într-un plan secundar, aș putea spune. În schimb, activitatea sa dirijorală a adus muzicii românești numeroase satis-

facții. Să ne amintim, de pildă, doar de perioada anilor 1959—1966, cînd artistul nostru a deținut și funcția de director al Operei Române: reintroducerea în repertoriul instituției a creațiilor wagneriene, ce fuseseră vitregite atît de mult timp; așezarea la un loc de cînte a opusurilor dramatice mozartiene; crearea, prin multă rîvnă, a unui drum triumfal colectivului primei scene lirice a țării, care s-a deplasat în principalele centre muzicale europene, bucurîndu-se de cele mai elogioase aprecieri, din partea criticii muzicale internaționale; deschiderea unor noi căi de propagare a muzicii românești peste hotare, prin prezentarea — în primul rînd — a operii „Oedip” de George Enescu, valorificînd astfel actual artistic interpretativ, ce fusese semnat, cu cîțiva ani înainte, de marele Constantin Silvestri; iată doar cîteva exemple pilduitoare, la care cite altele s-ar mai putea adăuga...

La un moment dat, prin 1969, numele lui Mihai Brediceanu a cam început să dispară de pe afișele bucureștene. Aveam apoi să aflui că devenise colaborator al universității americane din Syracuse, unde deținea postul de con-

ferențiar; crease, de altfel, acolo, o nouă modalitate în procesul compozitional modern, teorie care primise, titlatura „Polytempia structurală”, de pe urma acesteia rezultînd mai multe lucrări. „A differend drummer” grupează doar două din creațiile concepute în perioada amintită și ele au putut fi audiate atît în București, cit și în cîteva alte mari centre muzicale de pe continentul nostru, ori chiar dincolo de Ocean; iar rezumatul acestor studii intense, care a fost publicat în urmă cu cîțiva ani, lămurea — pe scurt — o relație specială a măsurătorilor ritmicii muzicale — și nu numai atît — corelînd arta sunetelor cu științele matematice. Iată, deci, mi-am spus, Mihai Brediceanu își îndreaptă pașii către o a doua perioadă de creație; dar bucuria a fost de scurtă durată, deoarece multiplele sale îndatoriri nu l-au lăsat, din păcate, să continue drumul început...

Mihai Brediceanu împlinește frumoasa vîrstă de 65 ani. A făcut multe în viața sa, dedicîndu-se și științelor juridice (are licența în Drept încă din 1944) și muzicii — iar acesteia, după cum s-a văzut, pe mai multe planuri — colindînd și ridicînd în picioare cu ajutorul baghetei sale, publicul aflat în concert mai importante săli de concert din Europa, America de Nord și de Sud, ca și din țările asiatice, devenind astfel cel mai activ șef de orchestră român în ceea ce privește activitatea artistică internațională. A ridicat stacheta calității la un nivel superior, cele două instituții muzicale republicane, Opera Română din București și Filarmonica „George Enescu”, bucurîndu-se de activitatea sa competentă și pilduitoare, pînă de un elan tineresc ce nu cunoaște odihnă. Împlinirea artistică totală, în creație și interpretare, iată ce-l doresc iubitului maestru; aceasta, în directul beneficiu al muzicii românești!

CLAUDIU NEGULESCU

atelier literar

de G. Dumitrescu

Paul Sirbu : „Ay, ay, ce mai ciine!“... „Lebedele, o lebedele!“... — exclamația, fie chiar (nu se știe de ce!) în spanioleste, e starea primitivă care precede poezia, care o „induce“, o preludează... (vezi echivalentul nearticulat al „exclamației“ cînelui la lună!). În cazul cînelui, prin firea lucrurilor, nu mai urmează nimic. Din păcate, nici la dv. nu prea... Ceva mai consistent, în „S-ar spune“ (dar e încă prea mult reportaj nedecantat, ne-transfigurat).

V. Antonie : Scădere de tonus, de fantezie, de inspirație (de substanță, ca urmare). Se pare că vă supraevaluați „rezervele“ (în realitate, destul de mici) și că neglijați refacerea și sporirea lor neincetată. Mai bine, în „Poem pentru mine“, „Ca un halterofil“, „Scrisoare de dragoste“ (încă tulbură, nefinisată, în prima jumătate), „Meditație“ (încă stufoasă, răvășită, neperiată cum trebuie).

I. Tărină : Am primit. E-n regulă (minus micile dar indezirabilele sovăieli de ortografie!).

A. Șcher : E și multă „făcătură“ după ureche, și multă simulație delirantă, dar pare să existe și o înclinație reală spre poezie, mai degrabă în „Mi s-a lipit“, „Privit în lumină“, „Nu te bucura“, „Elegie“, „Cea mai mare parte“. Vom vedea, în continuare.

Cr.-M. Felea : Versurile sînt, din păcate, slabe, rudimentare, nefiind vizibile, cel puțin deocamdată, semnele vocației. Scrisoarea însă e mărturie efervescentă a unui tînar intelectual în devenire, bîntuit de întrebări, probleme, nobile aspirații. Răspunsurile pe care le căutați nu sînt de așteptat însă de la un oracol sau

de la un computer providențial. Le veți afla înșivă, pe măsură ce lecturile dv. vor cîștiga în întindere, diversitate, profunzime — dar nu lecturi-divertisment (sau nu numai), ci lecturi „active“, cu creionul în mînă, studioase, sistematice, față de care lecturile înfrigate, „paralele“, de care vorbiți, se găsesc, în mod evident, la polul opus!... (În paranteză fie spus, frumoasele dv. aspirații, năzuința spre ordine și rigoare pe care o asumați, trebuie să vă determine să eliminați, odată pentru totdeauna, nesiguranțele ortografiei, cu totul incompatibile cu condiția unui minutor de condei!).

Sandu Costin : Paginile sînt relativ bine scrise, cu o undă de umor, într-o manieră oarecum clasică (ușor convențională). Un semn de întrebare însă în legătură cu atracția mult prea consecventă față de mărunțisuri (uneori, banalizate de mult — v. povestea cu școala, de pildă) care parcă n-ar merita atîta osteneală grafică, a-tentă, scrupuloasă, capabilă, pare-se, și de altă cutezanță și anvergură. Oricum, pe viitor, apleați la o revistă mai de literatură (inclusiv proză).

Adina P. : Unele semne de poezie, încă vagi, incerte, naive („Rugămintea“, „Copilărie“). Întrebarea dv. e destul de amuzantă, dar e mai bine s-o adresați profesorului dv. de română (sau direct manualului de clasa a XII-a!).

L. Cesina : Am primit. Mulțumiri.

N. Mirea : Adresați-vă unei reviste care publică și proză.

Gabriela Stanciu : Trimiteți mai multe pagini (10—15) ca să ne putem face o părere.

Adina Fota, Anca I. Muresan, Codruța Florescu, Lidia Nicolae („La noi“, „Așteptare“), Talida S., Liliiana Paisa („Oda a melcului“), Ioan Stoica, Surorile Iarka, Carlino : Încă nu, să mai vedem.

Mariana Pleșa, Manuel Sebastian, (ceva, în „Trecind“), D. Optășanu, Gh. Joghin, Anton Cristescu (nu se pot trimite răspunsuri acasă), V. Știrbu, L. Cupes, R. Stamen, Pilgrim, André W., T. Oltean, Marta Marino, Leonard și Doru, Gb. Sipoș, T. Laza, Cr. Paulian, I. Ciocoiu, G. Făstăro, Nicolina B., Teiusa Volbură, Gab. Neașu, N.N. Morun, Paula Romanescu, Lil. I. Ciobanu, Hennessy, C. Naidan, Mariana Bunu, Ina Patrichi, M. Verloiu, Dirza-T. Mihaly, Larisa Cirstea, Mănuț Al. Voinea, Carmina Lungu : Încercări de nivel modest.

Vasile Gurea, Iulio Dianu E., Gh. Vlăsceanu, Flores, M.S. Neașu, Dumitru D. Popa, Maria Nanu, Ivana Olga Claudia, Cezar Popa, F. Făstărea, Aurel Moțica, M. M. Wilander, Cavalerul, Fl. Marghescu, Victor Sima, Tăcărul Ealina, Mihai Toader, Șt. M. Utmu, Daniel Perj, Ela Pișton, Silviu Roșianu : Nu se văd semne de talent.

Antoanela Constantinescu, Reeg, Sorin Zaha, Aurica Pelea, I. Ursan, F. Boțoman, R. Berariu, Irina Nicolau, Nicoleta Alexe, Rodica N., Paul Lungu, Rose Tall, D. Pietraru, Maria Mănescu, I. Koska (ceva, în „No-roaie“, „Inserarea“), I. Soreescu, Simona Voiculescu, V. Sitaru, Cătălin Stănescu, Dan Cristian, T. Marcus, Cr. Coressi, Ina Predan, L.C. Urbacek : Nimic nou!

GEO DUMITRESCU ■
N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

Căutînd

Trezese arțarii să nu-i prindă luna dormind,
telefoniez guriile tale fragede
să se ferească
un porumbel a anunțat că din pădure

a plecat o adiere albastră,
din fiecare poem îmi fac cite o casă
pe care nu o voi părăsi niciodată,
mă urc în virful zilei

și îmi privesc greșeliile
și cetatea de seacă a iubitei,
cu care nu am decît cuvintele
această grandioasă neavuție,

ceea ce vedeți în piața publică
sînt eu, tînar,
căutînd zadarnic ea din oasele primăverii
să întemeiez o cetate.

V. PETRESCU MĂRGEAN

Patria

motto : „...tot ce sporește și crește-n
izvornită“.

Lucian Blaga

Smulsă-i de-o-nvolburare în sus
Substanța lucrurilor inconjurătoare
În cădere tot alte și alte
Forme ocupînd la-nțimplare ;

Numai inimile se duc din piept
Aureole peste elemente
Dar se întorc, mereu se întorc
să locuiască-aceleași sentimente ;

Sentimentul de Patrie este
Marele voievod peste celelalte,
Legile lui le murmură
Oameni și arbori și plante ;

De aceea nu se pot uita
Și nu se iese de sub vraja lor ;
Sentimentului de Patrie îi zice și timp
Trecut, prezent, viitor !
Din sentimentul de Patrie răsare Soarele

Și nu spune nicicînd —
Această statornicie se cheamă !
Dar Patria, ce este Patria ?
Este născătoarea inimilor ! Izvornită !
Mamă !

DANIEL AMURG

Solie

Minciuna are picioare scurte
Și adevărul picioare lungi
Clipa e neagră în cerul gurii
Însă cu pietre să n-o alungi

Singele apă tot nu se face
Întorce-ți chipul pe drumul bun
Îngenunează în palma terbiilor
Sub care doarme osul străbun

Alege griul și nu neghina
Fii pentru toate ochi și urechi
Permite-ți luxul s-atingi cu mina
Pe sfinte pagini litere vechi

Să-ți inflorească vorba pe buze
Trăiască-ți gîndul nemuritor
Iubește-ți patria cum se cuvine
Și vei ajunge doină de dor...

VIOREL MUNTEANU

Invocație

Iubirea mea
nu-ți mai azvîrli cuvintele
pe gaura cheii ceea ce fac eu
nu poate fi văzut

— și nici chiar pipăit —
și nu mai adulmece
tăcerea întinsă între noi
știi bine că nu-mi place

să-mi fie spionate
pină și tăcerile,
între timp transatlanticul Mona

trecu prin viața mea
tăind-o în două fișii egale
de tristețe.

IULIAN BOLDEA

Haiducească

După ce tinjese nici eu nu știu ;
Pare-aș vrea să fiu și să tot fiu,
Să bat în copaci, ca-n urși pe rînd,
Să-mi deschidă florile rizind ;

Să dau bună ziua tuturor,
De la romanița la bujor,
Să vorbesc cu norii sus pe dîmb,
Să vir zloți de stele în carimb,

Să incalez un bălan de spic,
Să mă vadă lumea că-s voinic
Și că port pistoale în șerpar,
Două frunze late de stejar,

Plumbi de rouă și o flintă grea,
Cetina de brad cu fulgi pe ea,
La obline ascunsă unde tîm
Un baltag din frunze de pelin.

Mai spre seară să mă trag bărbat
La o crîsmă de izvor curat,
Să arunc toți banii care-i am,
Pe tejgheaua lungă de bustean

Și-ncă pe de-asupra și de soi,
Soarele și luna, galbeni noi,
Să beau butii de senin și-n fin
Să mă culce-Ancuța lingă sin...

Mă trezese, mă frec la ochi năuc
Și, pe vînt, țărîna mă tot due !

ION CRAIOVA

„Arta va lumina întotdeauna“

(Urmare din pagina 9)

ei din care mi-am ales o parte din imaginarul infinit de forme și culori cu care să vorbesc și să mă-nțeleg cu ele. Cînd eram copil, dealtfel și astăzi se întimplă la fel, îmi venea foarte greu să aleg o floare sau o culoare. Rupeam din grădina părintilor mei nu una ci făceam un buchet de flori diferite.

— Oricine vă privește tablourile nu poate să nu remarce atmosfera lor sărbătorească. Folosiți culori vii, care exprimă o bucurie necontrafăcută. De unde aveți puterea de a dăruii oamenilor posibilitatea de a contempla numai partea de lumină a vieții ?

— Nu știu cum să spun, dar e vorba de o stare care depășește explicația obișnuită. Încă de mic am simțit un fel de neliniște, un ritm probabil mai grăbit, o iluminare interioară de care nu pot să scap. Nu fac nimic altceva, ca să mă exprim într-un limbaj poetic, decît să ascult dicteul muzei mele. În funcție de puterile noastre lăuntrice, de destin captăm energiile care ne înconjoară, le păstrăm și le dăm din nou un sens, le metamorfozăm în felul nostru de a fi. Eu sînt un tip uman armonios și poli-fonic. Din această pricină pictura mea e solară, cromatică.

— Insist : chiar dacă tablourile dumneavoastră exprimă o stare de jubilație, de fericire perpetuă, nu-mi vine să cred că dumneavoastră cunoașteți numai fericirea.

— Nici n-ar fi așa. Dar de ce să aduc la suprafață neimplinirile mele, nefericirile mele, cînd pot să aduc oamenilor mei bucuria ?

— Ce-ai zice celui care v-ar spune că pictura dumneavoastră e prea cumințe ?

— Pentru o falsă pretenție valorică artistică am putea să condamnăm tot trecutul nostru istoric, cu toate încercăturile lui spirituale și capodoperele lui care ne sînt azi cunoscute, apreciate. Pentru mine însă ele rămîn încă niște enigme. Și

adevărul care ne luminează continuu formarea noastră spirituală. Nu poți să fii cumințe decît atunci cînd n-ai ce spune, copleșit de temeri, neînțelegeri, complexat de evenimente și dualități spirituale, de cancanuri și de opusuri pe care timpul le trece în uitare. Cumințe azi poate fi și Cumințenia pămîntului și Luceafărul. Arta are și ea o parte de tribut în neliniștea căutării modei și aventurii. Eu însă concep cumințenia în artă ca pe ceva așezat, ceva care poate fi stăpînit, posedat și are aceeași semnificație cu clasicismul. Marea operă de artă a dat oamenilor liniște, le-a întărit verticalitatea spirituală, i-a înaripat dar le-a dăruit și acea înțelepciune cu fațeta ei de cumințenie, de echilibru. Oricît ar fi fost de contradictoriu, de neînțeleș tipul de creator universal al lui Picaso, pentru generațiile care vor veni, așa cum se și întimplă deja, arta lui este cumințe.

— Spuneți-mi odată : „Nu cred că secolul al XX-lea este saturat de culoare ca să pot crede într-un tablou alb sau un tablou negru“.

— Într-adevăr. Eu vreau să-mi păstrez propriile mele arderi spirituale cu care să descopăr caracteristicile secolului, să le dau o structură și o vizualitate pe proporția spiritului meu și nu cu împrumuturi. Consider extraordinar, tumultuos acest secol de neliniști și întrebări, de răspunsuri foarte importante pentru civilizația noastră, pe care eu le metamorfozez, ce să fac, prin mijloacele mele artistice, prin energii cromatice și valorice tensionale în raporturi cromatice și juxtapuneri tensionale. Nu consider realitatea gri, neutră, deci inexpressivă, fiindcă are o personalitate foarte bine definită pe care o exprim prin raportul cromatic roșu și galben, contrastul valoric deschis maxim alb-negru, cu modificări de proporții dintre aceste valori și culori, ca în viața de zi cu zi, cu modificări de ritmuri interioare și exterioare, dar care au o coerență care mai tirziu va fi

pentru alte generații ceva normal. Si uite așa v-am mărturisit tot prin imagine pentru ce arta mea aparține demonului culorii, pentru că încă mai cred în această energie ancestrală care ne mai păstrează biologic și spiritual pe pămînt. Ce ne-am face dacă n-ar mai fi lumina și totul ar fi un hău întunecat ?

— Totuși, cum de nu renunțați la această mare dragoste a dumneavoastră pentru lumină și armonie ?

— Pentru că mi se pare viața aceasta tulburător de frumoasă și amăgitor de puțină în infinitul necunoscut încît mă consider fericit că natura mă lasă să-i înțeleg ceva din miracolul ei. Si în pofida atîtor adenomeni ale tehnologismului tip secol XX îmi rezăsc echilibrul uman și spiritual privind în fiecare primăvară înflorind pomii, crăpînd pămîntul de teasta terbiilor sau a primelor lujere de flori, cum se dezgheată și primește elasticitate ramura copacilor, cum se schimbă soarele și cerul și cum nu pot să le înlocuiesc pe acestea cu nimic prefabricat, artificial.

— Deci, proclamați o reînnoire a naturii !

— Fără să fiu un adept al naturismului, cred că tot natura favorizează și geniului științific și celui artistic marile viziumi și chiar acest incalculabil și nestăpînit mental uman al relației nevăzute și nebănuite directe de continue încercături din energiile naturii. Nu vedem natura frumoasă ci o gîndim frumoasă, cum nici ea nu gîndește despre noi că sîntem frumoși. Existăm ca esențe ale ei.

— Cu ce carte de vizită vedeți faptul că sinteți un artist al secolului nostru ?

— Prin cumințenie și prin acea metamorfozare în tării cromatice, deci printr-o luminozitate cromatică a picturii mele, în orice caz inconfundabilă cu secolul XIX sau oricare altul.

— În disputa dintre figurativ și abstract pe ce poziție vă situați ?

— Figurativul și abstractul au limite și păcate. A treia cale, aceea în care se vor incorpora aceste două valori spirituale, va da cu siguranță dimensiuni extraordinare operelor viitoare.

fie ele plastice, muzicale sau poetice. Omul a pierdut, în timp, cîștigînd totuși altceva. Înțelegînd ceva a uitat ceva. Acest plus și minus n-a dat uneori nimic. În istoria artei există decenii care nu au nimic de comunicat. Sînt somnolente. Iar altele care erup și astăzi, precum cei mai mari vulcani. Aici s-au făcut acumulări, observații, contemplări și le-a dat soarta și puterea de esențializare de a se înfăptui. Cum spune grecul antic : a te înfăptui înseamnă a face ce este imposibil. Într-adevăr, opera de artă este o facere imposibilă.

— Tinjiți la perfecțiune ?

— Marea frumusețe și fericire umană este de a năzui și a dori să urcăm mereu către perfecțiune. E singura parte din timpul uman care are cea mai tulburătoare existență și nicidecum atingerea ei. Pentru că atunci cînd credem că atingem perfecțiunea ea a plecat mai departe.

— Unele din pinzele dumneavoastră infățișează cu discreție, cu pudoare, femeia.

— Nu fac nimic altceva decît să relau ecoul zilelor în care artiștii din Grecia antică sau Renașterea închinau imnuri, statui, fresci femeii. De aceea la mine e o simplă temă de pictură de atracție ci o esență a constăinței mele despre artă și rosturile ei.

— Nu numai pictura dumneavoastră e luminoasă. Insuși chipul dumneavoastră exprimă o mare liniște interioară.

— Să știți că totuși, citeodată sînt un nestăpînit. Dar revoltele mele le descarc într-un raport cromatic, violent, în linii frînte, într-un contrast de alb și negru, în infuzia lumii de roșu și galben. Cred că e cea mai autentică și eficientă formă de nestăpînire.

— Opera de artă acționează asupra celui care a creat-o ?

— Cum să nu ! Acționează ca un reflex infricosător. Spun infricosător fiindcă schimbă în acei oameni, în acei creatori nu numai partea aceea invizibilă a harului din ei. Și mina unui mare sculptor, pictor, violonist, poet se transformă, își modifică inserțiile și structura după rit-

mul și spiritul lui. Există mină de geniu și mină de om obișnuit, de luptător și de leneș, ochi treaz și cînd se doarme și există ochi închis în stare de veghe. Cred că nu există un mare creator care să nu fi fost conștient de opera lui, de investigațiile lui și de responsabilitatea asumată de arta sa. Cu cît te-nalți mai mult, cu cît îți împlinesti destinul, cu atît curajul, voința și puterea trupească devin forțe de nestăvilit care nu cer altceva decît înfăptuirea operei de artă. Opera de artă nu este o relaxare, un divertisment ci este în primul rînd o atitudine conștientă care acționează și revoluționează spiritul uman și fixează trănicia, nemurirea civilizației. Și cînd le-nțelegem și cînd o iubim, parcă sîntem noi înșine mai frumoși. Acolo unde arta nu-și găsește locul, și oamenii parcă sînt mai urîți. Arta stă în centrul vieții noastre și trebuie să o-ngrijim cu cea mai mare atenție. Să veghem ca tortele gîndirii și ale simțirii să nu se stingă, ca somnolența spiritului să nu ne fure. Să iubim frumusețea ca liniștea între oameni și viața să ne-o măsurăm după calendarul genilor și al celor care s-au jertfit să aducă oamenilor înapoi o clipă de adevăr din permanența Artei. Timpul va trece ca și pină acum, iar oamenii se vor supune vieții și morții ca și pină acum. Or să se uite date și istorii, patimi și iubiri, or să se nască altele, dar undeva, în adîncul firii, Arta va lumina întotdeauna.

— Aveți o mare încredere în oameni, în puterea lor de a face bine și de a transforma viața într-o sărbătoare continuă. Poate tocmai de aceea tablourile dumneavoastră sînt expresia unei intense jubilații în fața existenței seocitite ca un spectacol fericit. Dar în imaginiile pe care ni le propuneți nouă nu descoperiți nici o încordare, nici o neliniște ?

— As fi dorit ca măcar un singur arlecîm din cîrî am pictat să ridă, să cînte, să fie vesel ca un „arlecîm“ dar ei sînt trîști — cu toate că îi îmbrac în cele mai fastuoase și colorate costume.

Sărutul

Eram singurul supraviețuitor al acelei după amiezii
stam ghemuit pe o șină de tramvai
pindind înfrigurat urmele leoaicei pe zăpadă
răsuflarea sălbatică
umezindu-mi cămașa
rostogolindu-mă înăuntrul meu
ca alunecarea înceată a nisipului între unghii
restul nu este decît filozofie
striga inspăimîntat dascălul cu ochelari
rămînid țepăn între capetele noastre
cu brațul ridicat deasupra frunții
și o transpirație de sinucigaș în cerul gurii
la geam îngheța o pasăre neagră
și auzeam cum aripa se agață trosnind
de sticla verzuie
orbecăind îndelung
ca sărutul unui soldat în permisie

Umbră din zid

Și totuși mă așez zilnic la masa de scris
cu minceile suflecate
și ochii cirpiți de neliniște
eu am o mic de vulturi în creștel
în fiecare noapte înlocuiesc aerul
și mă trezesc călcînd inspăimîntat
cu picioarele goale pe o pinză de păianjen
am venit
ii strig eu atunci ingerului
fiecăre lucru se întîmplă o singură dată îi strig
și plîng înduioșat de fiecăre cuvînt
ascultîndu-mi fascinat vocea
alunecînd
în jos ca în propriul buzunar de la haină.

ALEXANDRU CĂCIULA

Stigmat

Săbii otrăvite
se frîng
atingîndu-mi
povara înocență
a umărului sting.

LUIZA LANDT

Constelația lirei

Veneția

Dacă n-ar fi canalele
Veneția ar avea doar
O stivă de poduri refuzate,
Un elan al secetei nepotolite
Sau o clipă de depărtare
De fosniforul crater al viselor ;
Și muri, și palate și giururi
S-ar prăbuși atunci
Ca o cetate asediată
De faldurile elisei.
Dar așa, pe sub poduri
Se trece
Ca printr-o reșea
De reverențe.

ANTON POPESCU

Aproape de margarete

Cerb prin zgură margaretelor
alerg pină ciud cu ochii unezi
cad.
Coarnele ce-au răstignit de atîtea ori amurgul
le smulgi înecet.

Ascultă...
În rînille deschise aceeași vei rămîne.

FLORIN PREDESCU

Limpezimi

Și din viltori viitoare
o singură apă limpezită :
Aceași frîngere a mea
pe umărul tău,
ca un sigiliu domnesc,
Pecetluind nepuțința de-a fi
altceva
decît haloul tău luminos,
în oglindă.

ANCUȚA VULTUR

Întrebări și mirări

întreabă-te și miră-te cum poate marea să încapă
în urechea la ca într-o scoică
și cum de auzi meduze și delfini
și de ce-ai pe timpan o stea de mare

întreabă-te și miră-te cum poate marea să încapă
în ochii tăi ca-n două damigene cu cerneală
și cum de vin pescărușii și-ți intră-n irisi
dulce culcîndu-se acolo ca-n cuiburi sărate

întreabă-te și miră-te cum poate marea să încapă
în strofa aceasta ca un pled de nisip
pe care și-l trage peste genunchi țărnuț

întreabă-te și miră-te cum poate marea să încapă
în cutia mașinii de scris...

DAN MUTAȘCU

Nu putea să scrie și asta îl chinuia cel mai mult. Nu avea nici un obiect de scris și nici hirtie, în schimb era lăsat liber. Liber să alege între zidurile înalte, liber să ajungă pină la marginea fișiei de iarbă unde începea deșertul neîmprejmuit de nimic.

Alerga cu nările deschise adu-mecînd aerul fluid care i se scurgea din cap pină în tălpi, și singura dorință era să-l rețină în el, să-l adune pe tot, să oprească întregul șuvoi incandescent, curat-argintiu pe care-l auzea ieșind din el, din simțurile lui care nu-i mai aparțineau, care nici nu erau simțuri : o rană dulce care a copt argintiu și care surpase toată carnea.

Libertatea întreagă a gestului în mișcare, în care se amestecau voluptatea dureroasă a cîmpiei serpuț nemărginită cu aburul irizat al ierbi și cu o urmă metalică ca de nor. Le aduna pe toate ca să le aibă într-o zi cînd i se va da hirtie. Alerga de colo pină colo asemeni unui alcoolice care nu băuse nimic de ani de zile și care vede înnebunit cum în jurul său aburii de băutură ies din pămînt fără să perceapă sensul a ceea ce se întîmplă. Se adunase în el toată patima de care se lipseau ceilalți. Primăvara mai ales această stare de boală se accentua, deși aici toate anotimpurile erau la fel, același peisaj, același cer, unceori ploua iarna și toamna sau se crăpau nisipurile în mici șanțulețe transversale, ca buzele arse de sete în mijlocul verii, el era singurul care percepea acut schimbarea anotimpurilor printr-o trecere prin diversele etape ale unui ciclu biologic interior organismului său. Dacă în apropierea primăverii era flămînd și bolnav în celelalte anotimpuri devenea nebul străbătut inconștinu de senzații ca și cum fișia de cîmpie din jurul său și-ar fi putut schimba culoarea la diferite ore ale zilei, sau ca și cum i-ar fi putut vorbi ca unei iubite. Se gîndea la sunetul cîmpiei ca la ritualul coapsei luncînd a unei femei ce se lasă în sfîrșit posedată. La începutul fiecărei primăveri, cuprins de presimțiri ar fi vrut să rămînă în barăcie înalte ca să nu mai audă cîmpia fosnînd, dar nu reușea niciodată să se învingă și o pornea din nou, atras încă o dată și încă o dată de un irezistibil rău ca sub impresia unui descînt.

La început încercase în loc să scrie, să se descarce vorbindu-le celorlalți, să se apropie, să-și găsească prietenii ; mergea pe la fiecăre grup și le povestea despre ce simțea și vedea cu expresia unui posedat.

Nu reușea. Uneori seara, în rarele clipe de luciditate, cînd nu era chinuit, încerca să învețe. Să trăiască. La fel ca el. Atît.

Îl întîmpinau aceleași fețe surde și cenușii sugînd în colțul buzei de jos chiștocuri de țigări vechi de două săptămîni, fețele unor prizonieri de război, fețele unor oameni sfîrșimați care atinseseră o limită. Lagărul îndepărtat, la marginea căruia exista doar pusta. Locul de unde nu se putea pleca, devenit prin război locul de unde nu aveau unde pleca. Deasupra capetelor lor, cerul le mai amintea de acel război, de exploziile luminoase, de senzațiile care rămîn adîncite în carne și care

nu se pot uita. Le uitaseră. Propriu lor război dus în liniștea copleșitoare era viața : să trăiască, să supraviețuiască pustiuului cu rația infimă de hrană pe zi, condamnați la cea mai îngrozitoare moarte-vie : lipsa senzațiilor.

Carierea era undeva în spatele lagărului construit din roca adusă de acolo. Plecau în fiecare dimineață înainte de a se lumina. Neîncolonați, fiecare ieșea din baracă și o pornea încet prin glod. Nu erau obligați să muncească și nu controla nimeni dacă a rămas cineva în barăci. La început au rămas cițiva. La început — apoi înțeleseseră cu toții : cei care ar fi rămas ar fi murit. Primii. Și atunci plecau în fiecare dimineață. Unii dizlocau bucăți de rocă, pe care alții le cărau construind o movilă. Era singura cale să nu inebunească ; frebutau să facă ceva. Paznicii nu-i bruscau, cîteodată aproape că nu-i vedeau și de vorbit le vorbeau foarte rar. Erau dezeratori de război, cărora li se comutase pedeapsa, unii ceruseră să vină aici după ce le fusese distrusă toată familia, alții pentrucă erau prea bătrîni să meargă în altă parte.

Trăiau împreună cu prizonierii — aceleași gesturi automate și lipsite de viață, condiția de paznic și negarea existenței : locul de unde nu se poate pleca. Fuseseră aduși cu două avioane de marfă — niște animale mari și greoaie care o dată pe săptămînă aduceau și mîncare. Zgomotul lor era singurul sunet adevărat, singurul lucru de dincolo — un adevăr care se repeta constant o dată pe săptămînă. O dată pe săptămînă se parașutau alimentele și foarte rar aterizau — aveau prizonieri. Atunci apărea pe geamul murdar fața pilotului pe jumătate acoperită de cască. Minute în șir o față de om adevărat, de om de dincolo privea în față oamenii același ca și cum ar fi stat minute în șir cu privirea ațintită în gol. Primii coborau rîniții sprijinindu-se unii de alții. Le erau înregistrate numele și apoi se amestecau cu ceilalți pătînd cenușiu cu albul murdar al bandajelor. Cîva timp se deosebeau, apoi cariera cu zgomotul ei ritmic, același gest, aceeași rocă spongioasă mincătă de pete roșcate, aceiași pași, bandajele dispăreau odată cu timpul și în locul lor apăreau cicatricile, aceleași cicatrici, aceeași pustă nesfîrșită. În cîva timp, cei tineri, cei bătrîni aveau aceeași vîrstă.

Cîteodată se gîndeau și singurul lor gînd, același gînd era : Dincolo. Un cuvînt ciudat, abstract, pentru care ar fi fost în stare să trăiască oricît. Nu spuneau niciodată ce vor face — dincolo — nu-și vorbeau din cauza emoției puternice a des-tălnuirii, emoție care trebuia evitată — tăceau, tăceau ca să facă economie de gesturi, de respirații, să le ajungă cît mai mult, pentru cît mai tîrziu. Spuneau dincolo și spațiul însemna o mare de nisip. Spuneau tîrziu și timpul nu avea nici o unitate de măsură, împărțit de fiecăre după așteptări. Propriu. Nu toți rezistau. Cîteodată, din masa de oameni unul fișnea străbătînd în fugă cele câteva sute de metri pentru a se pierde între nisipurile mișcătoare. Unii care aveau puterea să se întorcă pină se

termina iarbă, trăiau. Alții nu. Rămînea abisul.

În biroul din fața pistel de aterizare a avioanelor exista un registru unde numele fiecărui prizonier era trecut de două ori : la venire și la plecare.

Cîteodată reușeau totuși să trăiască cu adevărat — și asta era din cauza norului. De fapt nu era numai norul.

Înții iarbă înceta să se mai audă, apoi începea să scadă din intensitate pină la ruginiu stins. Sfirșitul era la un singur pas, prelung, elastic, cenușiu — inert. Așa apărea norul. Un nor de ceață prea dens, pentru a fi numit ceață, neverosimil de imaterial pentru a putea fi atîns. Un nor lichid la limita de aer. Translucid tern.

**La
gă
rul**

Cîva timp nu făceau decît să dispară în masa de gol, să devină amorfi, apoi timpul trecea altfel printr-un sacilegiu ; în spatele ceții era nașterea. Ceața venea de dincolo ca un semn. Singurul semn că lupta continuă. Unde se prindea de mușchile pereților, comprimîndu-se vertical se auzeau zgomote vagi și se întrezăreau umbre. Totul devenea împlinit de sunetul, mirosul, spaimele, fosnetele, viețile și morțile celor de dincolo. Îi învăluia cu alunecarea lui pină în scoțea din minți. Trecuseră în cealaltă extremă : de la nepăsarea încertă a vieții de lagăr irumpcau infricoșaji de propriile fantasmе. Fiecăre atîngere era o rană și fiecăre soapta un zgomot greu de pătruns. Gîndurile tuturor rătăceau în hăuri dureroase pe care le bănuiau instinctiv. Pe lingă ceea ce trecuseră placid luni întregi trăiau acum amplificat în zile — zilele ceții. Înainte, ajunseseră cu toții la o formă de adaptare a supraviețuirii, de fapt o prelungire a morții dincolo de limita vieții și acum aerul acela viscos însemna trăirea — deveneau din nou vii, se simțeau trădați. Respirînd, războiul le fremăta tuturor în nări. Mirosul proaspăt inebunitor de sevă al salcimilor jupuiți de-a lungul fibrei de explozii. Bulgării de pămînt topit inform. Noptile erau chinuitoare, ceața continua în adînc acel fosnet prelung semănînd cu lunecarea părului ud stîrnit peste umeri și împletit din mers cu o mișcare ușor circulară. Gîndul rotund al cefei zvîcnind dezgolită care nu în-

cepa și nu se termina tresărea în toți cu o intensitate dureros înăbușită într-un gol aspru : secundele timpului de lagăr. Viața de o greutate inutilă, rămînid un timp atîrnată în aer însemna în cel mai nefericit mod — conștiința. Lucid restul o urma inerent : minciuna și crima.

Trecuseră două zile de la venirea ceții. Ziua următoare avea să fie ultima zi cînd mai ieșeau din baracă pentru cei mai mulți dintre ei. O știa. Paznicii își reluau condiția existenței lor fără să-și asume totuși garanțiile. Arbitrar își alegea o stare de compromis, undeva la hotarul relativ al furiei umane.

Dimineața ultimei zile la carieră. Coloana de prizonieri se desfoia fremătînd în timp ce urca cu tîrnăcoapele în minți spre pereții fărîmițați sumbru. Inițial vag opalescent, apoi din ce în ce mai dens, începeau să apară printre așchii de rocă : o femeie tină, frămîntînd piine, un sat de munte, copacul de mahala gîfînd înăbușit de pereții igrasioși și chipuri. Nu mai ridău în minți bucăți de rocă ci oseminte amestecate ale aceluia lucru care odată însemnase pentru fiecăre în parte — acasă. Profanau în tăcere, aplecați apatic peste coasta abruptă a carierei. La început tăcerea dimineții în ceață apoi odată cu ziua — lupta. Cu ochii injectați de furie, se încăleau sălbatic, ca fiind singura formă de defulare descoperită spontan.

Nu încercau să se oprească pentru că se urau. Lovind orbește în jurul lor cu unghiile, cu miștile, cu tot corpul se sfîșiau urînd înfundat. Cei mai slabi cădeau curînd și rămîneau acolo zgîrîndu-se cu fruntea de roca umedă. Încă prea vii ca să nu sperie, zguduții de hohote de plîns, pîneau sfîrșitul cu ochii tulburi. Paznicii se retrăgeau în grupuri pe margine și priveau înspre ziua în ceață cu ochi goi. Nu erau niciodată atacați ; războiul născut din nașterea condiției de om împotriva condiției de deținut nu era al lor, ci al celorlalți, care încarcerați în locul de unde nu se poate pleca deveniseră propriii lor deținuți. Loveau orbește narcotizați de ideea că spre limita oboselii fizice va veni acel somn abisal, agitat, în care ceața nu putea pătrunde. Singurul mod de a scăpa de ceață, de viața lor proprie era să devină zdrențe. Și o doreau cu înverșunare. Se prăbușeau rînd pe rînd, murdari și nădușiți năclîind de sudoare amestecată cu sînge. Atinseseră voluptatea. Singurul lucru pe care și-l puteau dori cu adevărat în ceață, să te îndepărtezi cît mai mult, cît se poate de mult de viață, la limită. Erau fericii atît timp cît organismul lor se menținea la limita supraviețuirii.

Cei mai recalitrânți erau legați și se zbăteau afurînd pe paturile lor încinse de nesomn. Deasupra lor pluteau imaginile descoperite printre bucăți de rocă, aceleași imagini obsedante pe care le dezgropaseră singuri cu tîrnăcoapele și asupra cărora se fixau atît de mult privirile inebunite, încît printr-un magnetism ireal se magnetizau și puteau fi văzute deasupra fiecărui pat. Ceilalți rătăceau nefericiți, rîcînd cu unghiile tumefiate pereții barăcilor acolo unde se condensau prea mult sunetele sau se plîmbau agitați

pină la marginea nisipului mișcător. Printr-un paradox omnesc doreau cîuizarea ca să uite, ca să poată trece peste starea de ceață, dar nu doreau moarte. Lășitate. Ceața nu-i puteau învinge total. Deveniseră oameni. Speranță. Pentru el însă, fenomenul era invers. Odată cu venirea norului se cufunda în starea lui de somnolență. De dincolo — locuia într-o casă veche, mobilată întunecos, cu pereți murdari. De acolo de unde stătea soarele nu-i apărea niciodată înconjurat de lumină. Un nor spălăcit și sleios. Din camera lui, nu și l-ar fi putut închipui niciodată luncînd felin, hirjonindu-se de un grîlaj incolăcit — fîntînă maură. Oamenii erau departe. Pentru el departerea se fragmenta în după-amieze de iarnă. Cuibărit, cu genunchii la piept în vîrful patului acoperit de foi, simțea în jurul lui cochilia catifelată luminos cu pereți irizați de vișoare aurii. Devenea cast. Scria infierbîntat prelungindu-și orele de nesomn peste limita zilei și nopții, atunci cînd era prea exasperat ca să mai facă altceva. Într-un tîrziu, obosit, o termina cu el însuși pentru a o lua din nou de la capăt — coborînd în stradă se lăsa înconjurat.

Mistulți și greoi de spaimele lor sociale oamenii îl înconjurau. Nu-i înțelegea și nu se lăsa înțeles. Singurătatea adăpostului și lumea : un damnat. Apoi venise războiul. Aici valoarea nu mai exista decît ca reper — care a fost — și lumea nu era limitată de nimic. Plecase spre război fără să se întrebe dacă e cu adevărat disperat și încercase să treacă prin el fără să-l vadă. Nu reușise. Nimeni nu reușea. Treceau prin tot, trăind tot, pină deveneau imuni. Orbeau. Apoi lagărul. Lagărul și fețele lui. Cerul senin — nesfîrșit și cîmpia fluidă care pe el îl scoțea din minți și înții rar, apoi din ce în ce mai des norul de ceață. Din ce în ce mai des acel „dincolo“ năvălea peste ei scufundîndu-se în realitate, reală trăire, care pe ei îi îndurera, devenindu-i oameni.

Perioade de ceață în care el se comporta tot ca dincolo. Devenea obosit, privind cu ochi inerți la spaime colectivă la care nu lua niciodată parte. De o parte și de alta a barierei era întotdeauna dincolo, nesincron și ciudat — scriitorul.

Asta însemna pentru el ceața aceea pregnantă care rămînea agățată zile în șir deasupra lagărului, roșie la începutul zilei apoi bătînd în verde amestecat cu albastru acolo unde începea cerul de deasupra nisipurilor asfințînd opac spre seară. Plecarea norului începea intermitent — primele fire verzi răsărînd din cenușa care acoperea iarbă. Torcînd lin cenușa de deasupra cîmpiei, propria cenușă, iarbă năștea.

Pe măsură ce se intensifica verdele, lina aspră a ceții se dilua în fișii prelungi absorbîndu-se fragmentat în norii care alunecau fără zgomot deasupra lagărului. Rînd pe rînd, tresărînd din ce în ce mai puțin, vîzînd din ce în ce mai puțin, deținuții se lăseau din nou acoperiți de lagăr. Pentru ei începea fericirea insipidă a unei false liniști, iar pentru el neliniștea lichidă a mării dintre nisipuri.

ANCA MIZUMSCHI

In județul de zilnic eroism al Hunedoarei

Sărbători ale Tineretului pentru marea Sărbătoare a Muncii și a Tinereții

La Călan, un debut senzațional

Localitatea: Călan, 24 aprilie, 1985, ora 17, stadionul din localitate.

Numărul spectatorilor: 3 000
Atmosfera: exuberantă, public de nota 101. Ceea ce a caracterizat fierbinte public al Călanului, de-a lungul celor 8 ore de spectacol, ar fi o extraordinară căldură sufletească, imprumutată parcă direct de la nestinsele flăcări ale acestui oras, apoi un acut simț politic și revoluționar, o umitoare inteligență a receptării actului artistic și o exemplară, fermă și răspicată disciplină muncitorească.

Calitatea spectacolului: pe măsura minunatului public, deci foarte bună.

Noutăți: Sabin Plăcintă, Ioan Terheța, Patricia Cofolan și Silvia Lăcătuș (au cântat împreună), Simona Gruiescu (cu o zi înainte de a implini 15 ani) și Simona Ficuț, care de fapt a mai cântat pe scena ceneclului și care, mai apoi, ne-a însoțit în următoarele spectacole hunedorene.

Aportul organizatorilor: la înălțime, adică excelent.

Cu publicul din Călan ne-am mai întâlnit de câteva ori până acum, în sală, dar niciodată pe stadion. Călanul a fost ales a fi punctul de pornire a turneului nostru în județul Hunedoara, județ al cărui magnific și eroic prezent se vrea a fi o replică la mărețele pagini de istorie înfăptuită și scrisă pe aceste meleaguri cu litere de singe și foc. Acesta este și motivul pentru care lanțu la Tebea răsună din mii de piepturi și din adincul cel mai adinc a tot atâtea constiințe. Vom constata, pe parcursul spectacolului că repertoriul ceneclului este cunoscut nu numai până la ultimul cuvânt, ci, metaforic vorbind, până la ultima literă. Tribuna a cântat, ca și în alte orașe ale țării, la unison cu cei de pe scenă. Solicitându-se cu o superbă energie și insistență două din cantecele noastre, **O șansă păcii** și **Să fie pace în lume**, piese ce au devenit două veritabile șlagăre, am avut dovada clară că „tribuna din Călan face o superbă politică, o politică pentru înseninarea planetei Pământ.” Este aceasta, iată, politica promovată de tinerii țării ce a propus și a tradus în fapt instituirea Anului Internațional al Tineretului, manifestare mondială al cărei inițiator este tovarășul Nicolae Ceaușescu, garantul libertății și dezvoltării țării noastre. Iar aici, la Călan, este politica unor tineri care muncesc exemplar, gândesc exemplar, se exprimă exemplar. Exemplar și eroic. Nu altfel, adică la aceeași înaltă temperatură au fost cantece de public și de ceneclu Lancea lui Horea, Trăiască România, Treceți batalioane române Carpații, Hora Mare, Jurământ la Putna și celelalte. Ploaia, întindându-se, nu numai că n-a împiedicat cu aproape nimic spectacolul, dar a scos în evidență și mai mult dragostea pentru muzică și poezie a acestor tineri. Din mijlocul lor, ca să dăm un exemplu cit se poate de concret, ne-a parvenit, printre alte sute și sute de biletele, unul mai deosebit prin care sîntem înștiințați că George Bacovia, poetul tristelor și sfîșietoarelor ploii de toamnă, a murit acum 28 de ani, la 23 mai. Ce altceva puteam oferi unor tineri care, iată, țin minte o astfel de întâmplare a literaturii române, decât un cîntec pentru George Bacovia. Asadar, în premieră absolută la Călan, o surpriză, cîntecul **Scrisoare către George Bacovia**, de Emilian Onciu, pe versuri de Adrian Păunescu. Și seara la Călan continuă neînchisut de frumos, chiar dacă plouă, chiar dacă bate vîntul. Se vede și se simte că tinerii acestui oraș au în singe, adică în constiință, acea stare de spirit specific muncitorească, proprie oamenilor adevărați: curate și lumi-

noase, cupele inimii lor primese roua poeziei și a cîntecului, a vorbelor de duh, se innobilează cu marile idealuri ale păcii, ale libertății, ard la flacăra nestinsă a istoriei noastre, a culturii noastre. În fața unui astfel de public, Sorina Hașigan, felita din Săliștea Sibiului, cucerește o „niagară” de aplauze cu cîntecele: **Pe la noi, pe la Săliștea, Maria** (cîntec grecesc), **Libelula** (cîntec italian) și cu foarte noul **Dumneavoastră**, cîntat la Călan pentru a doua oară (premiera absolută a avut loc la Agnita). Acest cîntec, pe versuri de Adrian Păunescu, exprimînd un sentiment pe care cu toții l-am trăit cîndva, cînd eram copii, acela de-a avea părinți nemuritori, a fost preluat de toată suflarea tribunei, deci învățat de public, pentru prima dată, aici, la Călan. Sorina Hașigan a deschis astfel seria cîntecelor populare susținute de femelele ceneclului nostru: **Carmen Antal** din Deva, **Carmen Antal** din Toplița, **Oana Hanganu**, **Angela Kiss**, **Doina Gogu**. Revenind la momentul folcloric susținut de femelele noastre (**Mai vino seara pe la noi, Ionele dragă, Hăulita de la Gorj, Trandafir de la Moldova, Ciuleandra și Sapte văi și-o vale-adincă**) vom spune că toate aceste cîntece populare și multe altele, desigur, pot deveni oricînd veritabile șlagăre, cu condiția ca rostirea lor să fie din adincul inimii spre o inimă mare și frumoasă precum cea a tinerilor din Călan. Un cuvînt aparte pentru cele trei formații ale ceneclului, **Flapo, Paradox** (la primul ei turneu cu ceneclu) și... **Totuși**. Mai ales pentru **Totuși** care, diminuată, s-a completat din mers, apelînd la serviciile celorlalte două formații, și a cucerit din plin sufragiile publicului. **Valeriu Penișoară, Ducu Bertzi, Májay Gyözö, Augustin Frățilă, Arpad Domokos, Octavian Bud, Emilian Onciu, Andrei Almași, Cristian Buică, și Felician Stîngăciu**, în nota lor obisnuită, adică excelentă, în serviciul unui spectacol fulminant pentru un public fulminant, căruia poetul Adrian Păunescu i-a dedicat o strofă frumoasă și exactă: „Cultura are datoria / Să-l bucore pe-al ei contemporan / Jurăm aici cu viața noastră toată / credință oamenilor din Călan”.

La Brad, între da și nu

Localitatea: Brad, 25 aprilie 1985, orele 18 și 21,30, Casa de cultură din Gura Barza.

Numărul spectatorilor: 1500 la ambele spectacole.

Atmosfera: foarte bună.
Calitatea spectacolului: în strînsă corelație cu comportarea spectatorilor.

Aportul organizatorilor: deși s-au confruntat cu timpul nefavorabil care i-a obligat să mute spectacolul de pe stadionul din Brad la Casa de cultură din Gura Barza, organizații n-au fost la înălțimea momentului. Mai mult decât atât, au emis un foarte mare număr de invitații, pentru peste 100 de persoane, diminuînd astfel, ilegal și incalificativ, încasările.

Spectacolele acestea nu puteau să-nceapă altfel decît prin acel energic și frenetic lanțu la Tebea, cîntec pe care sălile l-au cîntat, așa cum aveau să o facă și la alte cîntece de istorie și de țară, în picioare. Eriesc, intrucît, așa cum afirma poetul Adrian Păunescu, ne aflăm în fața celor mai apropiați urmași și moștenitori întru spirit ai lui Avram Iancu: „Cîntați cu-atît suflet încît ni s-a făcut un dor imens de Tebea. Ne vom întîlni, duminică, 28 aprilie, la Tebea, la mormîntul lui Avram Iancu, pentru a-l anunța că peste munții moșilor a venit primăvara.” Sala, arhiplină la primul spectacol și mai puțin plină la cel de-al doilea, a răspuns de fiecare dată cu: Trăiască, trăiască, trăiască, să trăiască, Moldova și Ardealul și Țara Românească. În consecință pentru eterna și-ntreaga Moldovă, s-a cîntat

Jurămînt la Putna, cîntec pe care Adrian Păunescu l-a pregătît printr-o magnifică recitare din Eminescu. Și cîntecele noastre, închinat patriei, istoriei, au continuat cu Trăiască România!, **O șansă păcii, Să fie pace în lume, Treceți batalioane române Carpații, Hora Mare**. Au cîntat, mai mult sau mai puțin în ordine, intrucît ne referim la amîndouă spectacole, **Angela Kiss** (Criză în întuneric, un cîntec tot mai frumos, de la o zi la alta, pînă ne vom obișnui definitiv cu el), **Alexandru Zărnescu**, șeful formației Flapo, o formație pe-al cărei fundal de muncă și profesionalism se desfășoară cam tot spectacolul nostru, trupa **Totuși**, deși diminuată, trupa **Paradox** din Rîmnicu Vilcea, cu un solist vocal în ascensiune (**Paul Balanca**), **Sorina Hașigan** (incîntătoare această fetiță pornită să cucerească lumea cu cîntecele ei roșite cu o siguranță tot mai mare), **Octavian Bud** (care se bucură de o tot mai mare priză la public), **Felician Stîngăciu, Emilian Onciu și Cristian Buică**, frații **Gogu** (**Doina și Vanghele**), cu cîntece în aromână, mult gustate la Brad, unde aromânii, dacă vor fi fiind, pot fi numărați, credem noi, pe degetele unei singure miini. Au mai cîntat, firește, cei patru mari și vechi membri ai ceneclului, **Valeriu Penișoară, Ducu Bertzi, Májay Gyözö și Arpad Domokos**, acestora alăturîndu-li-se și **Augustin Frățilă**. Dar cui nu i se alătură Augustin Frățilă, meru în fața microfoanelor, gata să dea... voce de ajutor, indiferent cine ar cînta, mai puțin frații Gogu, ale căror cîntece Frățilă le studiază cu interes și curiozitate, doar-doar va putea să mai intervină și aici. Cit despre femelele, intenționat au fost lăsate la urmă, pentru a spune că fiecare în parte își prezintă piesele proprii, dar, toate la un loc (**Carmen Antal** din Deva, **Carmen Antal** din Toplița, **Oana Hanganu**, **Sorina Hașigan, Angela Kiss** și, reprimată pe scenă, **Nica Zaharia** — să sperăm că a învățat exact ceea ce trebuia din experiența sa de la Călan) alcătuiesc o excelentă formație de muzică populară românească. Verva, culoarea și ritmul debordant ale cîntecelor lor cucerește o totală adeziune din partea publicului care, iată, a și uitat că există în ceneclu nostru o formație numită Partaj. Sîntem siguri că, peste cîteva zile acest grup va urca ștacheta exprimării artistice la o cotă la care nu știm dacă Partajul ar fi îndrăznit să vizeze. Interesant este faptul că aici, la Gura Barza, s-a mai constituit un grup (**Carmen Antal** din Deva, **Arpad Domokos** și **Májay Gyözö**) care au prezentat, în premieră pentru repertoriul ceneclului nostru, o suită de cîntece populare maghiare deosebit de frumoase. După cum se vede, confruntîndu-se cu sine, trăindu-și bucuriile, spectacolele ceneclului nostru se innoiesc continuu, fiind aceleași, ca spirit și rigoare, și totuși meru altele, în pas cu dorintele publicului și cu propriile lui dorințe.

VICTOR NIȚA ■

„Deva către Geneva, via Hia”

Localitatea: Deva, 26 aprilie 1985, orele 17, stadionul „Mureșul”.

Număr de spectatori: 6 000.
Atmosfera: extraordinară.
Spectacol de nota 101.

Calitatea spectacolului: foarte bun, în ciuda ploii care a căzut mai bine de 7 ore.

Noutăți: — prezente locale: **Daniela Damian, Zoltan Beliszki, Simona Saroni, trupa „Metronom”** (Ioan Văduva, **Marcel Pop, Damian Clorogaru, Vasile Soldan, Stelian Munteanu, Ana Banciu și Călin Jicărean** care a rămas în scena ceneclului și pentru zilele următoare.

Aportul organizatorilor: bun.

Plouă des, mărunț, dar tribuna preia pulsul scenei și îl sus-

ține pas cu pas. Magnific spectacolul desfășurat într-una dintre cele mai vechi cetăți ale Ardealului. O „Deva multicoloră” ne-a întîmpinat la poalele cetății răscolită în timpurile ei și de dorința de dreptate a lui Horea. Poate de aceea „Lancea lui Horea” a sunat mai semnificativ aici.

Plouă rece, acasă la Carmen Antal care își susține amplul recital mai bine ca oricînd. Un recital în care își găsesc locul cîntece populare, cîntece de pace, cîntece din toate zonele țării (cîntate împreună cu femelele ceneclului). Între acestea: „Trandafir de la Moldova” a trecut pe post de șlagăr. „Trandafir din dulcea Deva / Ce frumos te-ncerci cu sevă”.

Continuă să plouă. Cîntece de țară. Întreg stadionul, sub o ploaie aspră, scandează numele țării. Steaguri tricolore, grele de atîta apă, în miini tinere, nu conținesc să fluture. Se cîntă „O șansă păcii”. Extraordinar! „Deva către Geneva, via Hia”, transmite gîndul în dorința de pace a oamenilor acestor locuri. Sus pe cetate se aprind făclii. Să stai pe așa o vreme, să cînti, să participi continuu nu e puțin. Impresionant eroismul miilor de spectatori. Deși în asemenea condiții spectacolul putea să fie oprit sau eventual scurtat, scena a înțeles dorința de autodepășire a celor din tribună și s-a alăturat de la mic la mare, într-un efort comun, pentru ridicarea unei cetăți spirituale (măcar de-o seară) la Deva. Astfel, Sorina Hașigan, „mitică magnifică” a reușit din nou o excelentă prestație. Dar cîntecul serii și probabil și al viitoarelor întîmplări a fost „Mamă țară”. Necunoscut la această oră, atît interpretul Călin Jicărean, cit și cîntecul său, pe versurile poetului Adrian Păunescu, mai mult ca sigur că în scurtă vreme vor deveni de referință. Menționăm că refrenul aparține și muzical lui A. P.

Plouă, și cu cit spectacolul se desfășoară, multe cîntece se reiau la cerere. Și în special cele de țară. Semnificativ apetitul tinerei generații pentru cîntecele de identitate națională, lansate sau redescoperite de Ceneclu Flacăra. Contextul și modul de punere în scenă, diferit față de alte modalități de difuzare, determină o emoționant și sinceră manifestare a spiritului tînr în deplină adeziune față de politica înțeleaptă a președintelui țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

DUCU BERTZI ■

Approape exceptional

Localitatea: Hunedoara, 27 aprilie, ora 17, stadionul Corvinul.

Număr de spectatori: 7 000, din care (stupoare!) doar 2 100 de plătitori

Atmosfera: excelentă. Totuși, la Călan a fost mai frumos!

Aportul organizatorilor: mediu.

Calitatea spectacolului: bună, foarte bună pe-alocuri.
Noutăți: Ioan Seicu, cu Foaie verde Stan și Bran, o parodie după versurile poetului Adrian Păunescu, Teodorian Manolache, un copil de 15 ani care a cîntat la... dinți, adică ciocăniindu-și dinții cu unghiile, modalitate unică, bănuim noi și Maria Mic, cîntece populare ardelenesti, o voce cu certe calități.

Cînd a plouat, ne-a plouat. Tribuna principală a stadionului, pe jumătate plină la început, cînd totul a decurs normal, minunat chiar, superb, am putea spune, și arhiplină în partea a doua. Edificatoare este, pentru reușita nopții de la Hunedoara, această strofă pe care poetul Adrian Păunescu a compus-o pe loc, în timp ce se cînta **Dor de Eminescu: „În cîntăm la Hunedoara / Vatra vetrelor de foc / Geniul izbăvirii noastre / În noroc și nenoroc”**. Cei 2 100 de spectatori plătitori și o bună parte din cei neplătitori se pot mindri totuși cu faptul că ei au învățat primii din toată țara, în premieră, deci, un nepieritor cîntec, **Hora Mare**, cîntec care, spunea poetul Adrian Păunescu, face par-

te din zestrea nemuritoarelor noastre cîntece patriotice, cîntece care, grație președintelui țării noastre, tovarășului

Nicolae Ceaușescu, reintră în circuitul nostru de suflet și simțire. Un alt fapt, cu totul și cu totul deosebit, petrecut la Hunedoara, l-am putut consemna în clipa în care, dinspre tribună, i-a fost trimis ceneclului o lance de oțel, cea mai frumoasă și mai adevărată lance ajunsă pe scena ceneclului, drept pentru care, firește, a răsunat, impunător, **Lancea lui Horea**, căruia i-au urmat **O șansă păcii, Să fie pace în lume, Treceți batalioane române Carpații!** Și-n fine, un tînr hunedorean, **Călin Jigălian**, care a debutat la Deva, cu o seară înainte, a cîntat în fața prietenilor săi compoziția **Mamă țară**, pe versuri de Adrian Păunescu, cîntec a cărui muzică, la refren, este compusă tot de Adrian Păunescu. La insistența publicului a fost reluată **Lancea lui Horea**, nu înainte însă de-a se preciza, tot de către poetul Adrian Păunescu, că revoluția de sub conducerea lui Horea, înfăptuită în anul 1784, cu cinci ani înainte de revoluția din Franța, care este considerată a fi începutul istoriei moderne în Europa, conferă țării noastre o înfăptuire de maximă importanță, este gongul care a inaugurat istoria modernă a Europei. Și seara de la Hunedoara a continuat lumina de flăcări și ritmată de vîntul cuploarelor în fața cărora destoinicii siderurgiști plămădeau oțelul vit de necesar prezentului și al viitorului patriei noastre. Nu vom greși cu nimic dacă vom spune că această seară a aparținut, prin tot ce a avut ea mai frumos, mai omenesc și mai sublim, **Sorinei Hașigan**, această fetiță care abia acum, în clasa I-a, învață literele alfabetului, dar care a învățat, încă de la 4 ani, literele muzicii, adică sunetele. Pornită din Săliștea Sibiului, această veritabilă perla a României, Sorina Hașigan cucerește publicul pretutindeni, așa cum numai copiii știu să o facă, prin însăși puritatea sufletului lor. Hunedoreni! a exclamat-o minute în șir, stîrînd lacrimi în ochii părinților, învățătorii Hașigan, sosiți anume la Hunedoara, să-și vadă și să-și audă fetița cîntînd, iar Sorina a cîntat tot ceea ce știe mai bine la ora actuală, aproximativ 8 cîntece, deschizînd drumul pentru grupul femelelor din ceneclu: **Nica Zaharia, Angela Kiss, Oana Hanganu, Doina Gogu, Carmen Antal**, din Toplița, și **Carmen Antal**, din Deva. Cîntecele lor populare, **Ciuleandra, Hăulita de la Gorj** (am zărit, la lumina reflectoarelor, că frontispiciul tribunei era ornamentat cu o frumoasă înșiruire de forme geometrice amintind de coloana infinită a marelui **Constantin Brâncuși**, născut în Gorj, la Hobița, și celebru în toată lumea, ca unul din întemeietorii sculpturii moderne mondiale), **Trandafir de la Moldova, Mai vino seara pe la noi, Ionele dragă, Sapte văi și-o vale-adincă** (un cîntec care-și cere drepturile de-a fi unul din marile șlagăre ale lumii) și altele. După cîntecele de țară, după cîntecele **Sorinei Hașigan**, această serie de cîntece populare a atins, aici, la Hunedoara, după numai trei zile de cînd a fost creată, ca idee și interpretare, un punct de înaltă înălțime artistică. Dar, din păcate, toate aceste strălucitoare clipe au fost, mai tirziu, umbrite de cîțiva indivizi beți. Păcat, mare păcat, Hunedoara a ratat de puțin șansa cuceririi notei maxime, ceea ce i-ar fi acordat privilegiul de-a primi, cit de curînd, din nou, ceneclu nostru. Hunedoara trebuie să învețe lecția Călanului. Nu le despart decît 7 kilometri în linie dreaptă, peste dealuri, și 9 pe șosea. O distanță mică și totuși mare. Hunedoara o va parcurge, fără doar și poate, pentru că și tinerii acestui oraș, cei ce-și pot spune cu mindrie că sînt revoluționari, sînt căliți, aidoma celor din Călan, la focul nestins al furnalelor și-al oțelărilor.

VICTOR NIȚA ■

(Continuare în pag. 21)

■ **Gheorghe Totir din Galați, str. Dumitru Chieus nr. 37**, își exprimă punctul de vedere în legătură cu articolul apărut în revista noastră nr. 13/1985: „De ce BELVEDERE?“, semnătura de Dorel Stan din Cluj-Napoca. Găsește că propunerea e de bun augur și dorește ca ea să îmbrace cât mai curind haina realității, în sensul de a schimba numele edificului clujean cu unul de sorginte românească.

■ Primim de la **Ministerul Industriei Constructoare de Mașini, Centrala Unitaj energetic și metalurgic**, răspuns la scrisoarea unui grup de muncitori de la Întreprinderea antrepriză de montaj și reparații centrale termice București, Șantierul Tg. Mureș (care sesizaseră că au fost detașați la Portile de Fier II, iar după terminarea lucrărilor nu-și primiseră remunerația pe ultimele 7 zile lucrate efectiv). Analizându-se scrisoarea de către un colectiv din C.I.U.M. și I.A.M.R.C.T. București, s-a constatat că situația este reală și s-a luat imediat măsura ca banii pentru restul de 7 zile să fie expediată celor în drept, prin mandat postal, la Tg. Mureș, fapt ce altminteri s-a și realizat.

■ În legătură cu articolul „Cine vrea energie din apă chioară“, apărut în nr. 15 al revistei „Flacăra“, ing. Gheorghe Ilie din str. Av. Protopopescu 10, bl. 4, ap. 10 București, intervine și sustine problema în discuție a pompelor de căldură. În cazul că se va găsi soluția intercalării unei astfel de pompe de căldură între sursa agentului termic și aparatul de contracurent, situația este rezolvabilă cu o pompă de 2-2,5 giga calorii, montată eventual la subsolul blocului pe conducta tur a instalației de încălzire. Credem că astfel s-ar rezolva în mare chestiunea pierderilor de căldură pe traseu și, practic, s-ar ridica temperatura agentului termic de la 30-40°C, la 80-90°C. Să tragem nădejde că vara care va veni va fi un bun sfătuitor pentru colectivele de tehnicieni și ingineri de la Iași (și nu numai).

■ **Ioan Corneanu, doctor în istorie din Satu Mare**, ne scrie cu ocazia împlinirii a 40 de ani de la eliberarea nordului Ardealului de sub ocupația horthysto-hitleristă, amintind faptele deosebite ale unui mărunchi de 14 țărani din Mofștinu Mic (județul Satu Mare), care s-au revoltat împotriva nelegiuirilor impuse de regimul de ocupație împotriva politicii acerbe de deznationalizare, desființării școlilor cu limba de predare română, împotriva impunerii limbii maghiare ca limbă de cult în bisericile românești. Țăranii Gheorghe Muresan, Iacob Moldovan, Vasile Tăutu, Petru Tarta, Augustin Cădăriu, Grigore Pop, Vasile Borota, Maria Pinteș și alții au ridicat satul la răzmeriță împotriva nedreptăților sociale și naționale impuse de guvernul hrăpăret. Fruntașii răzmeritei țărănești au fost maltratați și închiși la Satu Mare unde, alături de Vacz și Debrețin, existaseră cele mai cumplite puscării ale timpului.

■ **Zamfor Matei din comuna Vidra, județul Vrancea**, ni se adresează în decembrie trecut cu un memoriu, solicitând sprijin pentru găsirea unui loc de muncă. Din partea Direcției județene pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale Vrancea, primim răspunsul că tinărului i s-a rezolvat situația. Într-un alt memoriu însă, scris recent la revista, aflăm că, de fapt, totul a fost o glumă proastă de 1 aprilie! Rugăm factorii de resort județeni să precizeze, în cadrul mai sus amintitei direcții, cine pe cine păcălește!

■ **Felicia Păusan, lucrător II cale la Secția L-3 din cadrul Districtului 2 Cluj-Napoca, Regionala C.F.R. Cluj**, este absolventă cu studii economice superioare. Însă, din anul 1982, de la un control efectuat la districtul reparații periodice Cluj, când s-au descoperit pontaje fictive în carnetul de șantier, de care nu era străin nici șeful districtului, în persoana lui Vasile Cornis, lucrurile par să-i meargă din cale afară de rău! De la muncitor II cale, la distribuitor s.a., numai minutor de ace n-a fost până la această oră! În timp ce pentru destule absolvente de liceu s-au găsit rezolvări onorabile, pentru o absolventă cu studii economice nu se găsește. Rugăm Regionala C.F.R. Cluj să analizeze cazul și să găsească solu-

ția corespunzătoare în cazul Feliciei Păusan.

■ **Matei Stan, din Aleea Pravăț nr. 6, sc. B, ap. 79, Drumul Taberei, București**, revine cu un memoriu. Ce dorește, de fapt? Prima scrisoare, înregistrată cu nr. 9038 din 10 ianuarie a.c., am expediat-o spre rezolvare Direcției de postă și telecomunicații a municipiului București. Cu adresa de răspuns nr. 42 din 26 februarie 1985, se motivează în text semnat că nu există circuit stradal pentru instalarea unui post telefonic. În urma celui de-al doilea memoriu, ne-am deplasat la fața locului și am constatat că în același bloc M-2, din aleea Pravăț 6, mai există cel puțin 35 de posturi telefonice instalate. Mai mult chiar, pe aceeași scară și-au desființat posturile telefonice Cornel Georgescu (ap. 14), Ana Lupu (ap. 58), Elena Nann (ap. 87). Acceptând în extremis soluția dată de D.P.T.M.B., tot mai rămân cele trei posibilități de soluționare a cazului. Așadar?

■ Mă numesc **Constantin Bîță Mocanu** și sint medic veterinar în cadrul **Circuitului GLOBUS**. Pe data de 20 aprilie 1984, am concurat pe un post vacant de medic veterinar pentru Aeroportul București-Otopeni, concurs organizat de către I.C.C.A.F. București și avizat de Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, conform Legii 12/1971. În urma concursului, am fost declarat de către comisia de examinare ca reușit pe primul loc. Mare mi-a fost mirarea însă când am aflat că locul meu a fost luat de P. Pitiș din Buzău, clasat mai slab decât mine, iar în discuție a intrat și un alt medic veterinar, Comarnescu, care nici măcar n-a participat la concurs!

■ Primim de la **Consiliul popular al Sectorului 4** răspuns la scrisoarea lui Cornel Popescu din str. Șerban Vodă nr. 256: S-a luat legătura cu conducerea „Tehnic-Club“-ului și s-a constatat că, într-adevăr, în serile de marți, joi și sâmbătă sint organizate seri de dans pentru tineret care se încadrează, ca timp, în limitele legale (orele 18-22). Însă, „Tehnic-Club“ a fost pe drept atenționat să folosească stațiile de amplificare la un nivel mai scăzut, așa încât cetățenii care locuiesc în zona respectivă să-și poată vedea de treburi și în limitele orelor amintite.

■ Am fost operat într-o clinică din Cluj-Napoca, ne scrie profesorul **Paul Suceveanu din Carei, județul Satu Mare**. Operație deosebit de dificilă, mai ales pentru un om în vîrstă de 70 de ani. Medicii clujeni, recunoscuți ca eminenti profesioniști, m-au trimis sănătos printre ai mei, la Carei. Drept pentru care le mulțumesc.

■ **Consiliul popular județean Covasna** răspunde la sesizarea unor cetățeni brașoveni, cu privire la existența unei bariere fără rost la limita județelor Covasna și Brașov, în localitatea Chichiș: Vă facem cunoscut că organul județean al puterii și administrației de stat a reținut sesizarea și s-a procedat de îndată la înlăturarea barierei amintite.

■ În urmă cu 5 ani, Dumitru Puscalău din Tg. Frumos a găsit un pui de cerb grav rănit. L-a dus acasă și l-a îngrijit. Acum, în curtea gospodarului din Tg. Frumos, după cum atestă și câteva fotografii trimise de **Dumitru Păpușoiu**, mîncîncă din același bîld, trăind în armonie un pui de cerb, ciinele Hep și corbul Croncănici.

■ **Consiliul popular al județului Timiș** răspunde scrisorii adresate revistei de către Traian Crîșciu: Pentru naștășii care efectuează munci agricole în cadrul unităților agricole cooperatiste ori de stat, Întreprinderea „Ciocanul“ Nădrag a instituit obiceiul de a acorda naștășilor în compensație unele zile libere, neafectîndu-li-se concediile legale de odihnă. Cazul petentului a fost o excepție, de care conducerea nu a avut înștiințare. Fiereste că aceste situații și altele similare trebuie soluționate corespunzător. Unitățile agricole sint obligate să elibereze în aceste cazuri adeverințe autentificate cu privire la munca prestată în sezon.

■ În urmă cu 2 ani, am pierdut un libret de economii C.E.C., în care aveam înregistrati banii pentru bătrînețe în sumă de 38 000 lei. M-am adre-

sat unității C.E.C. emitente și m-am adresat și Centralei C.E.C., în zadar însă. Am dat toate detaliile cu privire la libretul meu și le menționez și pentru dumneavoastră: **Constantin Neagu, str. Ghirlandei nr. 58, bl. 74, sc. I, etaj III, ap. 16, sector 6 București**. Era libret cu dobîndă și cistiguri întocmit de agenția „Veteranilor“, sectorul 6. Sint bătrîn și bolnav, nu știu de ce stimății funcționari de la C.E.C. mă poartă pe drumuri și nu-mi eliberează un duplicat al propriului meu libret de economii.

■ În apropierea atelierului I.J.R.M.R.-ului Timișoara se ard cauciucurile care au fost predate pentru recondiționare și resapare. Se ard la centrala termică, producînd un fum înecăcios, care se lasă în perdele groase poluînd orașul. De asemenea, se expun în aer liber, în bătaia soarelui și-a vîntului, mormane de oase provenite de la abator, care degajă un miros cumplit și adună roșuri de muște. Este un adevărat focar de infecție pentru cei care locuiesc în împrejurimi. (**Marius Herlička, str. 1 Decembrie 62 b, Timișoara**).

■ Am copilul la orfelinat, unde plătesc regulat taxele scolare, ne scrie **Teodora Miu, str. Amurgului nr. 24, bl. P-4, ap. 82, Rahova, Sectorul 5, București**. În ciuda acestui fapt, nefiind cont de prevederile legii, administratoarea Smaranda Dumitru, de la bloc, îmi percepe taxa de întreținere și pentru fiul meu. Nu vrea să-mi ia în calcul nici faptul că am făcut cerere în scris, în acest sens, la data convenită.

■ Sint electrician de întreținere la Stațiunea de ceretări pomicole Voinești, județul Dimbovița. În luna februarie a acestui an, în urma unei intoxicații, mi s-a eliberat un certificat medical pentru 7 zile. Când am prezentat actul la Întreprindere, mi s-a refuzat luarea lui în calcul, pe motiv că nu au fondurile necesare pentru a-mi plăti respectivele zile, situație pe care eu nu o consider normală (**Marian Negoescu din Tirgoviste, strada Alex. Ioan Cuza nr. 20**).

■ Dînd curs rugămintii Vetei Dragnea din comuna Vilcele, de a fi ajutat să-și găsească un loc de muncă, **Uniunea județeană a cooperativelor de producție, achiziții, desfacere a mărfurilor și credit Olt** a repartizat-o laboratorului de carmangerie al Cooperativei de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor din Slatina.

■ La sfîrșitul lunii septembrie a anului trecut, **Sabin Epure din comuna Bicles, satul Smadovița, județul Mehedinți**, a dus la reparat, la unitatea nr. 8 a Cooperatiei meșteșugărești din Craiova un ceas de mîină. A plătit omul costul lucrării cu chitanța nr. 01634 și s-a întors liniștit acasă, bineînțeles nu înainte de a i se fi fixat și un termen la care putea să ridice ceasul. De atunci a făcut 8 drumuri la Craiova (cale de aproape 80 km) și de fiecare dată i se dădea alt termen. Penultima dată i s-a spus că „ceasul nu vrea s-o ia din loc“! Iar ultima dată a constatat că ceasul chiar o luase din loc, deoarece nu a mai fost găsit în unitate. Oare, numai ceasurile „o pot lua din loc“ la unitatea nr. 8 a Cooperatiei meșteșugărești din Craiova?

■ În unul din numerele din anul trecut ale revistei noastre a apărut sesizarea lui **Nicolae Aroiu din Ploiești, bd. București, bl. 4 C, et. I, ap. 7**, care se plîngea de faptul că fusese nevoit să se întoarcă imediat acasă din stațiunea Moncaș, unde plecase la odihnă, deoarece biletele sale nu au fost considerate valabile, neexistînd un contract între stațiune și O.J.T. Prahova. Omul nu numai că și-a ratat concediul, dar nici nu a putut recupera banii pe care îi plățise. Nicolae Aroiu ne-a scris zilele acestea din nou, informîndu-ne că tot ce s-a întimplat din aprilie trecut și pînă astăzi a fost doar faptul că i s-a cerut să dea o declarație la O.J.T. Prahova. În rest totul a rămas... tăcere.

■ Am cumpărat de la unitatea nr. 320 „Turist“ a I.C.S.M. Cimpulung un diaproiector. Consultînd cartea tehnică, am constatat că din cutie lipsea lampa de rezervă. Soluțînd explicații, vînzătoarea mi-a spus că dacă vreau pot cumpăra lampa separat. Acelasi lucru l-au pătît și alți cinci colegi ai mei, cumpărîndu-si diaproiectoare de la același magazin. Cum prețul lămpii nu este de neglijat, el ridicîndu-se cam la o pătrime din prețul aparatului, mă întreb dacă nu cumva există o legătură între faptul că toate cutiile ni s-au dat desigilate și „eroarea“ din cartea tehnică? (**Ioan Alexandru Capelleanu din Cimpulung, strada General Dragalină, nr. 6 A, bl. D1, sc. 1, ap. 2, județul Argeș**). Supunem cazul Direcției comerciale județene.

■ Sint factor postal în comuna **Molca, județul Iasi**, și mă numesc **Vasile N. Acatrinci**. Mă adresez dumneavoastră cu o doleanță. M-am căsătorit pe 19 februarie 1984. Conform uzanțelor, am solicitat și mi s-a aprobat sala cîminului cultural pentru a face nunta, sală care normal trebuia plătită în atari condițiuni. Nu a fost de-ajuns că am plătit sala, conducerea comunei m-a obligat să fac un contract pe vițelul tîninului meu, căci eu nu am deocamdată nici un fel de animal și de locuit locuiesc la socrimet. În cele din urmă, totuși, mi-a făcut contractat pe un porc. Nu am lot în folosință și nici condițiuni să cresc animale, așa cum arătasem mai sus. De necrezut însă, procesul verbal de imputarea sumei de 3300 lei, contravaloarea unui porc, a fost trimis de primărie Direcției județene de postă Iași, care îmi face proprie pe salariul meu și așa modest.

■ Sint posesorul unei **Dacia 1300**, cu capacitatea cilindrică de 1400 cm³ și 65 C.P. Constat cu uimire că în magazinele I.D.M.S. nu există garnitură de ciulasă, cilindri, pistoane, segmenti pentru acest tip de motor. Schimbăm setul motor ori ne deplasăm la Pitești să ne procurăm piese de schimb? Întrebă **Dinu Alexandru, str. Petru Rareș nr. 11, bl. 8, sc. A, ap. 14 Brașov**.

■ **Oficiul de forță de muncă din cadrul D.P.M.O.S. București** ne înștiințează că Elena Tudor a fost repartizată ca muncitoare necalificată la CHR Capitol, începînd cu 11 aprilie.

■ Casa centrală a pionierilor și șoimilor patriei București a lansat un foarte interesant concurs pentru clasele V-VIII, în urma căruia se acordă premii și mențiuni. Dar pe cuponul de participare este trecută data 15 aprilie, or, cupoanele au fost înmîinate copiilor în preajma acestei date. Fiecare cupon costă 2,50 lei, fiecare copil fiind obligat să cumpere două și trei cupoane. Din vina cui este compromisă o frumoasă inițiativă? (**Ioan Andreica, str. Ion Ghica nr. 6 A, bloc 91, ap. 20, București**).

■ Am făcut un contract pe un porc de carne, care trebuia predat în 15 mai 1985. Porcul însă a murit pe 4 februarie 1985. Am anunțat medicul veterinar din comună, care altminteri a și venit să constate cauzele morții animalului. Mi-a spus că trebuie să se intrunească o comisie, apoi să-mi elibereze actul de mortalitate. Am așteptat pînă pe 17 februarie 1985, dar n-a mai venit nimeni pe la noi, iar porcul zăcea acoperit de omăt. Am plecat la consiliul popular pentru a anunța situația, de unde mi s-a dat răspunsul în trei peri, că dacă vreau un act să predau pielea porcului. Pînă acum nu s-a cerut nimănui acest lucru și nu știu de ce își bat joc de mine, om bătrîn. (**Vasile Tureatcă, sat Verșești, nr. 1, comuna Sănduleni, județul Bacău**).

■ În ziua de 19 octombrie 1984 am cumpărat o pereche de pantofi de la unitatea nr. 55 din Olănești. Abia ajunsă la hotel am constatat că pantoful drept avea nr. 26, iar stîngul 25. M-am repezit la magazin pentru a schimba pantofii. Șeful de unitate nici n-a vrut să audă de așa ceva, iar gestionarul mi-a

vorbit urît. Mi s-a spus să mă adresez întreprinderii de încălțăminte Agnita, care le-a fabricat. Din luna octombrie trecut și pînă în prezent am cheltuit prețul a încă unei perechi de pantofi pe telefoane și scrisori atît la unitatea nr. 55 Olănești, cit și la Întreprinderea de piele și încălțăminte Agnita, dar fără nici un rezultat. (**Maria Medinschi, str. Constantin Brăncuși, bl. B2, sc. 2, ap. 8 Craiova**).

■ Sint suferindă de cițiva ani de un astm bronsic alergic. Am fost internată în mai multe rânduri, inclusiv la spitalul Colțea din Capitală. În urma tratamentului boala mi se ameliorează, dar numai pentru scurt interval. Mi s-a prescris medicamentul KENACORT, medicament pe care nu reușesc să-l procur. Vă rog să publicați cuvintele mele în speranță că mă va putea ajuta cineva. (**Elena Rodica Nășulea, Comarnic, str. Oilor nr. 20, județul Prahova**).

■ În numele unui grup de bolnavi internați la Spitalul Colentina — Clinica dermatologică, ne scrie **C. Ionescu (București, str. Izvor 60, sector 5)**. Care este doleanța? De-o bună vreme nu se mai găsește fase elastice, confecționate din bumbac și elastic, existente pînă mai ieri peste tot. Acum însă lipsesc cu desăvîrșire. De ce?

Pagină realizată de **DORIN SĂLAJAN**

Poșta redacției

Elena Novac — Bacău: Propunerea de pensionare de invaliditate se face de spitalul teritorial care vă asigură asistența medicală ■ **Gheorghe Baciu — Rotunda (Olt)**: Cei care au avut mai mult de 12 zile de concediu fără plată, învoiri sau absențe nemotivate nu primesc alocația de stat pe luna respectivă sau în luna în care intervine o nouă învoire, concediu fără plată sau absență nemotivată ■ **Nicolae Ionescu — Galați**: Condițiile în care se acordă sporul de vechime și cantumul pentru fiecare categorie de oameni ai muncii sint prevăzute în Decretul 325/1984 ■ **Carmen Sîngaciu — București**: Încadrarea suplینitorilor se face de către inspectoratele școlare județene sau al municipiului București. Numirea pe o catedră de specialitate la o școală din Capitală se poate face în perioada legală, prin concurs de probe scrise, în condițiile legii ■ **Ana Bodea — Sibiu**: Scrisoarea nu este clară. Reveniți ■ **Messina Modiga — Birlad**: Ajutorul social pe care îl primiți este legal stabilit și nu se prevede în lege să beneficiați de un spor la ajutorul social pentru că sinteți mamă a 4 copii ■ **Georgeta Băluța — București**: Alocația de stat pentru copii se acordă soțului, iar în situația dv., începînd de la data căsătoriei, soțul devine titular al alocației de stat pentru copilul soției din afara căsătoriei ■ **Gheorghe Grigore — Slătioara (Vilcele)**: Pensionarii invalizi și accidentați de război beneficiază în mod gratuit de asistență medicală, medicamente și materiale sanitare în spitale și ambulatoriu, precum și de întreținerea pe timpul internării. De plata abonamentelor de radio și televiziune sint scutiți numai nevăzătorii ■ **Eugen Banu — Cimpulung (Argeș)**: Pentru obținerea titlului executor și executarea despăgubirilor acordate este necesar să vă adresați judecătorei Brăila ■ **Mariana Martin — Periam (Timiș)**: Nu puteți fi înscrisă la pensie pentru limită de vîrstă deoarece nu aveți în muncă o vechime minimă de 10 ani ■ **Vasile Mihalcea — Strehala**: Sint cămine pentru deficienți nerecuperabili între 3-18 ani și cămine-spital pentru bolnavi cronici nerecuperabili, în vîrstă de peste 18 ani. Aceste unități sint organizate de către consiliile populare județene pentru rezolvarea, în special, a cazurilor din teritoriul respectiv, urmărindu-se prin aceasta, urmărirea să fie, pe cit posibil, cit mai aproape de familiile lor.

MARGA NEDELEA

● „Flacăra“ nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cit mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11 — 14.

Internaționalele de gimnastică ale României

Succes pe toată linia

De vineri pînă duminică inclusiv, Sala sporturilor „Victoria” din Ploiești a găzduit ediția a 28-a a campionatelor internaționale de gimnastică ale României dotate cu Trofeul „Gheorghe Moceanu”. Competiția, la care au luat startul (record de participare!) gimnaste și gimnaști din 23 de țări, a însemnat o reușită, constituindu-se într-o convingătoare pledoarie pentru frumusețea unui sport aflat nu o dată în preajma poeziei. Au fost 3 zile de adevărată sărbătoare a gimnasticii: atmosferă entuziastă, public cald și competent, arbitraje corecte, organizatori plini de solicitudine și, mai presus de orice, evoluții de mare spectacol, incântătoare, răsplătite cu ropote de aplauze.

Purtătorii culorilor noastre, fetele mai ales, și-au redovedit și cu această ocazie înalta clasă, câștigând pe toată linia. La băieți, s-a ajuns la o situație mai rar întâlnită, juriul neputînd departaja (în clasamentul individual compus) între Emilian Nicula, Valentin Pinteș și Marius Gherman, clasăți la egalitate pe locul întâi! Dacă numele primilor 2 sînt îndeobște cunoscute, Nicula și Pinteș au avut mai vechi state de serviciu în arena internațională, merită subliniat progresul făcut de Marius Gherman, purtătorul de cuvînt cel mai autorizat al noii generații, campionul național al juniorilor.

În concursul fetelor, lipsit de prezența Simonei Păuca, Cristinei Grigoras (ambele ieșite din formă) și Mihaelei Stănuț (în echipa pentru J.M.U.), s-au detașat Daniela Silivaș și Ecaterina Szabo, ex-aequo pe locul 1 la individual compus. Una din „eroinele” Olimpiadei de la Los Angeles (unde formația feminină a României a cucerit, reamintim, primul titlu pe echipe), Cati Szabo, a trebuit să depună toate strădanile pentru a ține pasul cu foarte tinăra (15 ani!) Daniela Silivaș, talentată și dornică de afirmare. Cine e, în două vorbe, Daniela? Născută la Deva, membră a clubului Cetatea din localitate, descoperită de antrenorul Ion Cărpinișan, ea s-a remarcat la europenele de juniori din 1984 cînd, la Rimini, în Italia, și-a adjudecat medalia de aur la birnă. Mai recent, chiar în această primăvară, Daniela Silivaș și-a confirmat ascensiunea, ieșind învingătoare în tradiționalul concurs de la Wembley.

Intrucît campionatele europene de la Helsinki bat la ușă, fiind programate la jumătatea lunii mai, să adăugăm că, pe lângă Ecaterina Szabo, Daniela Silivaș și Laura Cutina (care

au fost înscrise oficial), alte câteva dintre componentele lotului nostru național, în special Eugenia Golea, Melania Rus, Camelia Voinea și Cezarina Popa, au avut prestații de ținută, înaintînd promisiuni pentru sezonul care urmează. Sezon de anvergură care va cuprinde, în afara C.E., alte câteva probe „de foc”, precum Universiada de la Kobe (septembrie) și campionatele lumii de la Montreal (noiembrie). Felicitîndu-le pe fetele noastre pentru salba de succese reparate la Ploiești, să încheiem scriind că nu ne îndoiem că și acolo, la Helsinki, la Kobe și la Montreal, ele vor ști să dea noi străluciri unui palmares excepțional, întîrînd cu măiestrie și cu medaliile bilanțului școlii românești de gimnastică, respectată și admirată azi pretutindeni.

ANDREI GEORGESCU

Fotografii de ELENA GHERA

Am avut dreptate!

În numerele noastre 2 (11.I) și 5 (11.II) din 1985, am relatat cazul fotbalistului constantean Drogeanu, cerînd Comisiei de competiții a F.R.F., care se grăbise („din lipsă de probe”?) să clasaze dosarul, să se retragă, cedînd rezolvarea Comisiei de disciplină. Pe scurt, să reamintim că Voința îl contestase pe Drogeanu (Portul) la meciul de divizia C din 12 octombrie 1984 pentru motivul că în 18 august 1984, deci după încheierea perioadei de transferări, acesta jucase sub culorile ei și încă împotriva Portului, într-o partidă de Cupă! N-a putut fi dată imediat o soluție pentru că atît A.S. Portul cît și jucătorul în cauză au susținut, sus și tare, că la 18 august Drogeanu n-a(m) jucat pentru Voința, comițîndu-se (de către acesta) o eroare în foaia de arbitraj, pe care numele lui Drogeanu figura!

Am invocat atunci, ca și acum, cea mai elementară logică, mirîndu-ne că tocmai la Constanța un fotbalist cunoscut ca Drogeanu, 10 ani component al formației fanion a-litoralului (F.C.), a apărut pe foaie (și încă în calitate de căpitan al Voinței!), dar nu și în teren, fără ca Portul să se sesizeze și să înainteze contestația de rigoare!

În urma articolului din 1 februarie, la intervenția președintelui ei, Gheorghe Prodea, Comisia de disciplină a F.R.F. a acționat cu o lăudabilă promptitudine, trimițînd doi dintre membrii ei, pe Ion Pașca și Nicolae Georgescu, la Constanța. Atît arbitrii întîlnirii din 18 august, Petrache Chelaru, Ion Condruc și Ioan Postica, cît

și (cităm din raportul celor doi) „diferite alte persoane, foști și actuali arbitri, conducători de echipe din Constanța, ziaristi, spectatori etc., au declarat la unison că Drogeanu a jucat în meciul respectiv și a fost căpitan de echipă”!

Cum ce era de demonstrat se demonstrase, Comisia a invitat încă o dată părțile (pe Drogeanu, pe Romeo Giovanni, antrenorul Portului, pe reprezentantul Voinței) în ședința sa din 18 aprilie și, la exact 8 luni de la întîlnirea de Cupă, Drogeanu și Giovanni au recunoscut că au greșit, făcîndu-și „mea culpa”. Față de această (prelungită) inducere în eroare a organelor federației și a opiniei publice implicit, dar ținînd cont de atitudinea lui Drogeanu, ca și de faptul că se găsea la prima abatere (nici o sancțiune disciplinară în 11 ani de activitate!), Comisia l-a suspendat pe jucătorul Portului pe o perioadă de 3 luni, bazîndu-se pe articolele 168 S și 157 (circumstanțe atenuante) din regulamentul, dicînd totodată un avertisment public împotriva cluburilor (asociațiilor) în chestiune, alături de Portul și Voinței pe F.C. Constanța care a facilitat, printr-o contradeclegare în alb (vom reveni asupra acestei nefaste obișnuințe din fotbalul nostru), transferarea lui Drogeanu de la Voința la Portul, via Electrica!

S-a dovedit astfel, dacă mai era nevoie, că pînă și în fotbal minciuna are picioare scurte! Lui Drogeanu, altfel un jucător cumînte, talentat (cum s-o fi dispensat F.C. de serviciile lui?) și, cu bun simț (din cîte ne-am lămurit în ședința amintită), fără reproș în viața de zi cu zi, îi rămîne destul timp să reflecteze!

OVIDIU IOANIȚOIA

Pe scurt...

● Cercul de șah „Alehin” de la Montpellier organizează „Festivalul mondial al șahului milenar” pe parcursul a 23 de zile, începînd cu 12 octombrie. Alături de cei mai buni șahiști ai lumii, care se vor întrece în puternicul turneu al candidaților șahiști din întreaga lume pot lua startul în turneul internațional mediteranean (12—18 octombrie), în turneele internaționale ale Franței (între 19—25 octombrie) și în Openul mondial (26 octombrie — 3 noiembrie). Clubul „Alehin” este unul dintre puținele cluburi de șah deschise în fiecare zi a săptămîinii avînd un bogat program de activitate: turnee de sîmbătă, turnee de duminică, turnee permanente, un turneu lunar de blitz. Cei 202 membri ai clubului, adică unul la o mie în comparație cu populația orașului, pot frecventa în fiecare an cursurile Școlii de șah a Cercului „Alehin” din octombrie pînă în iulie.

Este de preferat ca „biletul” pentru turneul candidaților de la Montpellier să fie cîștigat și de Mihai Șuba, singurul dintre șahiștii români care a rămas în turneul interzonal.

Prin telefon se desfășoară, începînd cu 15 octombrie 1984, primul „Campionat al Europei între cluburi”. Competiția grupează valoroase cluburi europene

din Amsterdam, Londra, Stuttgart etc., care se întrec de-a lungul a 7 runde în sistem elvețian. O partidă durează nu mai puțin de 90 de zile, efectuîndu-se cîte o mutare pe zi. Cei care nu reușesc să finalizeze lupta în timpul impus sînt nevoiți să accepte — conform regulamentului — arbitrajul unui grup de mari maștri ce alcătuiesc un juriu de reputație mondială. În acest caz, aprecierea generală a juriului va duce la stabilirea rezultatului. Prima partidă încheiată în runda întâi a fost cea dintre clubul vest-german Lambrecht (cu piesele albe) și clubul francez din Vitrolles (cu negrele). S-a jucat Apărarea franceză: 1.e4 e6 2.d4 d5 3.c3 Nb4 4.e5 c5 5.a3 N:c3 6.b:c3 Ce7 7.a4 Cbc6 8.Cf3 Da5 9.Nd2 Nd7 10.Ne2 f6 11.c4 De7 12.e:f6 g:f6 13.c:d5 C:d5 14.d:c5 000 15.a5 a6 16.Dc1 e5 17.00 Thg8 18.Tel Ng4 19.Rh1 Df7 20.Db2 Td7 21.Db3 Ne6 22.c4 Cde7 23.Nc3 Cf5 24.Tad1 Tgd8 25.Td7 Td7 26.Tb1 Bg6 27.Db6 Tg7 28.g3 h5 29.Cd2 Ch4! 30.Td1 Nf5 31. Tc1 Ne4 32.f3 Nc2! 33.Db2 Cf5! 34.Tg1 h4 35.g4 Cfd4 36.N:d3 C:d437. Nf1 Dg5 38. Db4 Td7 39.Dc3 Na4 40.Tg2 Nc6 41.Rg1 Ce6 42.Tf2 Df4 43.Db4 Cg5 44.Ng2 h3 45. Nh1 Td3! 46.Db2 Cf3 47.Nf3 N:f3 și negrul cîștigă. În fiecare zi au participat la numeroasele și întortocheatele analize toți membrii celor două cluburi. Victoria a revenit șahiștilor francezi care s-au dovedit nu doar mai exacti în calcule, dar și cei mai ingenioși în popularizarea partidei, apelînd la panouri de afișaj electronice, reluate de două ori lunar pentru cei 25 000 de locuitori ai orașului.

MARGARETA MUREȘAN

mașinile ar fi ajuns înainte de termen, am fi cîștigat mai mult. Naghi, care era un om extraordinar, a venit și m-a întrebă dacă este posibil să le livrăm fără recepție. Dacă ne asumăm răspunderea. Ne-am asumat-o.

Octavian Waschievici: În 1966—1967 s-a pus problema să realizăm o familie de automobile bazate pe piese comune, pe o mecanică comună. De la M.241 începe a doua etapă.

Dumitru Amaximoaiei: În 1957 au apărut primele mașini, au apărut și oamenii care le încercău. Erau cascadori fără voce. Alergau pe terenurile cele mai grele, cu maximum de viteză, cu mașinile încărcate cu saci de nisip la maxima lor capacitate. Furtunul de frînă, la începutul fabricației, avea un diametru foarte mare, se spărgea ușor. Ne trezeam fără roți, fără volane, fără leviere de viteză. Ajungeam la disperare. Nu au fost morți, dar au fost multe accidente. Cascadorii, din conștiința profesiei de constructori de automobile, au mers în 1966 în Albania la probe de consum și au învins. În 1967, am mers în Iugoslavia, unde am participat și mașini italiene, am

fost supuși la probe foarte grele și am învins.

Am fost și eu în Cehoslovacia. De multe ori mi se prezentă aceleași piese stricate la schimb. Am făcut o scrisoare ca din partea conducerii, am ștampilat-o cu un ban, le-am explicat că întreprinderea îmi cerea să string toate piesele stricate pentru a fi supuse la analize, încet-încet le-am aruncat într-o prăpastie, nu am mai putut fi păcălit.

Mitu Isaia, șef de atelier la secția cutii de viteze, 51 ani: sînt din prima promoție a școlii profesionale, din prima promoție a școlii de maștri (59—62). În 1957 am executat prima lucrare sub conducerea meșterului Ștefan Armeanu, tîntichiu, liber, cu ciocanul pe butuc de lemn. Am schimbat mulți directori. L-am iubit pe Naghi. Simțeam cînd îți vorbea că știe cu cine vorbește, că te integrează într-un sistem al lui de perspectivă. Eram foarte tînăr și lucram în scularie axe cu came. A venit acolo și m-a întrebă:

— Cîte faci pe zi?

— I-am răspuns.

— Cîți lei pe ele?

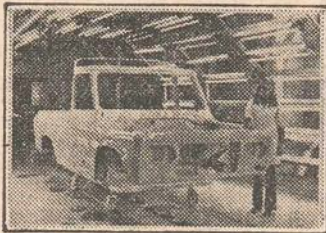
N-am știut să răspund. Nu s-a enervat. A scos pachetul de țigări, a dat celor din jur, mi-a dat și mie, a plecat. Simțisem că mă întrebăse un lucru grav, am încercat să-mi răspund la întrebare.

Adevărații specialiști veniți în uzină sînt cei de la Brașov. Cu ei ne simțeam și în timpul liber cel mai bine. Cu ei și cu Naghi.

Mai mult decît orice înseamnă pentru mine fabrica. Aproape tot timpul în care nu dorm stau în ea. Cînd vin la slujbă și mă întrebă cineva unde mă duc, răspund: „La Voină”. „Voină” e cea mai frumoasă cabană din zonă. Cînd plec acasă, răspund: „Mă duc la gazdă”.

Ion Smadea, inginer, 60 ani, născut în Cimpulung, în Le-rești, a format 3500 specialiști în construcția de automobile: întii și întii vreau să spun că acum îi simțim pe toți cei care au venit în Cimpulung ai noștri. Copiii lui Waschievici și Ștefănescu s-au căsătorit, cei doi sînt cuscri. Viața ne-a unit foarte tare.

AURELIAN
ITU DUMITRESCU

SERIAL PLACARA

ARO UN
SECOL
PE
ROȘI

Lupta pentru cucerirea pieței de desfacere

B.

Toader Birzu, inginer mecanic, de 23 ani în uzină: În perioada 1968—1971 am fost și eu în Cehoslovacia. Țările avansate credeau încă în neputința noastră de a construi mașini, că nu prezentam încredere în acest domeniu. Am urmărit ma-

șinile pe care le-am livrat, am făcut un fel de vinătoare după mașini, am demonstrat că sînt de înaltă calitate, că singurele probleme erau de reglaj. În 1971 livrasem în Cehoslovacia 15 000 mașini. Acum cifra se ridică la 30 000, în Polonia la 25 000. În 1969—1970 au fost organizate în Himalaya două expediții din Cehoslovacia. O asociație sportivă a avut și mașini ARO. Circuitul a fost în jur de 30 000 km. Unei mașini ARO i s-a rupt o singură curea la ventilator. Chiar cehoslovacii ne-au făcut mare reclamă în publicațiile lor.

În 1971, trebuia să livrăm 2000 mașini pentru Polonia. Dacă

● S. O. S. apele minerale ● S. O. S. apele minerale ●

● În lumea de azi, o criză din cele mai dramatice : criza de apă. ● În lumea de azi se investește imens pentru asigurarea unui element indispensabil vieții : apa. ● În prăvăliile lumii paharul cu apă este deseori mai scump decât cele mai scumpe băuturi.

SĂ NE GÎNDIM LA BANII CARE CURG

Redeschidem, în acest număr, dosarul apelor minerale, și o facem pornind de la o serie de realități ce nu pot fi puse la îndoială. În ciuda faptului că apele noastre minerale sînt printre cele mai bune din lume (ca să nu spunem chiar cele mai bune), deși piața mondială este interesată de un asemenea produs, apele minerale românești nu trec decît arareori granițele țării, privind-o de importanță benefică.

Detaliind puțin, să spunem — cu toate că faptul acesta este bine cunoscut de majoritatea cititorilor, dar se pare că scapă tocmai specialiștilor —, apa de băut este una din marile probleme ale planetei. În aceste condiții, apele minerale — și cu atât mai mult cele de calitate — sînt mult căutate, fiind importate chiar și de multe dintre statele dezvoltate (R.F.G., Japonia, Canada etc.). Alte state (cele arabe, cele africane, Australia) cheltuiesc anual importante sume pentru procurarea acestui produs. În aceste condiții, România are o poziție cu totul privilegiată. Sînt inventariate cîteva mii de izvoare și cîteva zeci de zăcăminte importante, producînd zilnic milioane și milioane de litri de apă minerală — atât de băut, cît și medicinală. Cu toate acestea, consumul de apă minerală pe cap de locuitor este relativ mic (în jur de 14 litri anual) în comparație cu acela din alte țări, care nu beneficiază de resursele noastre. În ceea ce privește calitățile acestor ape, să spunem numai că apa de Borsec — deținătoare a unor medalii de aur la Budapesta, Viena, Triest și Paris — este supranumită „regina apelor minerale naturale”. Și pot fi date încă alte exemple, pe care le vom oferi pe parcurs. Să mai spunem, în aceeași ordine de idei, că apele minerale pot fi exploatare în multe zone ale țării — în Dornele Sucevei (Sarul Dornei, Poiana Negrii, Poiana Vinului etc.), în județul Covasna (Biborțeni, Vilcele, Malnaș, Bodoc, Virghis, Covasna), în Harghita (Borsec, Sîncrăieni, Tușnad), în Mureș (Stînceni), în Neamț (Toșorog), în Arad (Lipova), Timiș (Buziaș), Hunedoara (Băcîia), pentru a nu mai vorbi de importante rezerve pe care le conțin marile zăcăminte neexploatare de la Negrești-Oaș, Tîrgu Secuiesc sau Bilbor.

Cum se explică, asadar, exploatarea cu totul insuficientă de resursele de ape minerale din țara noastră? — Iată cea dintîi întrebare căreia am căutat să-i aflăm răspunsul atît la nivelul factorilor de răspundere și decizie, cît și la cel al unităților de bază. Putem — în baza datelor pe care le deținem în acest moment — să formulăm un prim răspuns : se manifestă — cu puține excepții — un mare dezinteres în ceea ce privește atît exploatarea, cît mai ales valorificarea apelor minerale, taxate, de foarte multă vreme, drept mărfuri nerentabile. Se invocă pretutindeni argumentul că apa minerală este singura marfă din țară care este mai ieftină decît ambalajul său ; că se manipulează greu și că beneficiile întreprinderilor care se ocupă de

extracție, imbuteliere și comercializare sînt foarte mici, dacă nu chiar inexistente ; că pentru un volum de muncă destul de mare se cîștigă foarte puțin (în comparație cu alte mărfuri — ca berea sau băuturile spirtoase — care sînt imbuteliate tot în sticle, cărate tot în navele, dar sînt mult mai scumpe) ; că, în sfîrșit, bunul mers al activității din acest domeniu ar fi perturbat de o serie de factori exteriori, între care pe primul loc se situează transportul ș.a.m.d.

Nu ne putem permite — mai ales pentru că am putut vedea, cu ochii noștri, la fața locului, cum stau lucrurile — să nu luăm în considerare aceste argumente, dar ne rezervăm dreptul — tot în baza constatărilor directe — să spunem că multe dintre problemele acestea ar fi putut fi rezolvate deja, pot fi încă rezolvate, pentru că ele nu au de fiecare dată temeieri obiective, ci tîm de oameni, de acei oameni care sînt puși și remunerați pentru a le rezolva. E nevoie — și în acest domeniu, de prea mulți considerat minor — de idei, de inițiative, de eforturi care să gîndească bine, îndrăzneț, eficient. Este inadmisibil ca o asemenea bogăție — pe care mulți și-ar dori-o — să curgă pe apa simbetei, și pîcat de așteptarea altor oameni care zilnic întrebă prin magazine dacă a sosit apă minerală, e pîcat, dureros de pîcat, că mulți bolnavi, care își încep cura de ape minerale într-o stațiune sau alta, nu și-o pot continua la domiciliu din pricina aceleiași lipse de apă medicinală.

N-am pornit în redeschiderea acestui dosar pentru a căuta vinovați, ci pentru a găsi, împreună, soluții, pentru a judeca — sine ira — întreaga situație, implicațiile sale și căile sale de remediere. Pentru că aceste căi există, cu siguranță. O dovedesc acele cazuri de unități de imbuteliere a apei minerale unde lucrurile merg bine, unde producția stabilită este realizată și chiar depășită, unde — în cazul în care — au fost depășite toate greutățile fiind din ambalaje, transport, capsule, buna funcționare a sondelor etc.. Deci se poate. De ce nu s-ar putea peste tot, și mai ales în marile unități de imbuteliere ?

Acestei întrebări și încă multor altora vom căuta să le aflăm răspunsurile exacte, îndepărtînd prejudecățile și falsele ori neîntemeiatele motivații. Noi știm foarte bine că : ape minerale există din belșug ; apele minerale sînt căutate și necesare ; există instituții și oameni (vrem să credem — competenți și cinști) care au ca primă sarcină extragerea și valorificarea apelor minerale ; există, și în acest domeniu, un plan de stat care trebuie respectat și realizat întocmai ; au fost făcute investiții care trebuie să-și dovedească rentabilitatea, producînd la parametrii proiectați. Apele minerale sînt o bogăție pe care nu trebuie s-o pierdem !

DAN MUCENIC ■

tribuiro la unități. S-ar putea să fie și așa, dar nu-mi prea vine să cred...

— Știi, desigur, că apa minerală este o marfă foarte căutată și greu de găsit, din păcate...

— Știu foarte bine. Din proprie inițiativă am realizat, cu oamenii fabricii, un sondaj în 16 județe ale țării. Se cere apă minerală și se cer băuturi răcoritoare și slab alcoolizate. În acest context, de la Centrala noastră ni s-a trasat ca sarcină deschiderea unei secții de lichioruri — care a și intrat în producție — la Malnaș. Și așa, din fabrică preocupată de sănătatea oamenilor, ne-am trezit că expediem mărfuri care nu știu cît bine fac sănătății ! Probabil pentru a deveni rentabili, deși rentabili am putea fi dacă ni s-ar acorda un sprijin mai mare, dacă am fi priviți cu mai mare atenție. Și încă la ape de masă stăm bine așa cum stăm (adică rău !), dar la apa medicinală, cea de Vilcele, situația e încă mai grea...

Povestea apei de Vilcele e una lungă, o istorie a cărei rememorare ar trebui să ne pună pe gînduri. Aici, la Vilcele, a avut loc, în 1875, al 18-lea congres european al apelor minerale. În semn de recunoaștere a calităților deosebite ale apelor acestora cu mari calități terapeutice. Astăzi, cu toate că se primesc — pe adresa stației de acolo — numeroase scrisori de la diferiți bolnavi din țară, care vor să-și continue cura începută în stațiune, cererea — și în consecință, oferta — de asemenea apă este foarte mică. Se pare că sănătatea publică nu intră prea deoseori și prea mult în calculele unor economiști din comerț.

Revenind la fabrica de la Biborțeni să notăm numai faptul că planul a fost realizat, în 1979,

în proporție de 65,4 la sută, în 1980 — 61,84 la sută, în 1982 — 58,32 la sută, în 1983 — 55,9 la sută, iar anul trecut — 57,6 la sută. O scădere constantă, asadar, cu excepția ultimului an, în care, desigur, rezultatele sînt departe de a mulțumi pe cineva. Să mai luăm în calcul și faptul că planul fabricii este cu mult sub posibilitatea reală a zăcămintului existent și chiar a capacității de imbuteliere ! Există rezerve serioase, importante, dar... În acest „dar” intră faptul că — din 1977 și pînă în prezent — conducerea a fost schimbată de nu mai puțin de 6 ori (!), că se duce lipsă de personal tehnic și, mai ales, că în fața Centralei, fabrica este privită ca o problemă puțin importantă. Singurul sprijin ce i-a fost acordat — deschiderea secției de lichioruri ! Și asta în condițiile în care, pe biroul directorului Gombos am găsit scrisori din Olanda, Mexico, München sau Singapore invitații de a participa la tot felul de tirguri internaționale și expoziții de imbuteliere a lichiorurilor, semn că marca fabricii e cunoscută și apreciată, în pofida faptului că exportul de apă minerală de Biborțeni este, în clipa de față — ca și în anii precedenți — zero ! E nevoie de sprijin, fără îndoială, se cere mîrită productivitatea fabricii, dar de 12 ani încoace toate apelurile către centrală au fost primite cu indiferență. Și așa s-a ajuns ca fabrica să livreze, în 1984, doar 38 milioane litri, în timp ce în 1980 a livrat aproape 60 de milioane, iar posibilitățile ei reale sînt de peste 100 de milioane ! Lucrul acesta ni se pare cu atît mai grav cu cît — veți vedea — situația Biborțenilor nu este singulară.

LIANA MOLNAR ■

Utilajul care transformă aurul lichid în apă chioară

Am ajuns la Băcîia și-am intrat cu mașina în curtea atelierului de imbuteliere ape minerale. Am pătruns în hală și un buldog făcîndu-se adormit, cîine de rasă pierdut de un vinător, în loc să latre a început să-mi facă puțină curte. Dintr-o ladă cu sticle am luat una fără dop și am băut-o aproape pe jumătate. Bună apă, apă regală, apă nobilă, aur la suprafața pămîntului. Am dat o raită prin hală, pe lingă mașinile liniei de imbuteliere, am întregat de șef și, la un moment dat, mi s-a răspuns, dracu' o ști pe unde e, m-am invîrțit și prin încăperile anexe și, la cîteva minute, un bărbat în salopetă m-a întregat, ai venit după apă ? Da, am răspuns eu. Cu ce ești ? Cu mașina ! Și cite lăzi vrei ? Păi vreo 3-4, că mai multe nu încep în portbagaj, am răspuns eu. Bine, a zis omul și s-a dus printre sticle. M-am mai invîrțit pe lingă oameni și mașini, am băgat de seamă sticlele murdare în care era imbuteliată una din cele mai bune ape minerale ale țării, m-am oprit în fața unei mașini incremenite și-am întregat de ce nu merge. S-a strîcat ? Am încercat să aflu dintr-o curiozitate tehnică inutilă. Da de unde, nu e apă ! Vai, am exclamat eu, a secat izvorul ? Da de unde, a precizat o fată, nu vine de la stația de deferizare ! Am căutat stația de deferizare a apei. Am găsit o ușă de fier incopiată cu un lacăt. Am revenit și un bărbat amabil s-a oferit să-mi arate. M-a condus în fața aceleiași uși, ridicînd din umeri și zîmucînd inutil de lacăt. Unde dracu' o fi Molot, a zis el, contrariat de prezența lacătului. În loc de răspuns, de după colțul clădirii a venit un mormăit de om bine dispus. Gata, gata, iacă deschid. M-a întregat de unde sînt. L-am spus locul meu de naștere. Oh, ai venit după apă ? Da ! L-am rugat să-mi arate stația de deferizare a apei. Molot era bine făcut, mirosea a distilerie și ridea mereu. Auzi, aia ziseră că veni unu în inspecție, prostii, tu să nu le spui nimic că io le zic că o venit om înjiner care nu să pricepea și i-am explicat cum mere treaba. Ne-am înțeles ? Ne-am înțeles ! A fost amabil, mi-a arătat izvorul captat și mi l-a arătat de departe și pe cel necaptat care se varsă la pîrîu de mîi mulți ani. Mi-a arătat traseul apei, al gazului de bioxid de carbon, separat într-o instalație,

mi-a arătat rezervoarele și filtrele, totul cu lux de amănunte, uitînd un singur lucru, că din cauza lui stația de imbuteliere nu avea apă. După ce a terminat de „inspicat” funcționarea stației de deferizare, m-a rugat să duc două lăzi cu apă minerală unei rude dintr-o comună mai apropiată. I-am spus că nu am loc. Abia imi încapă a mea. În acel moment a apărut și maistrul Gheorghe, maistrul forestier, de prin parca Novacilor de Gorj, un om stabilit în comuna Geogău și mirosind și el ca două distilieri. No care-i treaba ? Am continuat jocul, spunînd că am venit după apă. S-a scarpinat în ceafă și a zis, pîi cum facem ? cam cite lăzi ți-ar trebui ? Cite încap, am răspuns eu. Bine, uite cum facem ! Eu mă duc prin față să nu mă vadă ălalți. Le am pe unele care imi tot fac răclamații și tu te duci cu Molot prin spate și ici lăzile. Molot, săritor și vesel m-a chemat să mergem pîtiți pe după clădire să luăm lăzile din sectorul de livrare. I-am spus că intii merg să mă „impac” cu șefu și pe urmă le luăm. Cînd am trecut prin secție am revăzut linia de imbuteliere incremenită, sticlele murdare, fetele mătîrînd apa sopocăită pe jos, lăzile cu sticle sparte și un bărbat care injura mașina pentru că se strică mereu. Atunci mi-am adus aminte de ce-mi spusese Octavian Roschnavsky, șeful secției din cadrul întreprinderii județene de industrie năică și prestări servicii : „Situația e foarte critică. Avem un plan de 6 milioane de sticle și din el, desi a trecut un trimestru, n-am livrat nici 100 000. Am avut probleme cu izvorul, nu avem ambalaje, nu avem sticle, nu avem mijloace de transport. Utilajele sînt vechi și se defectează mereu, nu avem nici un om de nădejde acolo, e departe și de cînd am luat-o, de la 1 martie 1984, tot așa a mers. Cînd am imbuteliat, cînd nu. Capacitatea maximă a izvorului este de 100 000 de sticle pe zi, dar mașina nu poate mai mult de 20 000 dacă ar merge bine. Dar cum merge prost, nu reușim mai mult de 5-8 000 de sticle fără lăzi și nu avem în ce le livra. Am mai reparat ambalajele nu ne vin de la beneficiari pentru că noi nu livrăm apă iar noi nu livrăm pentru că nu avem ambalaje. Am solicitat repartiție de materiale pentru 35 000 de lăzi și am primit pen-

Despre Biborțeni, prin scrisori, amintiri, telegrame

Una dintre cele mai mari fabrici de ape minerale din țară, locul unde se imbuteliază sortimentele Biborțeni, Vilcele, Covasna, Nemere și Virghis — Fabrica de ape minerale Biborțeni (județul Covasna) — este în situația de a-și fi realizat planul pe primul trimestru al acestui an numai în proporție de 37,4 la sută ! Cunoșteam — dintr-un articol publicat în revista noastră acum cîteva ani — problemele acestei fabrici : greutatea în ceea ce privește spălarea sticlelor, dificultățile de transport, existența unei bariere de cale ferată — la Augustin — care stătea mai mult închisă, nepermițînd transportul apei minerale de la fabrică spre rampa de descărcare-încărcare. În aceste condiții, planul pe 1978 fusese neîndeplinit cu 4-5 procente. Ce se întimplă acum ? — Iată punctul de pornire al discuției purtate cu inginerul Tibor Gombos, directorul fabricii.

— S-o luăm metodic, pornind de la greutățile pe care le aveți acum șase ani. Spălarea sticlelor, de pildă...

— Nu sînt probleme în această direcție. Spălăm la o tempera-

tură de 60 de grade, n-am primit sticle de lichid toxic sau de ulei. În privința combustibilului, am avut asigurată necesarul, nici intreruperi de curent nu s-au înregistrat.

— Atunci ambalajele...

— Nici asta. Folosim ambalaje din recuperări — în cea mai mare parte — și avem și contracte pentru sticle noi cu fabricile din Tirnăveni, Măreșesti și București. Contractele de restituire-livrare au funcționat bine. Am achiziționat anul trecut de la o cooperativă din Tîrgu-Mureș 1 000 de box-paleți pentru încărcat sticle, iar în acest an vom cumpăra, tot de-acolo, încă 3 000.

— Capsule ?

— În cantitate suficientă și de calitate destul de bună.

— Poate că transportul...

— Am fost asigurați cu combustibil pentru mijloacele proprii, adică pentru 12 tractoare cu cite două remorci fiecare, astfel încît transportul de la izvor pînă la stația C.F.R. se realizează în cele mai bune condiții. Avem contracte ferme cu I.T.A. și I.T.S.C.A.I.A. pentru a ne asigura diferența dintre capacita-

tea noastră de transport și cea planificată.

— Bariera de la Augustin vă mai face neazuri ?

— Nu. Acum e automată.

— Cum se explică, în acest caz, rezultatele atît de slabe pe care le-ați obținut ?

— Nu primim înțelegere de la Regionala de cai ferate Brașov. Din cele 1 187 de vagoane pe care trebuia să le primim în primul trimestru nu ne-au sosit decît 258. Cît despre vagoanele izoterme, ce să mai vorbim ?...

Și directorul fabricii ne întinde un dosar cu telegrame. Citim la întîmplare : „apemin biborțeni, rugăm sistazi livrările stop datorită temperaturii scăzute nu putem prelua nici o cantitate stop produsul sosește înghețat stop multe spărturi stop crează pagube stop ilf berчені”. Telegrama poartă numărul 139 din 14.02.1985. La 26.03.'85, sosește o altă telegramă : „față de contract înregistrati mari restante la livrarea apelor minerale stop relații urgent livrarea pe luna martie și pentru trimestrul II stop livrați la stațiile cfr programu titan și obor bucurești în părți egale stop”.

— O altă greutate — reia inginerul Tibor Gombos — ne este creată de comerț. Am sentimentul că nu ține pasul cu industria. Ni se refuză, de pildă, livrarea cu box-paleți a apei minerale, sub pretextul că nu au dotări pentru descărcare și dis-

● S. O. S. apele minerale ●

tru 450 de bucăți. Muncitorii n-au unde locui și cea mai apropiată localitate e la 5 kilometri. Nu au cu ce veni până la stație. Cele 12 fete din județele Brăila și Galați repartizate aici stau în condiții dificile. Avem două tractoare cu remorci și o mașină frigorifică după care, de asemenea, am atașat o remorcă. Pentru ele avem probleme cu combustibilul. Dar și așa, nu avem nici ambalaje, nici sticle. Sticlele pe care le avem au grosime și înălțime inegale și procentul de spargeri este adeseori foarte mare. Drumul e lung, de la Gara din Orăstie până la Băcia sînt 17 kilometri. Perisabilitatea pe drum este destul de mare".

Am purtat o discuție, cit se putea numi ea discuție, cu maistrul. Acesta spunea: „Izvoarele sînt bune pe undeva. Cel necaptat e mai bun. Are un bioxid de carbon foarte bun. Stația de imbuteliere e foarte veche. Capsatoarele nu merg cum trebuie. Mașina de spălat e bună (bună, dar încerca să facă minuni, spălînd sticlele cu apă rece și scotîndu-le așa cum au intrat, atît doar că le uda bine — n.n.). Mașina de impachetat nu merge. Sticle nu avem cîte nu trebuie. Avem 26 000 de sticle de vin mai înalte și nu le putem folosi. Așteptăm un prilej să le vindem. Eu le-am moștenit. Aici le-am găsit. Nu avem electrostivitor. Cu atîtea necazuri, ajungem în situația să nu putem lucra. Uneori le-am mai dat fetelor concediu fără plată. Nu are cine să repare mașina. Singurul om care se pricepe la ea este mecanic agricol la S.M.A. Geoagiu, dar are treabă acolo și nu-l prea lasă. Asa că trebuie să cerem mecanic de la Gheorghieni". Cîte sticle ati imbuteliat azi? „9 000!” Dar simbătă? „7 000” că a fost zi scurtă. Dar vineri? „9 200”. Și cîte ar trebui să imbuteliati într-o zi? „20 000 cu mașina în stadiul în care se află și 50 000 dacă ar merge perfect”. Am stat de vorbă și cu cîteva fete de 19 ani, absolvente a 10 clase din județele Brăila și Galați. Au

venit la Băcia din 1983 și li s-a spus că vor fi calificate ca muncitori imbuteliatori. De atunci au trecut aproape doi ani și cursul se amină din diverse motive. Cele 12 fete erau necăjite. Stau în condiții dificile, nici nu cîștigă și nici nu se califică.

Apa minerală de Băcia este un fel de aur la suprafața pămîntului. Este, după știința noastră, singura apă minerală din țară care se imbuteliază cu bioxid de carbon natural. Vine pe două izvoare, din care unul de mai mulți ani se scurge într-un piriu. Abia în anul acesta se vor executa lucrările de aducțiune. Întreprinderea de gospodărire orășenească din Orăstie a început construirea unui bloc de garsoniere. Oamenii vor avea unde locui. Stația de imbuteliere se află și ea într-o hală nouă. Primul și cel mai mare necaz îl constituie utilajul. E vechi, dar nici oamenii care să se priceapă la el nu există. Maistrul care conduce stația este maistrul forestier. Apoi lipsesc sticlele și ambalajele. Dar dincolo de toate, cu regret, trebuie să o spunem, sînt dezordinea, lipsa de pricepere și de interes a celor care lucrează în acest loc. Distanța mare îi scuteste de o supraveghere mai atentă și fiecare își poate permite să facă exact

ce crede. În asemenea condiții e normal ca aurul lichid să se transforme în cele din urmă în apă chioară. Utilajul care transformă apa minerală în apă chioară folosește ca materie prime dezordinea, indiferența, nepriceperea și slabă aprovizionare.

CORNEL NISTORESCU ■

Perla Harghitei și arta conversației

E tînăr și a fost numit director de curînd. I se cuvine, asadar, intelegere. Poate fi sigur că nu din altă pricină îi spun că nu vom intra în amanunțe. La urma urmei, vreau să aflu ceea ce el știe, nu ceea ce nu știe, și mai cu seamă ce are de gînd să facă de-acum încolo. Chiar ar fi de așteptat să aibă vreun gînd, vreun sugestie. Înainte de-a fi director a lucrat ca inginer electromecanic tot aici, la Miercurea Ciuc, în aceeași întreprindere cu nume lung și compus cu un simț deosebit al exactității: Întreprinderea de bere, spirit, amidon și ape minerale. Însă lui Magyari Zoltan îi place să vorbească mai mult singur. Are un fel original de-a vorbi convins și energic și în același timp, în mod constant, pe de lături. Strădania lui, de neînțelese, aduce cu a unui fotbalist căruia-i place să dea mingea afară. Repunem de cîteva ori mingea în teren dar împotriva regulii jocului ea este proiectată din nou în direcții imprevizibile. Să mergem mai bine la fata locului, zice, la Sincraieni. Dintr-un motiv sau din altul sau din mai multe, zice că nu poate. Ceva mai tîrziu, prin bunăvoința unor oameni care nu au cu apele minerale nici în clin nici în mîncă, ajungem la Secția de apă minerală „Perla Harghitei”, aflată în marginea comunei Sincraieni și aparținătoare de întreprinderea al cărei nou director e Magyari Zoltan.

Secția se află baricadată în-

tre grămezi de navețe și de sticle care stau una peste alta de parcă ar fi fost parasutate. În căutarea sefului secției, îl întîlnim chiar pe seful secției. Acesta tocmai însoțește un musafir și ne roagă să-l așteptăm în biroul lui. Între timp, în pragul ușii apare, pe neașteptate, și tovarășul director Magyari Zoltan. Din Miercurea Ciuc până aici nu sînt decît vreo opt kilometri și această distanță, iată, nu este de nestrăbătut. Cine o străbate poate vedea că nici una dintre cele două linii de imbuteliere nu merge la această oră și că este un fel de sport de performanță să te strecoreți pe lingă ele printre aceleași eterne navețe cu sticle de data aceasta pline, al căror loc s-ar cuveni să fie mai degrabă în depozitul ce se află la doi pași, dincolo de o ușă, mai cu seamă pentru că în depozit ar fi încă loc destul. Însă directorul ne vorbește, bunăoară, despre niste probleme ale fabricii de bere din cadrul întreprinderii pe care o conduce și recurge la procedeul bizar ca atunci cînd formulăm vreo întrebare despre apele minerale să ridice, pur și simplu, glasul pentru a-și continua apoi energia emisie sonoră într-o direcție care în ce ne privește nu prezintă nici o semnificație. Încît, scurt pe doi, se simte nevoia de a reaminti obligativitatea unei politeti elementare și zicem că singurul fel inteligent de-a folosi timpul care oricum se scurge pe lingă

noi ar fi să primim răspunsuri clare la întrebări cărora să li se dea posibilitatea de-a fi formulate. Bunăoară, cîți litri se imbuteliază într-un an la Sincraieni? Asta putem afla de la seful secției, Ioan Bucur, zice directorul, și se retrage grăbit, căci are peste două ore o sedință. Dacă l-am fi întrebat ce producție de porumb a avut acum șapte ani, să zicem, județul Tulcea sau care e înălțimea exactă în milimetri a Himalaiei, probabil că graba n-ar fi fost mai mică.

Secția a fost înființată în 1974, zice Ion Bucur, și la început a aparținut de industria locală. Pe-atunci el era primar în comuna Sincraieni. De profesie este tehnician silvic și a lucrat în meseria lui cîțiva ani, în tinerete, pînă a fost trimis la o școală. După absolvirea școlii a stat 12 ani ca primar în această comună, pînă în '79. După aceea a lucrat la sectorul de exploatarea forestiere Sinsimion. Acolo a fost șef de sector, zice. Iar de vreun an și jumătate a venit aici, la secția de ape minerale, ca șef de secție. Pe locul acesta se întindea altădată o mlaștină. Pentru înălțarea terenului a fost nevoie să fie aduse cîteva sute de mii de metri cubi de pămînt. Investiția s-a ridicat la vreo 45 de milioane de lei. Au fost montate două linii de imbuteliat nemștite, cu o capacitate de 50 milioane litri pe an și au fost forate două izvoare în partea cealaltă a Oltului. Apa vine prin niște conducte, lungi de vreo doi kilometri. „Perla Harghitei”, o apă minerală excelentă, va putea fi scoasă în curînd din alte două izvoare pe care un institut de specialitate le forează aici. Din păcate, capacitatea liniilor de imbuteliere a scăzut destul de repede și ea atinge acum doar 36 milioane de litri pe an. Și e de crezut că ele nu si-ar fi putut diminua într-atît capacitatea dacă ar fi fost întretinute cu mai multă grijă.

Întreb pe Ioan Bucur cîți litri de apă minerală a livrat secția anul trecut și constat că în mod surprinzător răspunsul nu vine cu promptitudinea cu care ar spune că el are 51 de ani. E cea mai simplă întrebare posibilă, cred, dar uite că pînă și asta cere un răgaz de vreo cinci minute pentru consultarea cîtorva dosare între filele cărora răspunsul doarme undeva într-o rubrică. În așteptare, întunecă viața trebuie să se desfășoare aici cam așa, mai dai un telefon după ambalaje și după vagoane, mai vin sticle, mai pleacă sticle, mai trece ziua, mai trece luna, mai trece anul, mai discutăm cum stăm cu planul și important este că sîntem, nu-i așa? Întotdeauna foarte mulțumiți cu ceea ce facem. Pentru că apa minerală nu s-a putut imbuteliata singură, cei de la Sincraieni au imbuteliat anul trecut aproape 23 de milioane de litri. Cam două treimi, asadar, din capacitatea de lucru — chiar redusă — a celor două linii de imbuteliere. Iar proporția s-a menținut și pe primul trimestru al acestui an, cînd s-a realizat 68 la sută din plan.

Din surse care nu se localizează nici la Miercurea Ciuc și nici la Sincraieni știm însă că perseverența în astfel de procente scăzute nu e nicidecum de dată recentă. De la 46 milioane de litri în 1978, producția a scăzut la 43 în 1979 iar în anii următori a tot continuat să vină la vale. În '81 se scoteau 28 milioane de litri, un an mai tîrziu 25 de milioane, după încă un an 23 iar în '84, cum spuneam, aproape 23 de milioane. În timp ce capacitatea reală a zăcămintului care ar putea fi valorificat se ridică la 1 milion de litri pe zi!

DUMITRU ELIADE ■

Cenaclul Flacăra

(Urmare din pag. 17)

Pînă la ultima picătură

Localitatea: Tebea, ora 11, Mesteacăn, ora 12,30, Petroșani, ora 17, 28 aprilie 1985.

Număr de spectatori: 500 la Tebea, 7 000 la Petroșani.

Atmosfera: excepțională în toate cele trei manifestări.

Calitatea spectacolelor: foarte bună.

Aportul organizatorilor: mai mult decît rece: nu ni s-a asigurat la Petroșani nici măcar minimum necesar pentru un spectacol de calitate a celui pe care l-am desfășurat, deși tot ce cerem noi constă într-o scenă înălțată de la pămînt pentru a nu sta, așa cum s-a întimplat la Petroșani, direct pe pămînt expuși electrocutării în orice moment, și cu niște folii de cauciuc deasupra, o copertină pentru cazurile de ploaie pentru a nu distruge echipamentul tehnic de sunet și lumină în valoare de aproximativ un milion de lei.

Respectînd promisiunea de suflet din toamna lui '84, ne îndreptăm pișoi către Tebea, locul lăncului de veci, loc ce păstrează ca o urnă naturală ideea dezrobirii și libertății eterne a Ardealului românesc.

Eternul Toader Dragoș, om ce păzește cu sfințenie lăcașurile dragi istoriei noastre, cîntă împreună cu noi despre oameni adînci, Horia, Cloșca, Crișan, Iancu Avram, adevărați apostoli ai genezei naționale. „Balada lăncului”, cîntată de Carmen Antal din Toplița, e amplificată de conștiințele sutelor de oameni ce au venit să se împărtășească din memoria luptei pentru existența noastră ca națiune.

„Credincioși fără schimbare...” — murmură Toader Dragoș — și noi cîntăm „În Țara Motilor” întărîndu-i lacrimile sub pleoape: „...credincioși fără schimbare / Pînă la moarte o să fim”, spune „Tricolorul” și noi cîntăm, prin Cristian Buică, „Lancea lui Horea”, aducînd aproape imaginile celor jertfiți pe altarul României eterne. Cîntăm despre Mihai Viteazul „Întregitorul”, cîntecul lui Valeriu Penișoară și Adrian Păunescu, învechind din ce în ce străduințele înaintașilor de-a „reface Dacia”, spune Hora Mare, imnul de vitejie redescoperit și repus în circulație de Adrian Păunescu la vechea emisiune a Antenelor și acum la Cenaclul Flacăra.

„Dacă nu vom învăța Istoria națională așa cum a fost și este și nu vom face eforturi să fim demni de ea se cheamă că nu sîntem decît cupe de pămînt excavate dintr-un loc și depuse în altul”, spune poetul regîndînd forța morală a celor pe care-i cîntăm cu omagiul nostru la Tebea.

Majay Gyözö cîntă „Fiu legitim” — cîntec de cetățean român de naționalitate maghiară — cu toată legitimitatea ființei sale și înclinăm capul, „Să fie pace în lume” poziția noastră față de necesitatea de maximă stringență a timpurilor moderne.

Urmați de ecoul vocilor ce ne-au însoțit în pelerinajul nostru redăm gorunilor paza lăncului și oprim una din secundele ființei noastre spirituale pentru a o dăruii Mesteacănului, locul unde la 1 noiembrie 1784, cu 5 ani înainte de revoluția franceză (așa cum mereu remarcă Adrian Păunescu), Horia, Cloșca și Crișan au ridicat Ardealul pentru a-l conduce către nația sa cea română.

„Aici a fost aruncată înția sămîntă a dezrobirii și libertății noastre naționale”, reia ca un lait motiv conducătorul cenaclului inscripția de pe monumentul de la Mesteacăn unde ne aflăm. E un monument prea tănuț, pe care s-ar cuveni să-l investim cu toate cele ce i se cuvin.

Au avut loc spectacole la mormîntul lăncului, în Altarul Tricolor Ros-Galben-Albastru, la gorunul președintelui Nicolae Ceaușescu și la gorunul sădit cu ocazia centenarului lăncului.

Cîntăm la Petroșani cu sentimentul reînălțării cu un public pretențios în receptarea valorii cînt și în negarea francă a lucrurilor ce nu reprezintă „probleme reale” ale muncii; poate de aceea cîntecul lui Valeriu Penișoară și Adrian Păunescu, „Spre

bine, spre frumos, spre adevăr”, a avut succesul normal al adevărului.

Tribuna arhiplină a stadionului din Petroșani este sărbătorească; steagurile supreme, la care se adaugă și drapelele roșii, tale ploaia rece și deasă decupînd fante sensibile de comunicare între scenă și public și inimile se unesc ca în notele unei aceeași melodii de suflet.

Recitalurile sînt însoțite de reluarea de către tribună a refrenurilor îndrăgite; Andrei Almași, Felician Stingaciu, Angela Kiss, mai noi veniți în cenaclu, sînt primiți cu încredere, deschis și apreciați pentru prospețimea și sensibilitatea lor.

Spectacolul crește odată cu ploaia pe măsură ce urcăm în noapte, vegheați de Munții Parîng. Pe rînd, Cristian Buică, Raul Cârstea, Arpad Domokoș ori Emilian Onciu ating fiecare în stilul său cîte una din coardele sensibile ale atmosferei excepționale cu care sîntem înconjuțați.

Succes deplin la Petroșani înregistrează cîntecele populare românești și maghiari cîntate de femeinele cenaclului în frunte cu Carmen Antal din Deva, devenite adevărate șlagăre pe care — cum bine spunea A.P. — numai lipsa unor preocupări de difuzare și impunere în străinătate le împiedică să repurteze succesul internațional pe care-l merită.

Trupa Flapo, adevărată Fontana di Trevi a colectivului nostru, ce îndeplinește dorințele și exigențele tuturor celor pe care-i acompaniază la simpla depunere a unui bănuț în toba lui Romeo Beianu, a fost și în seara petroșeneană la cote maxime.

Cu mare, mare părere de rău trebuie să spunem că singura tristețe a acestor excepționale manifestări he-au produs-o... organizatorii ei locali;

AUGUSTIN FRĂȚILA ■

Muncă și răsplată

Localitatea: Orăstie, 29 aprilie, orele 18, stadionul „Dacia”.

Număr de spectatori: 5 000.

Atmosfera: superbă, de o vibrație ce se aude pînă departe.

Calitatea spectacolului: o excepțională participare, cu un public capabil de fapte mari.

Aportul organizatorilor: poate fi considerat pe drept cuvînt ca o dovadă de mare ospitalitate. Remarcabilele organizări de care au dat dovadă activiștii organizației de tineret datorăm și faptul că numărul de participanți la spectacolul nostru a fost aproape egal cu numărul de jăfitori.

Cîntăm împreună cu acești tineri cîntecuri dragi dovedind că în fiecare loc există ceva puternic și durabil. Ne reamintim că la Albac se naște cel mai puternic caracter care, deși zdrobit cu roata, a avut tăria să mai spună: „Eu mor pentru națiune”. Istoria începe, ca oricare șantier, cu un țărîș în locul în care s-a răscolat Horea. Acesta se numește „Lancea lui Horea”.

Un moment deosebit: cîntecul „Lelea de la Orăstie” cîntat de Augustin Frățila. Trupa „Totuși” în refacere, cîntă cu succes. Refrenul „Hai, hai, România!” cîntat de Valeriu Penișoară, ne alătură suporturilor echipei naționale de fotbal pentru meciul cu echipa Angliei: „Cîntăm suferința, cîntăm bucuria / Acum și, de-o mie de ori”.

Publicul sporește în timp ce spectacolul se desfășoară într-o atmosferă superbă. Înconjoară scena, cîntă refrenele odată cu scena, oferind martori pentru banda carului radio care nu minte nimic. Unde poate suna mai bine „Dor de Eminescu” decît la Orăstie: „Pe pămîntul vechii Dacii / Cînd mai mare, cînd mai mic / Dacă n-ar fi Eminescu / Viața nu ne-ar fi nimic”. Octavian Bud cîntă „Niciodată” pe un text care prezintă filozofia de viață a autorului (A.P.) și a cenaclului: „Niciodată, niciodată / Să nu uităm pe cei mai triști ca noi”. Este cea mai exactă oră a lumii. Acea oră care face ca pămîntul să dureze: „Totuși iubirea”. Reamintim vechiul cîntec de vitejie care își poate avea originea aici: „Pentru-un picurel de singe / Nu ne vom înspăimînta”, apropiindu-ne și mai mult de publicul din Orăstie. La Orăstie munca organizatorilor și a noastră a fost răsplătită pe deplin.

VICTOR RĂDULESCU ■

Pe urmele lui Mowgli — intre mit și știință

Muncitorii forestieri din statul indian Uttar Pradesh au găsit în 1976 un copil în vîrstă de aproximativ nouă ani, care crescuse într-o haită de lupi. Nu demult tinărul — numit Ramu — a murit, după ce a suferit mai multă vreme de crampe puternice. Știrea despre moartea lui Ramu a readus în actualitate discuția despre „copiii lupilor”.

Potrivit relatărilor de presă de la vremea respectivă, Ramu fusese găsit de echipa forestieră în compania a trei lupi, care au fugit imediat cît mai departe de oameni. El însuși nu a reușit să fie „capturat” decît după o îndelungată rezistență. Ramu se deplasa folosindu-se de toate patru membrele, avea unghiul lungi care formaseră un fel de gheare, iar pe genunchi, pe palme și coate pielea căpătase un aspect cornos. Copilul minca carne crudă, dormea iepurește și respingea societatea oamenilor. În pofida îngrijirii care i s-a dat în diferite așezăminte medicale el nu a învățat să vorbească, mîgîindu-se să scoată o serie de sunete dintre care unele foarte asemănătoare cu cele ale lupilor. Ramu nu și-a pierdut un fel de instinct de vinătoare și s-a obișnuit cu greu cu îmbrăcămintea și spălătul.

Dar Ramu nu a constituit un caz singular. În perioada 1954—1968 la spitalul din Lucknow (India) a fost îngrijit un alt Ramu cu un comportament asemănător. Și el fusese găsit într-o zonă sălbatică, unde crescuse se pare tot printre lupi. Cunoscut este faptul că istoria enumeră și alte cazuri de acest gen. În miturile antice apar de pildă copiii crescuți de lupi. Și, să nu uităm, chiar fondatorii Romei antice, Romulus și Remus ar fi fost crescuți de o lupoaică. Același lucru se spune și despre Zarathustra, fondatorul unei religii dualiste în Persia antică. Savantul naturalist Carl von Linné amintea în cartea sa fundamentală „Sistemul naturii” cazuri de copii care au fost crescuți într-o haită de lupi în 1344 în Hessa, printre urși în 1661 în Lituania sau printre oi în 1672 în Irlanda. În urmă cu 20 de ani, francezul Lucien Masson, specialist în psihologie socială a făcut un inventar al tuturor cazurilor de acest gen, ajungînd la peste 50, printre care se numărau și cazuri de copii crescuți printre leoparzi, mistreți, gazele și maimute. Profesorul Masson ajungea la următoarea concluzie: au existat copii care rățășii sau răpiți la o vîrstă fragedă au reușit să supraviețuiască în sălbăcie cu ajutorul animalelor, care i-au hrănit împreună cu copiii lor pînă cînd s-au obișnuit cu condițiile de viață din păduri.

Majoritatea zdrobitoare a savanților, apreciază însă — cu argumentele irefutabile ale științei — că toate aceste relatări despre copii ai junglei — fie ei crescuți de lupi, de urși sau de alte vietăți sălbatice — sînt doar simple fantezii scriitoricești sau jurnaliste. În toate aceste cazuri nu există probe concludente care să ateste presupunerea că acești copii au fost crescuți de animalele sălbatice. În plus, se relevă faptul că legile biologice elimină posibilitatea ca un copil sugar să trăiască mai multă vreme printre animale sălbatice. O lupoaică, de pildă, își transportă puil apucîndu-l cu dinții de ceafă, ceea ce nu este posibil în cazul unui copil. În plus, o lupoaică își alăptează puil timp de șase-opt săptămîni, apoi le dă carne; un copil de om nu ar putea să supraviețuiască unei asemenea alimentații. Tinerii lupi încep să-și caute singuri hrana începînd de la a opta lună de viață, performanță de care nu este capabil un puil de om de aceeași vîrstă. Etc., etc.

Prin urmare copiii crescuți de animale sălbatice par să fie doar niște fabulații fără acoperire în realitate. Și ce altceva au pretins a fi Mowgli din „Cărțile junglei” sau Tarzan din filmele care l-au făcut celebru pe Johnny Weissmüller ?! Și totuși „copiii lupilor” există! În această privință nu incupe indoială, ăeși soarta lor rămîne încă învăluită în mister, ca și în cazul lui Ramu. O ipoteză de ultimă oră pleacă de la presupunerea că acești copii au fost abandonăți de părinți datorită faptului că erau handicapați sau infirmi. Totuși ei ar fi reușit să se adapteze la condițiile din junglă și au supraviețuit; cu timpul s-au sălbăticit, nu au învățat niciodată să vorbească, și au adoptat un comportament animalic. Și această ipoteză însă rămîne să fie dovedită. Pînă atunci generații întregi vor continua să rămînă fascinate de poveștile lui Mowgli și Tarzan, în care sînt cîntate altruismul și bunătatea animalelor lumii sălbatice, de fapt o ipoteză „vîrstă de aur” cînd între natură și civilizație nu exista o contradicție ireductibilă.

ROMEO NĂDAȘAN

Pe data de 29 mai 1953, la ora 6,30 dimineața, Hillary și Tensing au început asaltul Everestului. Duceau în spate aparatele de oxigen, care cîntăreau, pentru fiecare, 13,5 kilograme, și erau legați cu coarda de nailon. Urcau pe fața de sud a Everestului, care se ridică, neîntrerupt, tocmai din adîncurile Circului Vestic. Hillary nu se simțea cu totul în apele lui, așa că l-a rugat pe Tensing să preia conducerea. „Întotdeauna gata să ducă la bun sfîrșit ceea ce-l revenea, și uneori chiar mai mult decît era nevoit — își va aminti alpinistul neozelandez —, Tensing trecu pe lângă mine, sprijinindu-se în mîini, și porni să atace panta. Zvirlindu-și cu putere picioarele înainte, își croi cu greu drum prin zăpada adîncă pînă la genunchi. Am strîns coarda, urmîndu-l îndeaproape”. Pe creasta sudică a trecut în frunte Hillary. Nu peste mult timp au ajuns la o muchie nu prea înaltă, unde au dat de o mică scobitură în care se aflau două butelii de oxigen aproape complet îngropate în zăpadă. Era depozitul făcut de Evans și Bourdillon. Au constatat cu bucurie că buteliile mai aveau în ele destul oxigen, ceea ce însemna că rezerva din spate trebuia să le ajungă doar pînă la întoarcerea în acest punct.

Urcușul a fost pe alocuri foarte greu, de cîteva ori zăpada a cedat sub pașii lor, făcîndu-i să alunece cîtiva metri înapoi. De la un anumit punct în sus au fost nevoiți să taie trepte în zăpada dură. Și astfel au ajuns, pe la ora 9, pe virful rotunjit al Piscului Sudic, cel mai înalt punct de pe glob atîns pînă atunci de om (după cum ne amintim, pînă aici urcaseră Evans și Bourdillon). De aici, au privit cu atenție creasta care avea importanță vitală pentru ei și care ducea mai departe spre virful Everestului, acea creastă pe care membrii primei echipe de asalt o descriuseră ca fiind atît de

înfricoșătoare. Intr-adevăr, la prima vedere creasta era nespus de impresionantă și de înspăimîntătoare. Dar, povesteste Hillary, uitîndu-se mai cu atenție la ea, temerile au început într-o oarecare măsură să i se desbrace. Parcă se vedea un drum, intrucît panta de zăpadă din stînga, deși foarte abruptă și primejdioasă, se întindea totuși aproape fără întreruperi pe prima jumătate a crestei.

Mai liniștiți intrucitva, cei doi alpinisti și-au tăiat cu pioletele cîte o platformă, și-au scos aparatele de oxigen și s-au așezat să se odihnească. Au băut puțină limonadă din termosul lui Tensing și au înlocuit buteliile deja consumate cu ultimele două pe care le mai aveau. După ce Hillary a făcut o serie de fotografii,

URCAȚI CU NOI PE EVEREST! 7. Victoria

și-au reluat drumul, ajungînd după vreo oră la cel mai teribil obstacol de pe creastă, o treaptă mare de stîncă, înaltă de 12 metri, care bara în întregime creasta. Această treaptă, care apăruse de fiecare dată foarte clar în fotografiile aeriene, îi era cunoscută lui Hillary (o văzuse prin binoclu) încă din 1951; el considerase întotdeauna că acest obstacol putea foarte bine să însemne înfrîngerea unei expediții. La altitudinea de 8833 de metri, unde era plantată, stîncina nu putea fi depășită printr-o cățărare directă, nici măcar cu ajutorul oxigenului. Cum și ocolirea s-a dovedit imposibilă, Hillary s-a strecurat pînă la urmă, asigurată coarda de Tensing, printr-o crăpătură dintre stîncă și cornișa crestei. Cu mare

dificultate, cu eforturi imense, utilizînd cele mai mici prize ale stîncii, Hillary a reușit pînă la urmă să iasă deasupra treptei, exact în momentul în care coarda era în întregime întinsă. Asigurați la coarda de Hillary, Tensing a urcat în același mod stîncă. După o clipă de odihnă, urcușul a fost reluat. Deasupra celor doi alpinisti creasta continua ca și pînă atunci: enorme cornișe spinurate pe partea dreaptă și pante abrupte de zăpadă coborînd spre pereții de stîncă verticali, în partea stîngă. Unghiul pantelor de zăpadă devenea din ce în ce mai mic; înaintarea se făcea prin tăierea de trepte. Creasta se înalță într-un șir de unduiri șerpuitoare, una ascunzînd în spate pe cealaltă. Aceste unduiri se succedau cu o regularitate inebunitoare și păreau că nu se mai termină. Încrederea se spulbera din ce în ce mai mult.

Deodată, tăind trepte în jurul unei cocoșe, Hillary și-a dat seama că era ultima. În fața lui, creasta cobora abrupt spre o cornișă, descriînd o curbă mare, iar departe, în zare, se vedeau culorile pastel și linia albă a norilor din jînturile muntoase ale Tibetului. În partea dreaptă se afla o movilă rotundă de zăpadă. Mai sus de ea nu se mai vedea nimic. Movila era virful Everestului. Au înaintat spre piscul movilei cu destulă atenție, tăind trepte, sondînd mereu cu pioletul, de teamă ca nu cumva virful să fie pe muchia unei cornișe. Zăpada era însă solidă și bine fixată. Încă vreo cîteva lovituri de piolet, cîtiva pași foarte obositori și cei doi alpinisti intrau în istorie. Hillary și Tensing se aflau pe virful Everestului, cel de-al treilea pol al Pămîntului fusese cucerit. Evenimentul se petrecea la 29 mai 1953, ora 11,30.

ION D. GOIA

Laurcații „Medaliei Goethe”

Anul 1985 se prezintă ca un al-recunoașterii oficiale, al recompenselor multor merite, realizări, în diferite domenii de activitate. Institutul Goethe va decerna „Medalia Goethe” pentru „merite dobîndite în serviciul limbii germane în străinătate” următoarelor personalități străine: indologul Alokeranjan Dasgupta, poetul român Augustin Doinaș, traducătorul suedez Bon Johannes Edfel, Marc Scheps, directorul muzeului din Tel Aviv, Helen Wolff, editoare americană.

Premieră mondială

În cadrul programului internațional de colaborare dintre Academii de Științe din țările socialiste, în domeniul elaborării aparatelor de cercetare științifică și de automatizare a acestor cercetări, un colectiv de specialiști ai Unității Experimentale „Techpan” de pe lângă Academia Poloneză de Științe a pus la punct un dezintegrator de microorganisme cu ultrasunete de tip UDM-10, cu performanțe superioare celor utilizate pînă acum în lume.

Dezintegratorul pătrunde în celula vie fără să-i deterioreze conținutul prețios pentru cercetători-antigene, toxine, enzime, proteine. Structurile și biopolimerii eliberați astfel din interiorul celulei se caracterizează printr-o activitate mare și reprezintă un material pentru experiențe și cercetări științifice, necesare, ocrotirii sănătății, mediului înconjurător, industriei farmaceutice, alimentare.

ELENA GRECESCU

Werther xx?

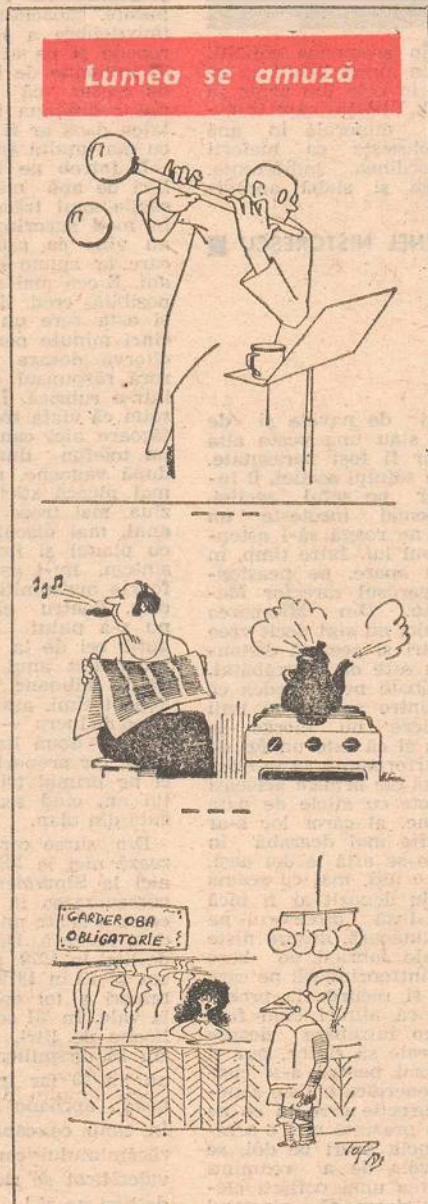
La timpul său tinărul Werther și-a deplasat suferințele din literatură în viața cea de toate zilele lansînd o modă care a devenit repede și cu efecte scutite de echivocuri un sindrom: sindromul Werther.

Pe atunci lumea nu era mai bună, dar, în mod sigur, era mai liniștită și mai simplă. Contradicțiile nu se acumulaseră la maximum, bomba atomică nu se inventase iar migrațiile industriale nu zdruncinaseră geografia economică a Europei și, cu atît mai puțin, a restului continentelor. Despre șomaj se vorbea rar și aproximativ înă despre sinucideri cu o anume frecvență și cu un plomb amar. Nu existau, totuși, statistici mondiale privind sinuciderile în rîndul tineretului. Azi există. În Japonia, spre exemplu, 16 la sută din totalul deceselor se datorează disperării. Cîtră, considerată în arhipelag, alarmantă. Așa și este. Analiștii au studiat cauzele, le-au corelat cu datele contextului social, au făcut comparații cu realitățile din alte părți și au ajuns la concluzia că — la nivel mondial — șomajul este maladia cea mai percutantă în efecte negative înregistrată în rîndul unor oameni potențial foarte sănătoși: tinerii.

Chestiunea este cu atît mai complexă cu cît instalarea „primei vîrste” în spectrul generațiilor actuale este masivă: un miliard și jumătate de tineri pînă la 24 de ani sînt înregistrați azi pe glob. Niciodată omenirea nu a avut un asemenea esalon, niciodată acești tineri nu au fost confrunțați cu probleme atît de dramatice, niciodată inutilizarea lor nu a fost mai amplă, niciodată speranța de viață a tineretului nu s-a dovedit mai fermă și niciodată o problemă ca aceasta nu a impus o rezolvare mai grabnică și mai temeinică.

Werther a murit. Trăiască Werther ?!...

RADU BUDEANU

Roza vinturilor

César López

(Cuba)

Uneori poeții...

Uneori poeții pornesc la drum, în momentele acelea solemne poartă basc, sandale sau fulare. Salută cupriși de neliniște și petrec în compania celor

mai frumoase

femei imaginate... Apoi o iau pe Boul'drich și scriu imense reportaje pe care revistele importante nu le publică niciodată.

Alteori suferă, sunt viriți la inchiisoare, împart e-un prieten o ceapă, o bucată de salam,

o pungă de cartofi prăjiți. Poeții, fără-ndoială cunosc o groază de lucruri în timpul călătoriei.

Din cele mai îndepărtate veacuri obscure, din pergamente, s-a afirmat: Arhitectura gotică e sistemul logic în care nimic nu-i de prisos, nici un contrafort, nici o coloană sau ogivă.

Totul joacă pentru zveltul și gingașul echilibru. Inșă anotimpul verii are flori frumoase, pulpe bronzate, imbletoare, mingieri pe sin; între vapoare contemplan turnul din dreapta mea, încă-n reparație. Catedrala din Köln se leagănă suav deasupra Rinului. Triste-s avioanele de război!

Lîngă mine frăulein Bauer tremură la cel mai mic zgomot: un automobil care trece, o sirenă sau o sonerie stridentă. Ce trist! În pofida bombelor, teoriilor, învâțăților și înflorărilor domnișoarei Bauer catedrala din Köln caută depărtările cerului. Deși vătămată, turnurile ei se înalță somptuos.

Din cele mai îndepărtate veacuri obscure, din pergamente...

În românește de PETRE STOICA

Căile energiei (III)

3. Cercetări histologice. În situația actuală de cunoștințe nu s-a găsit o structură specifică cunoscută. S-au întâlnit pe punctele de acupunctură corpusculi de tip Meissner sau Pacini, fuse neuro-musculare, terminații nervoase libere sau formații de tip glomic.

4. Cercetări ale corelației microscopice. În anul 1975, Bossy, Maurel și Godlewski, pe un studiu de 201 puncte ale trunchiului și membrilor, au arătat variabilitatea elementelor situate sub un punct de acupunctură; într-adevăr, în țesutul celular subcutanat se pot găsi vene, nervi de tip cerebro-spinal, mici pediculi vasculo-nervosi cu destinație cutanată, într-un anumit număr de cazuri de varietate suitoare de țesut conctiv, conținând mici elemente vasculo-nervoase; mai mult, atunci când se punctează în elementele subaponevrotice, trebuie să se țină seama de mușchii periost sau de țesuturile periarticulare și mai mult chiar de membranele intramusculare în care duc elementele vasculo-nervoase, unde se găsesc de asemenea un anumit număr de corpusculi nervosi. Nu se pare că nu ar fi acolo un singur element pentru a caracteriza fiecare punct, dar acțiunea punctului ar putea varia după numărul de elemente interesate.

B. Lucrări privind meridianele.

1. Kim Bon Han publică în anul 1953 la Pyongyang testul său cu radioizotopi: injecții la nivelul unui punct de acupunctură foarte precis, principiile radioactive se deplasează într-un mod preferențial în sensul meridianului.

2. Lucrări reluate și confirmate de Darras și echipa sa în 1983-1984 la centrul spitalo-universitar Henri Mondor din Créteil.

C. Explicația occidentală a modului de acțiune locală și la distanță a acupuncturii.

1. Rolul sistemului nervos: Chinezii au atribuit fiecărui punct de acupunctură o posibilitate de acțiune asupra unor zone mai mult sau mai puțin întinse; ei arată că ele sînt unite de aceste zone prin căile de comunicare foarte precise: la suprafață, meridianele și în profunzime, traiectele interne. Meridianele nu corespund structurilor nervoase anatomice bine definite. Oamenii de știință occidentali au căutat să explice aceste relații prin căile reflexe ale sistemului nervos; nu îl vom cita decât pe ultimul ca dată, dintre acești cercetători Bossy, din Montpellier. Ce se constată după o înțepătură sau cauterizare a unui punct de acupunctură: o reacție locală, o reacție ce poate fi segmentară, o reacție generală.

a) reacția locală: fie prin formarea de histamină, fie prin acțiunea directă asupra terminațiilor nervoase, fie probabil prin cele două procese, există un reflex al axonului care ac-

ționează și provoacă o modificare locală: schimbarea colorației tegumentului, modificarea afluxului sanguin, a temperaturii, a transpirației, a impedanței potențialului electric. Diminuarea turgeșcenței țesuturilor și în consecință eliberarea fibrelor nervoase comprimate explică extraordinarul efect calmant asupra durerii pe care îl posedă punctele de acupunctură locală, numite „puncte de rămurică” folosite mai ales de „medicii cu picioare goale” (desculți).

b) reacția segmentară: excitația receptorilor periferici într-o zonă cutanată declanșează o acțiune în organele profunde ale metameritului la care se raportează zona de excitație și chiar organele metamerelor vecine sau îndepărtate în relație. Excitarea unui punct de tip segmentar se traduce printr-o dispariție a asimetriei vegetative cutanate (temperatura și conductibilitatea electrică a pielii). Printre punctele de acupunctură cele mai caracteristice avînd o acțiune segmentară cităm punctele Iu para - vertebrale - și punctele Mou - abdominale - care au o puternică acțiune asupra organelor profunde. Acupunctura segmentară corespunde deja unei acupuncturi mai elaborate și mai dificile, ea este făcută de „muncitorii medii”.

c) Atunci cînd punctul este un punct de acțiune generală, cu reacție locală și segmentară se supraadaugă o reacție generală prin difuziunea excitației pînă la diencefal și la cortex: această excitație declanșează un răspuns adaptat, precis, specific; totuși este probabil ca în anumite cazuri și pentru anumite puncte, să se producă o reacție specifică de tipul „stress reacție” Selye antrenînd o mobilizare neuro-endocrină și ducînd la o creștere a potențialului de apărare a organismului. Acest nivel de unde se acționează asupra organismului global răspunde în mod evident mării acupuncturi a chinezilor, aceea în care singuri „marii muncitori” au cunoscutele necesare pentru a se aventura să manipuleze energia. Această acupunctură a „muncitorilor superiori” folosește în mod fundamental (60 + 6) puncte antice care se găsesc situate la extremități, cu alte cuvinte în regiuni care au proiecția cea mai importantă și cea mai diferențiată (mină, de exemplu) asupra cortexului cerebral, ceea ce aduce apă în tezele lui Pavlov.

2. Rolul mecanismelor neurochimice.

Mecanismele neurochimice sînt numeroase și variate. Ele au fost mai ales studiate în cursul analizei prin acupunctură. S-a observat o creștere a proporției sanguine a lui Ach esteraze și o descreștere a lui Ach; o creștere a serotoninei, a secreției de endorfină la etajul mezencefalic.

D. Inregistratorii pulsurilor

radiale aduc un ajutor considerabil diagnosticului. Din cele cunoscute, unul din ultimele și cele mai bune aparate de înregistrare a pulsurilor este electro-pulsograful 3 + 3 al doctorilor Paic și Yoo care dă înscriserea grafică simultană a trei pulsuri succesive de suprafață sau de profunzime a incheieturii mîinii drepte sau stîngi.

INDICAȚIILE ACUPUNCTURII

Care sînt indicațiile acupuncturii? În ce cazuri se poate apela la un acupunctur? Chinezii descriu mai mult de 700 simptome și fizice și psihice regrupate în mai mult de 140 de sindroame (pentru chinezii psihismul este direct legat de fizic) pentru care tratamentele sînt foarte codificate; cu alte cuvinte, în mod practic, aproape toată patologia internă și anumite cazuri chirurgicale pot fi tratate prin acupunctură; dar atenție, rezultatele sînt în funcție de competența acupuncturului. Există în China trei feluri de acupunctori: acupunctorii cu picioare goale, „muncitorii medii” și mării maestri. Primele două categorii îngrijesc boala „cînd ea este declarată”, deci știu să dezvăluie primele semne ale dereglării Yin Yang și să definească localizarea înainte să apară semnele a ceea ce numim boală, într-un astfel de mod că armonia fiind restabilă între om și cosmos, boala nu se declară. Este cea mai bună medicină preventivă. În concluzie, lucrări magnifice urmînd spiritul științific occidental au adus dovada obiectivă că punctele și meridianele descrise de chinezii nu sînt o privire a spiritului și că inteligenții taoiști au văzut just în localizarea acestor puncte. Dar acupunctura tradițională taoistă nu este o tehnică ușoară, rezultatele depind de competența acupuncturului și nu de acupunctură însăși.

1. Toate afecțiunile locale depinzînd de un simplu reflex al axonului vor fi vindecate simplu.

2. Afecțiunile segmentare vor fi mai dificil de vindecate.

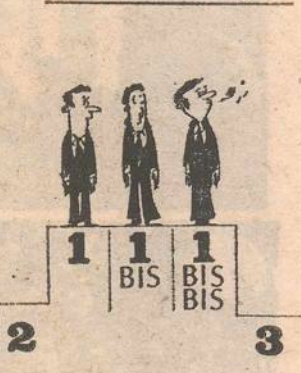
3. Cît despre marea reechilibrare generală care cere cunoștințe foarte ridicate, nu o fac decât mării maestri. În concluzie, acupunctura, a patra claviatură a medicinei chineze, nu poate fi pe deplin înțeleasă decât dacă o resituezi în concepția chinezească a omului între cer și pămînt.

În sfîrșit, acupunctura, care este excitarea unui punct cutanat, pune în mișcare procese de conducție și procese de rezonanță. Cercetările făcute, urmînd modul științific occidental au dus la procese de conducție. Ele explică în parte acțiunea acupuncturii asupra tulburărilor apropiate sau mai mult sau mai puțin îndepărtate de punctul de acupunctură. Rămîn de studiat procesele de rezonanță atît de bine descrise în vechile texte chinezești, care se traduc și se înțeleg din ce în ce mai bine, dar rămîn încă multe de făcut...

(După „Science et vie”)

Șt. Cocioabă

Înalt și slab, Ștefan Cocioabă se ascundea parcă în spatele unor ochelari cu multe dioptrii. A muncit mult fără ca mulți dintre cei ce credeau că-l cunosc să știe că el a modelat, arhitect fiind, cîteva orașe de pe malul Dunării, dîndu-le strălucire. A desenat enorm fiind între caricaturisti un răsfațat al marilor cotidiene. „Și, așa ca o chemare, într-o noapte a acestei primăveri s-a dus pînă la Brăila, orașul de unde a plecat, ca să-și vadă mama și să-i aline durerea. A adormit. Și în imbrățișarea mamei, în casa copilăriei, cu ferestrele larg deschise spre Dunăre, a privit pentru ultima dată cerul înstelat. Și, în acea noapte, toate stelele păreau picături de tuș iar Dunărea părea o lacrimă a universului...”

SORIN POSTOLACHE

Cronica șoselei

Roxana și Ruxandra

În adresa primită la miliție, se arată că Anghelina Florea a murit în condiții suspecte și se cerea să se stabilească cauzele și împrejurările decesului bărbatului de 55 de ani care fusese internat 14 zile și murise în spital.

„Cu alte cuvinte, prinde orbul, scoate-i ochii, ori luați pisica în brațe și descurcați-vă. Nici tu cercetări la fața locului, nici date care să arunce cît de cît lumină asupra cazului, nimic, nimic... Ști... am înțeles, tovarășe căpitan, că îmi incredințați mie cazul ăsta simpatic, nu?” „Exact, nu ești, tu Pirule, cel mai tinăr, mai simpatic și mai cu seamă cel mai capabil detectiv din oraș, ba chiar din județ?” „Vă mulțumesc foarte, pentru aprecierea dv. elogioasă”.

„Episodul ăsta, tovarășe căpitan, seamănă cu o secvență consumată acasă, în copilărie, cînd aveam doar 12 ani. Știți că am un frate mai mare cu 5 ani ca mine? E inginer petrolist. Pe vremea aceea, obișnuia să mă confunde destul de des cu sacul de box, la care se antrena. Cum revendicam ceva, ori mă arătam nemulțumit de purtarea lui față de mine, mă pomeneam cu serii mai lungi sau mai scurte de pumni, în funcție de gravitatea problemei. Mă plingeam bieteii noastre mame, să-i fie țarina ușoară,

dintre ele survenită într-o zi, de a se schimba cu 2 ore mai devreme de încheierea schimbului, în apropierea locuinței Ruxandrei, care avea, cum mi-a zis ea mai tîrziu, „o ciocnire”. Profan, întreb ce-i aia?” „Asta în limbajul kolegi mele înseamnă întîlnire”, mă lămurise colega ei, zîmbind cu subînțelese.

„Rezultă din documente că te-ai retras imediat la depou, după ce v-ai schimbat, cum s-ar zice, din mers”. „De ce m-am retras? Păi, de emoție!” „Cum adică, dacă toți, după fiecare emoție, s-ar adăposti la garaj, în cîteva minute, în rețea n-ar mai rămîne nici un tramvai”. „Nu-și chiar așa, tovarășe locotenent. În ziua aceea, din cauza unui bețiv, m-au trecut transpirațiile. Închipuiți-vă, dezechilibrîndu-se, era cît pe-aci să-mi intre sub roți. Tocmai preluasem conducerea tramvaiului. Colega mea, care coborise, l-a observat și l-a transportat cu o mașină mică la spital. A rămas doar cîteva zile acolo. Se zgîriase zdrăvăn la față cîzînd pe refugiu”. „Nu, nu, de tramvai nu s-a lovit. Dar eu, apoi, n-am mai fost bună de nimic și m-am retras la depou”. „Ruxandra mi-a confirmat mai tîrziu că într-adevăr așa se întîplaseră lucrurile”.

Nu-și mai amintea de numele omului. Curios, versiunea Ruxandrei a fost înșușită la spital. „Fata ne-a adus un om rănit”, povestea doctorul. „E beat, l-am găsit căzînd pe refugiu, zgîrieturile de pe față și le-a provocat probabil în cădere”, mi-a relatat vătămănița. „Deci n-avem treabă cu circu-

lațla, domnișoară?” „Nu, fe-rească sfîntul”.

„Studiind raportul de autopsie îmi dau seama că omul n-a murit din cauza zgîrieturilor, ci din cauza strivirii lui puternice între două planuri dure, exprimîndu-mă în limbajul de specialitate al legiștilor”. „Am din nou o convorbire cu omul în halat alb”. „Nu vă supărați, ce-i drept, eu nu sînt doctor, dar mi se pare că e vorba de niște contradicții. Cum adică, omul cade jos, se „zgîrie” și apoi moare din cauză că oasele îi erau făcute praf?”

„La prima vedere nu s-a constatat acest lucru”. „Dar mai tîrziu, radiografiile?” Atunci trebuia să ne anunțați, nu?” Încercarea medicului de a se disculpa și întreaga lui perorație nu m-au convins deloc.

Episodul care a urmat după cîteva zile a însemnat parcă completarea cu o verigă, deloc lipsită de importanță, a lanțului investigațiilor mele. Îmi cade în mină plîngerea unui cetățean. „Călătorind în vagonul nr... am fost rănit grav la obraz și la ochi de cioburile geamului din față care s-a spart din cauza tamponării tramvaiului în care mă aflam cu cel dinaintea lui. Cer despăgubire și trimiterea în judecată a vătămăniței neatențe, deoarece am stat în spital 80 de zile și nu se știe dacă nu-mi voi pierde vederea la un ochi”.

„Roxana, cum e cu spargerea geamului și cu mutilarea pasagerului?” „Eram tare emoționată de întîmplarea cu bețivul care avusese loc cu cîteva minute mai înainte. Mă gîndeam tocmai la ce puteam să pătesc și am observat tîrziu vagonul

din față al cărui vatman a frînat brusc. L-am tamponat cu batista mea pe rînit. N-avea mai nimic, ce-i nebun să vină acum cu pretenții? Ba mai mult, a fost și obraznic, spunîndu-mi să vin acasă să-l traitez în continuare. S-a spart un geam, mare lucru, întîmplări din astea sînt la noi cu sutele. N-am anunțat decât pe seful de tură, fiindcă am considerat cele întîmplute un fleac”.

În realitate, lucrurile s-au petrecut altfel. Roxana era în întîrziere, după o noapte și o dimineată agitate, în care s-a certat de trei ori și s-a împăcat tot de atîtea ori cu prietenul ei. Obosită și mărcață de emoțiile nopții, primul lucru pe care-l face cînd se urcă la cirna tamvaiului e să înceapă a-i face Ruxandrei o sinteză a celor întîmplute în ultimele 24 de ore. Deodată, aude lumca strigînd: „Oprește! Oprește!” Nu realizează că a pornit vagonul, iar bețivul, nereușind să se urce în tramvai, a căzut între vagon și refugiu, suferind numeroase leziuni interne. Ruxandra a sărit repede din tramvai, a imbarcat pe cel rănit într-un autoturism și l-a dus la spital. Mai departe, povestea se cunoaște. Din punct de vedere juridic, răspunde Roxana. „Omor și rănire gravă din culpă” (pentru cel rănit la față), așa se numesc faptele ei. Autorii morali sînt însă mai mulți: prietena ei Ruxandra, factorii de îndrumare și control de la întreprinderea de transport în comun, medicul de gardă de la spitalul cu pricina...

VICTOR BEDA

ROMÂNIA — ANGLIA 0-0. LA EGALITATE CU INVENTATORII FOTBALULUI

Puteam și meritam să câștigăm

Fotografii de PAUL AGARICI ■

Publicist cunoscut, autor (între altele) al cărții „Ascensiunea lui Gerry Logan”, tradusă și la noi, urmând meciul de pe „23 August” în calitate de trimis al ziarului londonez „Sunday Times”, Brian Glanville zicea după încheierea partidei: „de mult n-am văzut echipa Angliei atât de presată și trăgând cu dinții de un scor egal!”. Așa a și fost, drept pentru care, taciturn sau enigmatic pînă atunci, managerul Robson se arăta fericit în minutul 91, rîzind cu gura pînă la urechi și felicitîndu-și jucătorii în cel mai latin mod posibil! De partea cealaltă, satisfăcut de prestația băieților săi, Lucescu acuza însă rezultatul, afirmînd, pe bună dreptate, că „am fost mai aproape de victorie decît adversarii”.

Formația noastră a jucat bine. Ea s-a bătut din răsputeri și, minute în șir, n-a fost doar egală celei insulare, ci și superioară ei. Deși cu destule probleme, Iorgulescu cu ruptură, Coraș cu întindere de ligamente și Ungureanu cu contractură musculară, tricolorii au dominat partida, pe alocuri copios (raportul de cornere le-a fost net favorabil, 12-2), realizînd numeroase faze de fotbal modern, de calitate, creîndu-și mai multe ocazii de gol decît oaspeții. Dacă aceștia ar fi putut înscrie de două ori, la „bara” lui Robson (min. 16) și la șutul din careu al lui Mariner (min. 72), gazdele și-au trecut în cont cel puțin cinci oportunități, fie neșansa (min. 37, „bombă” a lui Cămătaru în plasa laterală; min. 76, „cap” afară a lui Coraș; min. 81, preluare defectuoasă a lui Hagi, urmată de o intervenție salutară a portarului), fie forma excelentă a lui Shilton (min. 56, corner la pătrunderea lui Hagi, după „un-doi” cu Coraș; min. 60, plonjon salvator la lovitură de cap expediată de Cămătaru), împiedicîndu-le să deschidă scorul. Ba mai mult: nu doar că au dominat teritorial, obligîndu-l pe mobilul Wilkins, „dispecerul” echipei engleze, să se stabilească lîngă Wright și Butcher, dar românii au schimbat adesea registrul tactic, încercînd să spargă apărarea oaspeților în toate felurile. Mai întil prin pase repetate (menite să dea joc pressingului), apoi prin mingi lungi, trimise peste fundașii adversi. Din păcate, nu le-a reușit, insularii apărîndu-se cu strășnicie, foarte bine organizați, renunțînd chiar, pe măsura scurgerii timpului (în folosul lor, firește), la incursiunile, periculoase pînă la pauză, spre poarta lui Lung. În general, harnici, inventivi și fără complexe, fotbaliiștii români au demonstrat că alcătuiesc o formație de prima linie, matură și redutabilă, înscrisă cu justificate pretenții în bătălia pentru El Mondial 1986.

În ceea ce privește echipa, n-aș subscrie ideii lui Lucescu (la conferința de presă) de a o remarca în bloc. Aș nuanța puțin, elogiînd mai ales comportarea lui Ștefănescu, Cămătaru, Ungureanu, Bôlôni și Negriță, care mi s-au părut cei mai buni dintre cei mai buni. Primul s-a impus prin calm și clarviziune, prin eleganța intervențiilor și prin precizia paselor. Cămătaru, care a câștigat în fața „girafelor” Wright și Butcher o mulțime de dueluri directe, de baloane aeriene, a ieșit în prim-plan prin stilul său mai englezesc decît al multor englezi, antrenorul Robson numîndu-l, la sfîrșit, „liderul și atletul echipei dumneavoastră”. Tot el sublinia: „dacă n-ar fi avut în fața doi fundași atât de puternici, Cămătaru ar fi înscris măcar un gol”. De consemnat și aportul lui Cămătaru (ca în meciul Craiovei de la Lisabona) în defensivă, el neslăbindu-l pe Butcher, pe care l-a urmărit ca o umbră în fazele de atac ale englezilor. Mai numeroase în prima repriză. Foarte voluntar și activ, Ungureanu, cu atât mai merituos cu cît, repet, el nu s-a aflat în cea mai bună dispoziție fizică. La fel, prompt și incisiv în atac (șilindu-l, de pildă, pe Shilton să devieze miraculos, în corner, „ghiuleaua” din min. 26), dispus la orice efort a evoluat Negriță. După un început mai ezitant, Bôlôni și-a recăpătat cadența, misiunea lui fiind cu atât mai îngrată cu cît, dacă nu greșesc, el a fost (perioade lungi) singurul nostru mijloc „de meserie”, obligat nu doar să construiască, ci și să se replieze pe pozițiile lăsate neacoperite de colegii de compartiment. Deși fără scîlpirile de altădată, el a fost foarte util. Să fiu bine înțeles: dacă meciul a atins cote înalte, transformîndu-se (pe alocuri) într-o superbă înclăștare

bărbătească, cu un nivel tehnic deosebit, asta s-a datorat, în egală măsură, și băieților noștri, care nu s-au menajat, ci s-au angajat cu toată energia pentru fiecare minge și pentru fiecare metru de gazon. Din acest punct de vedere, al atașamentului, l-aș remarca atît pe Iorgulescu, care a acceptat să joace (și a jucat bine) incomplet restabilit, ca și pe înlocuitorul lui, Iovan, stelistul (la a 7-a selecționare, în națională) preluînd un post neobișnuit pentru el, la marșaj, și achitîndu-se de sarcini fără reproș. Sub cota celorlalți mi s-au părut Rednic, Klein și Coraș, cu observația că ultimul (schimbat cu Lăcătuș) n-a fost, cum ziceam, în apele sale. Toți trei, fără discuție, au muncit mult. Dar una e să vrei și alta e să poți! Rednic n-a izbutit, nici miercuri, să se debaraseze de dorința de a fi peste tot și de a nu fi niciunde, jocul lui neavînd lumină și nici aplomb. Klein, în pofida citorva rezolvări eficiente, și-a ales o zonă foarte restrînsă, intrînd mai puțin pe centru, iar Coraș, mereu cu bărbia în piept, a fost vădit incomodat de marșajul „la singe” al englezilor, care s-au adunat foarte repede în jurul omului pe mîngă, oferîndu-ne în această direcție o lecție demnă de urmat. Personal, în locul lui Lucescu (altfel competent și minuțios în pregătirea confruntării, intuindu-și perfect adversarul și luînd toate măsurile de rigoare), l-aș fi aruncat în teren nu pe Lăcătuș (fără calificativ pentru numai 13 minute), ci pe Irimescu, și el (ca și Cămătaru) un fotbalist de tip britanic. Sigur, în urma războiului mulți viteji se-arată, dar consider că, în condițiile concrete ale întîlnirii, forța și șutul lui Irimescu s-ar fi putut dovedi mai folositoare decît prezumptiva „explozie” a lui Lăcătuș. Spre surprinderea mea, poate și a altora, craioveanul n-a fost însă inclus nici măcar pe lista rezervelor! Lăsîndu-l pe Lung, același portar de anvergură, stăpîn în toate intervențiile, să scriu cîteva cuvinte despre Hagi, care se bănuia a fi, și n-a fost, una dintre „cheile” meciului. Pătrunderile sale (de care atît se temea, după Craiova, managerul Robson!) au stîrnit adesea panică, dar atît. Driblinguri irezistibile au scos din joc unul, doi și chiar trei adversari, dar lui Hagi i-a lipsit tocmai continuitatea în faze. Incursiunile lui, de mare finețe, de virtuozitate chiar, s-au frînt la un moment dat, moment care a fost, invariabil, cel decisiv, premergător golului. Mircea Lucescu gîndea cu voce tare pe această temă: dacă Hagi ar fi avut măcar cu un an în plus, a declarat el, adică mai multă experiență, Robson n-ar mai fi acum atît de expansiv!

Rezumînd, o echipă de elită, solidă, excelent cotată pe continent și în lume, cea a Angliei, pusă la respect și dominată, nu o dată net, de cea a României, care ar fi putut și, cîntărind ocaziile de gol, ar fi meritat să învingă. La capătul unui joc frumos, avîntat, și (rara avis la o asemenea miză) sportiv, arbitrul spaniol Guruceta, corect, autoritar, păstrîndu-și în buzunar toate cartonașele!

Numai că, întorcînd medalia, un 0-0 chiar și în fața Angliei, invincibilă în actualele preliminarii pentru Mexic, rămîne un 0-0 și nu o izbîndă! Dacă evoluția tricolorilor, mai spun o dată, ne-a mulțumit, rezultatul în sine n-a avut aceeași menire, căci iată-ne acum la —1 în clasamentul adevăratului, la 6 puncte de insulari și la 3 de finlandezii lui Kuusela care, în paranteză fie zis, părea neliniștit miercuri seara, acceptînd că „dacă veți juca așa și la Helsinki, băieților mei nu le va fi ușor deloc!”. Desigur, cel mai dificil examen a trecut, și pe finlandezi li așteaptă, în 22 mai, partida cu Anglia de acasă (care, în varianta unui succes al lui Robson, l-ar consfinți calificarea și, aducîndu-l pe finlandezi la 0, ne-ar avantaja), dar și cele care urmează se anunță la fel de grele. Avem nevoie (la un calcul sumar) să luăm măcar 7-8 puncte, toate de pe teren propriu, în cele 5 partide care ne mai rămîn (3 d, 2 a), ceea ce, să recunoaștem, nu-i chiar ușor! Pentru a ne menține în cursă, cu speranțe întemeiate, va trebui, ca prim obiectiv, să câștigăm în 6 iunie, la Helsinki, sau măcar să nu pierdem. Dar pînă atunci mai e, vom mai vorbi despre toate astea.

OVIDIU IOANIȚOIA ■

Flacăra, Redacția: București, Piața Scînteii 1, cîsuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane: 176010, 176020. Interioare: PROBLEMELE OMULUI (Scrisori-audiențe-anchete) - Răzvan Bărbulescu, Marga Nedelcu, Mihai Stănescu, Emanuel Valeriu, Horia Pătrașcu, Dorin Gherghinescu, Georgeta Culfurii - 2542, 2130, 2558: PROBLEMELE DEZVOLTĂRII (Politică-economie-știință) - Cornel Nistorescu, Ion D. Goia, Liviu Timbus - 2566; PROBLEMELE CULTURII (Literatură-artă-învățămînt) - George Arion, Victor Niță - 1457; PROBLEMELE NOULUI (Reportaj-urgențe-sport) - Ovidiu Ioanițoia, Ilie Purcaru, Cici Iordache-Adam, Nicolae Grigore, Dumitru Constantinescu, Cărea Georgescu, Constantin Balaciu, Margareta Mureșan - 2128; PROBLEMELE REVISTEI (secretariat, foto) - Dan Bărlădeanu, Constantin Dragomir, Elena Ghera, Sorin Postolache - 2123, 2569, 2072, 1453; secretar responsabil de redacție - Nicolae Cristache - 2143; redactor-sef adjunct - Nicolae Arsenie - 2124; redactor sef 2002 tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii”. Citirile din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA” - sectorul export-Import presă E.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64-66.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

1